

مجلس شورای اسلامی ایران

نام کتاب:	اوصاف المهدی علیه السلام
مؤلف:	در بیان اسمی، القاب، اوصاف و کنیه‌های امام زمان علیه السلام
صفحه آرا:	احمد سعیدی
ناشر:	امیر سعید سعیدی
تاریخ نشر:	انتشارات مسجد مقدس جمکران
نوبت چاپ:	بهار ۱۳۸۷
چاپ:	دوم
تیراژ:	اسوه
قیمت:	۵۰۰۰ جلد
شابک:	۱۵۰۰ تومان
	۵ - ۰۹۰ - ۹۷۳ - ۹۶۴ - ۹۷۸

مرکز پخش:	انتشارات مسجد مقدس جمکران
فروشگاه بزرگ کتاب واقع در صحن مسجد مقدس جمکران	
تلفن و نمابر:	۷۲۵۳۷۰۰ ، ۷۲۵۳۳۴۰ - ۰۲۵۱
قم - صندوق پستی:	۶۱۷

«حق چاپ مخصوص ناشر است»

اوصاف المهدی علیه السلام

در بیان اسامی، القاب، اوصاف
و کنیه‌های امام زمان علیه السلام

مؤلف

احمد سعیدی

مقدمه ناشر

پیرامون اسامی، القاب، اوصاف و کنیه‌های حضرت مهدی صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف کتاب‌ها و جزوه‌هایی تاکنون تألیف و تحقیق و به زیور طبع آراسته گردیده ولی در بررسی‌ها به این نتیجه رسیدیم که کتاب کامل و جامعی وجود ندارد لذا برآن شدیم تا اثر پیش‌روی شما ارادتمند و مشتاق ظهور حضرت مهدی علیه السلام که توسط برادر ارجمند حاج احمد سعیدی تألیف گردیده، به دست نشر بسپاریم امید است مورد رضایت حضرت حق و توجه مولانا صاحب الزمان علیه السلام واقع گردد. از تمام عزیزان همکار به ویژه حضرت آیت الله وافی تولیت محترم مسجد مقدس جمکران که مشوق ما در نشر معارف اهل بیت علیهم السلام هستند کمال تشکر را داریم.

مدیر مسؤول انتشارات
مسجد مقدس جمکران
حسین احمدی

مقدمه مؤلف

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله محمد خاتم النبيين وآله الطيبين الطاهرين لاسيما مولانا الامام المهدي ارواحنا فداه ولعنة الله على اعدائهم اجمعين.

«او خواهد آمد» این موضوعی است که تمام انسان‌ها در تمام مکاتب و مذاهب به آن اعتقاد دارند، هر کسی با هر عقیده و مرامی، از هر دین و آئین و ملتی معتقد است که روزی کسی خواهد آمد و وضع جهان را تغییر خواهد داد. اما این که او کیست؟ نامش چیست؟ از چه دین و ملتی است؟ پدرش کیست؟ کی خواهد آمد؟ موضوعاتی است که نظرات و اقوال مختلفی را به خود اختصاص داده است.

مذهب حقه جعفری و مکتب شیعه اثنا عشری، بر اساس الهام از کلام وحی الهی و فرمان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله عقیده‌اش بر این است که: جانشینان پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله دوازده نفرند، همه از نسل علی و فاطمه و از فرزندان حسین بن علی می‌باشند. دوازدهمین ایشان فرزند حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین و حسین نیز فرزند علی بن ابیطالب و زهرا دختر خاتم الانبیاست صلوات الله علیهم اجمعین.

ما معتقدیم امام دوازدهم در نیمه شعبان سال ۲۵۵ ه‍.ق متولد

گردیده، دارای اسم و رسم مشخص می‌باشد و اکنون زنده و غایب است. تولد و زندگی امام دوازدهم بنابر مصلحت الهی، پنهانی بوده، اگرچه بسیاری از مردم؛ خصوصاً شیعیان خالص، آن حضرت را مشاهده کرده‌اند و در طول سالیان متمادی نیز هر موقع که نیاز بوده به دستگیری محتاجان و نیازمندان، عنایت فرموده است.

گفتیم «او» فرزند امام حسن عسکری علیه السلام و از نسل امام حسین و فرزند زهرا علیها السلام می‌باشد، اما این که اسم مبارکشان چیست؟ برای آن حضرت نام‌های متعدد و القاب گوناگون و کنیه‌های مختلفی بیان شده است.^۱ هر کسی او را به اسمی می‌خواند؛ هر مذهبی او را به نامی صدا می‌زند؛ هر مکتبی لقبی بر او نهاده و هر ملت و شخصی او را به گونه‌ای توصیف نموده است.

بر این اساس عنایت و توفیقی حاصل شد تا به گردآوری نام‌ها و لقب‌ها و کنیه‌ها و توصیف‌های مختلفی که از آن حضرت شده بپردازم. به همین جهت به کتاب‌های متعددی که پیرامون زندگانی امام زمان علیه السلام نگاشته شده است مراجعه نمودم، هر کدام به مناسبت، تعدادی از اسمی و القاب آن حضرت را جمع‌آوری نموده، برخی به شرح و تفصیل آن پرداخته و برخی نیز فقط به ذکر نام و ترجمه آن اکتفا نموده بودند.

علاوه بر آن‌ها با مراجعه به کتب حدیث، دعا و زیارت، القاب و اوصاف بیشتری برای امام زمان علیه السلام مشاهده کردم که پس از مصدريابی و جست

۱. خصوصاً پس از گردآوری و چاپ کتاب چهل حدیث «مهدی موعود در کلام پیامبر محمود» که توسط انتشارات مسجد مقدس جمکران منتشر گردید، متوجه این موضوع شدم.

و جواز اصل و سند آن در کتب حدیثی، آن‌ها را به صورت مجموعه‌ای که اینک آماده شده است درآمد.

چند نکته:

۱- روش ما در این کتاب بر این بود که فقط اسم و لقب و یا کنیه امام زمان علیه السلام یا توصیفی که برای آن حضرت شده است را ذکر کنیم، سپس ترجمه نموده، اگر آیه‌ای از قرآن کریم بر آن اشاره داشت بیاوریم، یا اگر حدیثی از امامان معصوم علیهم السلام صادر شده و یا بخشی از دعا و زیارتی که مخصوص آن حضرت است را نقل کنیم؛ یعنی حدّ وسط بین شرح و تفصیل مفصل و ذکر نام و فقط ترجمه آن.

۲- برخی از این اسامی و القاب، نام‌هایی است که پیامبر و امامان معصوم علیهم السلام برای امام زمان علیه السلام انتخاب کرده‌اند و برخی را دیگران؛ چه از علمای شیعه یا علمای اهل سنت؛ حتی برخی را پیروان سایر مذاهب و مکاتب و نیز کسانی که پیرو هیچ دین و آئینی نیستند، امام زمان و مهدی موعود علیه السلام را به این اسامی نامیده‌اند، لذا کسی ایراد نگیرد که چرا برخی نام‌ها را به عنوان اسم امام زمان علیه السلام تبلیغ کرده‌ایم، این‌ها عناوینی است که دیگران بنا بر مرام و مقصود خودشان، به وسیله آن امام زمان علیه السلام و آن غایب از نظر و موعود منتظر را نام‌گذاری کرده‌اند.

۳- از آنجا که گاه تفکیک اسم از لقب و یا توصیف مشکل به نظر می‌رسید، تمام آن‌ها را به صورت الفبایی منظم کرده‌ایم هرچند اگر هر کدام از اسم و لقب و کنیه و وصف جداگانه و در فصل مخصوص می‌آمد بهتر می‌نمود.

و اینک در ایام الله دهه مبارک فجر انقلاب اسلامی، یاد حضرت امام خمینی علیه السلام و شهدای گران قدر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛ خصوصاً هم‌زمان شهیدم: احمد قاسمیان، احمد صفاری، احمد آقایی، احمد نوروزی، احمد مقیمی و احمد خونجگری را گرامی داشته، برای طول عمر مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مد ظله العالی و موفقیت نظام اسلامی دعا می‌کنیم.

در پایان از کلیه دوستانی که زمینه چاپ این اثر را فراهم نمودند؛ خصوصاً حجة الاسلام مجتبی حداد و برادران واحد پژوهش انتشارات مسجد مقدس جمکران که در مراحل مختلف همکاری نمودند، قدردانی و تشکر می‌شود.

احمد سعیدی
قم المقدسة
۲۲ بهمن ۱۳۸۵

مرکز تحقیقات کتب و تراث اسلامی

۱- آیه

آیه به معنای علامت و نشانه است که در حدیثی امام صادق علیه السلام کلمه «آیت» در آیه شریفه «إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ»^۱ را به امام زمان علیه السلام تأویل نموده و فرموده است:

«تَخَضُّعُ رِقَابِهِمْ يَعْنِي بَنِي أُمَيَّةَ وَهِيَ الصَّيْحَةُ مِنَ السَّمَاءِ بِاسْمِ الْقَائِمِ...»^۲

«امام زمان علیه السلام گردن آنان؛ یعنی بنی امیه را خاضع و خاشع خواهد کرد و آن صیحه‌ای از آسمان است که به نام قائم علیه السلام صدا خواهد کرد.»

۲- ابی‌صالح

از معروف‌ترین کنیه‌های امام زمان علیه السلام ابی‌صالح است که بیشتر در مواقع اضطرار و گم شدن در صحرا و بیابان یا گم‌گشتگی فکری و فرهنگی، آن حضرت را با این عنوان به استغاثه و یاری می‌طلبند و در شعرها و مدیحه‌سرایی‌ها نیز به کار می‌رود.^۳

و از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرموده است:

«إِذَا ظَلَّتْ عَنِ الطَّرِيقِ فَنَادِ: يَا صَالِحُ أَوْ يَا أَبَاصَالِحٍ أَرْشِدُونَا إِلَى الطَّرِيقِ يَرْحَمَكُمُ اللَّهُ»^۴

«هرگاه از راهی گم شدید ندا کنید: ای صالح یا ای ابی‌صالح ما را به راه هدایت کن، خدا شما را رحمت کند.»

۳- ابن‌احمد

یعنی فرزند احمد؛ چون او فرزند پیامبر خاتم علیه السلام است چنان که از

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۸.

۴. وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۴۴۳.

۱. سوره شعراء، آیه ۳.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۱.

همان ابتدا نوید داده: **الْمَهْدِيُّ مِنْ وَلَدِي**، مهدی از فرزندان من است.^۱
و همنام من است و احمد نام آسمانی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است؛ چنان که قرآن فرموده:

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾^۲

لذا پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرموده است: مهدی آخر الزمان همنام و هم کنیه من است.

و در دعای ندبه نیز خطاب می‌کنیم:

«هَلْ إِلَيْكَ يَا بَنُ أَحْمَدَ سَبِيلٌ فَتَلْقَى»^۳

«ای پسر احمد آیا به سوی تو راهی هست که ملاقات شوی؟!»

۴- **ابن الائمة الطاهرين**

«او» هم خود امام است، هم فرزند امام و فرزند امامان معصوم است؛
او از نسل امامان و از نسل پاكان عالم است.

در زیارت مخصوص آن حضرت این عبارت آمده:

«... أَلَا مَامُ الْمُتَنَطَّرِ الْمَرْضِيِّ الطَّاهِرُ بْنُ الْأَئِمَّةِ الطَّاهِرِينَ...»^۴

۱. کمال الدین، ج ۱، ص ۵۳۴

۲. (به یاد آورید) هنگامی را که عیسی بن مریم گفت: «ای بنی اسرائیل! من فرستاده خدا به سوی شما هستم در حالی که تصدیق‌کننده کتابی که قبل از من فرستاده شده [تورات] می‌باشم، و بشارت دهنده به رسولی که بعد از من می‌آید و نام او احمد است» هنگامی که او [احمد] با معجزات و دلایل روشن به سراغ آنان آمد، گفتند: «این سحری است آشکار!» سوره صف، آیه ۶

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه. ۴. بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۳۶.

«... آن امام منتظر و مورد رضایت و پسندیده که پاک و طاهر است

و فرزند امامان طاهر می باشد.»

و این هم قسمتی از زیارت وارث:

«أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخَةِ وَالْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَةِ...»^۱

گواهی و شهادت می دهم که تو نور بودی، در صلب های پاک و عالی

پدران بودی، در رحم های پاک از مادران پاک و مطهر بودی

آری او فرزند چنین کسانی است؛ هم پدر پاک و هم مادر پاک و مطهر

که هیچ گونه آلودگی ظاهری و باطنی نداشتند و همه امام بوده اند.

۵- ابْنُ الْإِثْمَةِ الْمُعْصُومِينَ

«او» امام معصوم و فرزند امامانی است که همه به مقام عصمت

رسیدند و هادی خلق می باشند.^۲ چنان که در زیارت امام زمان علیه السلام آمده

است:

«... أَلَا إِمَامُ الْمُنتَظَرُ الطَّاهِرُ بْنُ الْإِثْمَةِ الْمُعْصُومِينَ...»^۳

«... امام زمان علیه السلام آن امام منتظری است که پاک و طاهر است و فرزند

امامان معصوم می باشد.»

۶- ابْنُ الْأَعْلَامِ الْبَاهِرَةِ

یعنی «او» فرزند شخصیت های بزرگ است.

که در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْأَعْلَامِ الْبَاهِرَةِ»^۴

«سلام بر تو ای فرزند مردان بزرگ و شخصیت های بارز عالم!»

۱. مفاتیح الجنان، زیارت وارث.

۲. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۷.

۴. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه.

۷- ابن الانوار الزاهرة

«او» هم خود نور است و هم فرزند نورهای درخشان است، لذا این چنین به ایشان سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْأَنْوَارِ الزَّاهِرَةِ»^۱

«سلام بر تو ای فرزند نورهای درخشان (از علم و ایمان)»

۸- ابن الحسن

یعنی فرزند حسن؛ چون امام زمان علیه السلام فرزند امام حسن عسکری علیه السلام است؛ چنان که فریاد «یا بن الحسن» شیفتگان آن حضرت در همه جا به گوش می رسد. لذا در زیارت آن جناب خطاب می کنیم:

«يَا مَوْلَايَ يَا بَنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ اِحْتِكْ زَائِرًا لَكَ وَلِأَيِّكَ وَجَدَكَ»^۲

«ای آقای من، ای فرزند امام حسن عسکری و فرزند امام علی النقی! من به زیارت تو آمده ام و به زیارت پدر و جد بزرگوارت».

۹- ابن الحسين

مهدی موعود نهمین فرزند امام حسین علیه السلام است که خبر آن را سال ها پیش از تولدش اعلان کرده بودند.

در حدیثی آمده است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از حوادث آینده سخن می فرمود که یکی از فرزندان من قیام خواهد کرد، سلمان ایستاد و پرسید: از کدام فرزند شماست؟ فرمود: او از این فرزندم می باشد، و با دست بر امام حسین علیه السلام زد.^۳

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۹.

۱۰- لَبْنُ الْعِثْرَةِ الطَّاهِرَةِ

امام زمان و مهدی موعود علیه السلام از عترت پاک پیامبر صلی الله علیه و آله و از نسل فاطمه علیها السلام است، نه از نسل کسی دیگر و عترت پیامبر صلی الله علیه و آله پاک ترین نسل می باشند:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْعِثْرَةِ الطَّاهِرَةِ»^۱

«سلام بر تو ای فرزند عترت و اهل بیت پاک و طاهر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله!»

۱۱- لَبْنُ النَّبِيِّ

به معنای فرزند پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله؛ یعنی او هم جانشین رسول خداست و هم فرزند اوست؛ چنان که خود آن حضرت فرموده است:

«الْمَهْدِيُّ مِنْ وَلَدِي، إِسْمُهُ إِسْمِي، وَكُنْيَتُهُ كُنْيَتِي، أَشْبَهُ النَّاسِ بِي خَلْقًا وَخُلُقًا...»^۲

«مهدی فرزند من است، هم نام و هم کنیه من و شبیه ترین مردم به من در آفرینش و خلق و خوی است...».

۱۲- لَبْنُ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ

امام زمان علیه السلام، هم فرزند اولیای الهی است و هم خود ولی الله است؛ لذا این گونه به آن حضرت سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ أَوْلِيَائِهِ»^۳

«درود بر تو ای ولی خدا و ای کسی که فرزند اولیاء الله هستی».

و این نیز قسمتی از زیارت آل یاسین است:

۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۵۳۴.

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَايَكَ، الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ»^۱

«خدایا درود فرست بر ولی خودت و فرزند اولیانت، همانان که اطاعت از ایشان را بر همگان واجب کردی».

۱۳- ابن بنت نبی الله

یعنی «او» فرزند دختر خاتم الانبیاست.

در دعای عهد با امام زمان علیه السلام که به فرمایش امام صادق علیه السلام اگر کسی چهل صبح آن را بخواند از یاوران حضرت قائم - عجل الله فرجه - خواهد شد، از خداوند می خواهیم:

«فَاطْهَرِ اللَّهُمَّ لَنَا وَلِيِّكَ وَابْنِ بَيْتِ نَبِيِّكَ»^۲

«خدایا ولی خودت را برای ما ظاهر کن، او که فرزند دختر پیامبرت است».

۱۴- ابن خدیجه

فرزند خدیجه بلند مقام؛ چون او فرزند امام حسین علیه السلام و فرزند فاطمه زهراست که دختر حضرت خدیجه می باشد و در دعای ندبه می گوئیم:

«أَيُّنَ ابْنِ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى... وَابْنُ خَدِيجَةَ الْغُرَّاءِ»^۳

«کجاست فرزند پیامبرت مصطفی... و کجاست فرزند خدیجه والا مقام!»

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: مهدی از خاندان من و از فرزندان فاطمه علیها السلام است.

۲. مفاتیح الجنان، دعای عهد.

۱. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۱۵- ابن خیرة الاماء

به معنای فرزند بهترین کنیزان است؛ یعنی حضرت نرجس، مادر امام زمان علیه السلام که جریان خواستگاری و ازدواج امام حسن عسکری علیه السلام با ایشان داستان مفصلی دارد که در کتاب‌های متعددی آمده است. همچنین عبارت «ابن خیرة الاماء» به طور مکرر در احادیث امامان علیهم السلام آمده است.^۱

۱۶- ابن علی

این از افتخارات امیرالمؤمنین علیه السلام است که خودش خلیفه بلافصل پیامبر باشد و تمام امامان نیز از فرزندان و نسل او باشند؛ چنان که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

«عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ إِمَامٌ أُمِّي وَخَلِيفَتِي عَلَيْهِمْ بَعْدِي وَمِنْ وَلَدِهِ الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ الَّذِي يَمْلَأُ اللَّهُ عَرْزَ وَجَلِّ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا وَقِسْطًا كَمَا مِلْتُ جَوْرًا وَظُلْمًا»^۲

«امیرالمؤمنین علی علیه السلام امام امت من و جانشین بعد از من بر امت من است، از فرزندان اوست قائم منتظر که خداوند به وسیله او زمین را از عدل و داد پر می‌کند، همان طور که از ظلم و جور پر شده باشد».

۱۷- ابن فاطمه

امام زمان علیه السلام فرزند فاطمه زهرا علیها السلام است و همیشه او را با «یابن الزهراء» صدا می‌کنند؛ چنان که امام باقر علیه السلام فرمود:

۱. بحار الانوار، ج ۵۰، ص ۲۱؛ ج ۵۱، ص ۳۶ و ۱۱۰ و ۱۲۱ و ...

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۳.

«الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِنْ وَلَدِ فَاطِمَةَ ... مهدی علیه السلام مردی از نسل فاطمه علیها السلام است.^۱

با این عناوین است که گمشده خود را در دعای ندبه مورد خطاب قرار می دهیم و می گوییم:

«أَيُّنَ ابْنِ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَابْنِ عَلِيِّ الْمُرتَضَى، وَابْنِ خَدِيجَةَ الْغَرَّاءِ وَابْنِ فَاطِمَةَ الْكُبْرَى؟»^۲

«کجاست آن فرزند پیامبر خدا وعلی مرتضی و فرزند خدیجه و فاطمه کبری؟»

۱۸ - ابوالبراهیم

چنان که صاحب نجم الثاقب نقل کرده از کنیه های امام زمان علیه السلام، ابوالبراهیم است.^۳

۱۹ - ابوالقاسم

یکی دیگر از کنیه های امام زمان علیه السلام، ابوالقاسم است که در احادیث فراوان و معتبر، اهل سنت و شیعه از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده اند که ایشان فرموده اند: کنیه امام زمان علیه السلام کنیه من است.

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: «الْمَهْدِيُّ مِنْ وَلَدِي، إِسْمُهُ إِسْمِي وَكُنْيَتُهُ كُنْيَتِي»^۴
«مهدی از فرزندان من است، اسم او اسم من است (یعنی محمد) وکنیه او کنیه من (وکنیه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، ابوالقاسم) می باشد».

۱. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۳.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲.

۴. کمال الدین، ص ۲۸۶ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۲ / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۸۹.

۲۰- ابوبکر

در مقاتل الطالبین گفته شده است ابوبکر از کنیه‌های امام رضا و امام زمان علیه السلام است.^۱

۲۱- ابوتراب

از کنیه‌های امام زمان علیه السلام، ابوتراب است که این کنیه را پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به امام علی علیه السلام داده بود و مراد از ابوتراب یعنی صاحب خاک و مربی زمین است.^۲

۲۲- ابوجعفر

از الهدایة الکبری صفحه ۲۲۸ نقل شده است که ابوجعفر از کنیه‌های امام زمان علیه السلام است.^۳

۲۳- ابوعبدالله

از کنیه‌های دیگر امام زمان علیه السلام ابوعبدالله است.

حذیفه می‌گوید که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

«لَوْ لَمْ يَتَّي مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ وَاحِدٌ لَبَعَثَ اللَّهُ فِيهِ رَجُلًا إِسْمُهُ إِسْمِي وَخُلُقُهُ خُلُقِي، يُكْتَنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام»^۴

«اگر فقط یک روز از عمر دنیا باقی مانده باشد، خداوند در آن روز مردی را مبعوث خواهد کرد که اسم او اسم من است، خُلق او خلق من وکنیه‌اش ابوعبدالله می‌باشد».

۱. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲. ۲. عیقری الحسان، ص ۱۵۱.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۰.

۴. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۸۱/نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۰.

۲۴- ابو محمد

این کنیه را نیز هدایه الکبری برای آن جناب نقل کرده است.^۱

۲۵- احسان

احسان از نام‌های امام زمان علیه السلام است که به معنای نیکی و نیکی کردن است.^۲

و پرواضح است که احسان و نیکی آن حضرت تمام عالم و آدم را شامل می‌شود.

۲۶- احمد

احمد نام آسمانی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است که آیه شریفه قرآن نیز به آن تصریح کرده است: «وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَابَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ...»^۳ و اسم مخفی امام زمان علیه السلام نیز احمد است. شاهد آن حدیث پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است که از شیخ طوسی در «کتاب غیبت» نقل شده که فرمود: میان رکن و مقام با او بیعت می‌کنند، اسم او احمد و عبدالله و مهدی است.^۴

و حدیث امیرالمؤمنین علیه السلام که فرمود: مردی از فرزندان من در

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲. ۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲/ عبقری الحسان، ص ۲۶۰.

۳. و (به یاد آورید) هنگامی را که عیسی بن مریم گفت: «ای بنی اسرائیل! من فرستاده خدا به سوی شما هستم در حالی که تصدیق‌کننده کتابی که قبل از من فرستاده شده [تورات] می‌باشم، و بشارت‌دهنده به رسولی که بعد از من می‌آید و نام او احمد است...»

۴. عبقری الحسان، ص ۱۵۰.

آخرالزمان ظهور می‌کند... برای او دو اسم است، یکی اسم مخفی و یکی اسم ظاهر، اما اسم مخفی او احمد است.^۱

۲۷- اُذْنِ سَامِعِه

از القاب امام زمان علیه السلام اذن سامعه می‌باشد.^۲
در قسمتی از زیارت برای آن حضرت آمده است:
«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْفَعْ عَنْ وَلِيِّكَ وَخَلِيفَتِكَ
وَلِسَانِكَ وَالْقَائِمِ بِفِطْرَتِكَ وَأُذُنِكَ السَّامِعَةِ وَشَاهِدِ عِبَادِكَ...»^۳
خدایا بر محمد و آل گرامی او درود فرست و هرگونه بلا را از ولی
و خلیفه خودت رفع فرما، او که زبان گویای تو و قائم به قسط است، آن
امامی که گوش شنوای تو و گواه بر بندگان است....

۲۸- اصل

صاحب نجم الثاقب توفیقی را شرح داده و از امام زمان علیه السلام به «اصل»
تعبیر نموده؛ اگرچه از سایر امامان نیز به اصل تعبیر می‌شود، چون ایشان
اصل هر علم و خیر و برکت و فیض‌اند؛ یعنی هیچ حقی به دست کسی
نیست مگر آن که به ایشان منتهی می‌شود و نعمتی به کسی نمی‌رسد مگر آن که
از جانب ایشان است که ایشان مقصود اصلی از خلقت جهانیان هستند.^۴

۲۹- امام

او دوازدهمین و آخرین امام و جانشین پیامبر خاتم علیه السلام است، پس از
او دیگر نه پیامبری است نه امامی، او واسطه خلق با خداست.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲.

۱. کمال الدین، ص ۶۵۳.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۸۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۷.

پس او امام است، امام زمین و زمان، امام علی الاطلاق اوست، پیشوا و رهبر همه اوست.

لذا این گونه به ایشان سلام می دهیم:

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلِ التَّامِّ الشَّامِلِ الْعَامِّ، وَصَلَوَاتُهُ الدَّائِمَةُ، وَبَرَكَاتُهُ الْقَائِمَةُ التَّامَّةُ، عَلَى... الْإِمَامِ الْمُتَنْظَرِ»^۱

سلام کامل و تام و تمام خدای متعال و سلام عام و شامل و رحمت پیوسته و برکات پاینده و کامل او بر حجت خدا و امام منتظر.

۳۰- امام الانس و الجان

امام زمان علیه السلام چون خلیفه و جانشین خداست، هم امام تمام انسان هاست و هم امام جن ها می باشد؛ چنان که طایفه جن نیز مثل انسان ها مؤمن و کافر دارند.

۳۱- امام المنتظر

«او» امامی است که همه در انتظارش می باشند.

لذا در زیارت نامه به پدر بزرگوارش سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْإِمَامِ الْمُتَنْظَرِ»^۲

«سلام بر تو ای امام عسکری که پدر امام منتظر می باشی».

۳۲- امام المؤمنین

امام یعنی پیشوا و جلودار و رهبر و راهنما، و «او» پیشوا و رهبر و راهنمای مؤمنان و خداپرستان است.
لذا برایش این گونه دعا می کنیم:

۱. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت سر من رأی.

«وَصَلِّ عَلَى الْخَلْفِ الْهَادِي الْمَهْدِي، إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ»^۱

«خدایا درود فرست بر آن جانشین امامان، آن هادی و مهدی، که

امام همه مؤمنان است».

۳۳- امام ثانی عشر

پیامبر اکرم ﷺ از همان آغاز بعثت و در موارد متعدد به مسئله جانشینی خود اشاره و گاه تصریح می‌کردند؛ می‌فرمودند که اولین جانشین من چه کسی است، جانشینان من چند نفرند، نام‌های آنان چیست، ... از مواردی که معروف و مشهور است و احادیث زیادی در این مورد وارد شده این است که امامان بعد از من دوازده نفرند همچنان که نقبای بنی اسرائیل دوازده نفر بودند،^۲ و دوازدهمین ایشان مهدی است: «الْأَيُّمَةُ مِنْ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ، أَوَّلُهُمْ أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَآخِرُهُمُ الْقَائِمُ الَّذِي يَفْتَحُ اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرَهُ عَلَى يَدَيْهِ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا»^۳.

امامان بعد از من دوازده نفرند، اول آنان تویی ای علی و آخر ایشان همان قائمی است که خداوند متعال به وسیله او سرتاسر عالم از شرق تا غرب را فتح خواهد کرد.

۳۴- امام زمان

معروف‌ترین و مشهورترین لقب آن حضرت، امام زمان ﷺ است که بیشتر در بین فارسی زبان‌ها متداول می‌باشد؛ یعنی امامی که همیشه و همه جا حاضر و ناظر است، امامی که همه وظیفه داریم او را بشناسیم، امامتش را قبول کرده، در بیعت او باشیم و ولایت او را بپذیریم.

۱. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

۲. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۲۹.

۳. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۲۶؛ اصول کافی، ج ۱، ص ۵۳۴.

۳۵- امامنا

یعنی «او» امام همه ماست، واسطه بین ما و خداست که در زیارت نامه می خوانیم:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ بِإِمَامِنَا»^۱

«خدایا به تو متوسل می شوم، ای پروردگار من به وسیله امام زمان ما».

۳۶- امام هادی

او پیشوایی است که مردم را به راه خیر و نیکی هدایت می کند، او امام هادی است نه گمراه کننده؛ او هم خودش هدایت شده و هم هدایت می کند:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْهَادِي الْمَهْدِي»

سلام بر تو ای امامی که هدایت کننده و هدایت شده ای!

۳۷- امام مهدی

امام زمان علیه السلام به نام «امام مهدی» نیز نامیده شده و معروف است؛ اگرچه همه امامان علیهم السلام مهدی هستند، اما این لقب بیشتر برای آن حضرت استعمال می شود و چنان که ذکر شده در زیارت نامه ایشان می گوئیم:

«أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْمَهْدِيُّ قَوْلًا وَفِعْلًا...»^۲

«من گواهی می دهم که تو امام مهدی هستی (مردم را هدایت می کنی) هم با زبان و هم با عمل...»

۳۸- امام همه خلایق

او نه تنها امام شیعیان و مسلمانان است، بلکه امام همه انسان ها

۱. مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سر من رای.

۲. بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۳۷۳.

و همه مخلوقات است. پس به او سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْأَيْمَةِ الْحُجَّجِ الْمَعْصُومِينَ، وَالْإِمَامِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ»^۱

«سلام بر تو ای فرزند حجت‌های الهی و امامان معصوم، تویی که امام تمام مخلوقات هستی».

در دعای عدیله چنین وارد شده است:

«وَيُؤْتِيهِ رِزْقَ الْوَرَى، وَبُجُودِهِ ثَبَّتِ الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ»^۲

«به برکت اوست که همه روزی داده می‌شوند و به وجود اوست که آسمان و زمین سکون یافته‌اند».

۳۹- امام الَّذِي يَقُوزُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ

امام زمان علیه السلام مایهٔ رستگاری و نجات مؤمنان است که در زیارت‌نامه‌اش می‌خوانیم: *مرکز تحقیقات کتب و تفسیر علوم اسلامی*

«أَيُّهَا الْإِمَامُ الَّذِي يَقُوزُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ»^۳

«امام زمان علیه السلام امامی است که مؤمنان به دست او به فیض می‌رسند و رستگار می‌شوند».

۴۰- امام الَّذِي يَهْلِكُ عَلَى يَدَيْهِ الْكَافِرُونَ

یعنی امام هلاک‌کنندهٔ کافران، چنان که در زیارت‌نامه‌اش آمده است:

«أَيُّهَا الْإِمَامُ الَّذِي يَقُوزُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ... وَ يُهْلِكُ عَلَى يَدَيْهِ الْكَافِرُونَ الْمُكَذِّبُونَ»^۴

۱. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه.

۲. مفاتیح الجنان، دعای عدیله.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۲.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

«امام زمان علیه السلام امامی است که مؤمنان به دست او به فیض می‌رسند و رستگار می‌شوند و کافران و تکذیب‌کنندگان به دست او به هلاکت می‌رسند».

۴۱- امان

أمان از القاب امام زمان علیه السلام و به معنای امنیت دادن و پناه دادن به کسی می‌باشد؛ چنان‌که کتاب دلائل الامامه نیز آن حضرت را به امان توصیف نموده است.^۱

خود امام زمان علیه السلام نیز فرموده است:

«وَإِنِّي لِأَمَانٍ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ»^۲

«همانا من مایه امان و امنیت زمین هستم همان طور که ستارگان مایه امان اهل آسمان هستند».

۴۲- امرالله

به معنای امر و فرمان خداست که از اوصاف امام زمان علیه السلام می‌باشد. امام صادق علیه السلام در مورد آیه «أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ»^۳ فرموده است:

«أَوَّلُ مَنْ يُبَايِعُ الْقَائِمَ جَبْرِئِيلُ ... ثُمَّ يُنَادِي بِصَوْتٍ طَلْقِي تَسْمَعُهُ الْخَلَائِقُ: أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ»^۴

«نخستین کسی که با حضرت قائم علیه السلام بیعت می‌کند، جبرئیل است ... آن‌گاه با صدای بلند ندا می‌دهد، به نحوی که همه مردم آن را می‌شنوند: امر خدا آمد، پس برای آن عجله و شتاب نکنید».

۱. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۲. بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۹۲.

۳. سوره نحل، آیه ۱.

۴. کمال الدین، ج ۲، ص ۶۷۱.

۴۳- لهیر

یعنی فرمانده و فرمان‌روا، که از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده است؛ چنان که سایر امامان علیهم السلام نیز امیر بوده‌اند؛ لذا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده‌اند:

«يَكُونُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ أَمِيرًا...»^۱

«بعد از من دوازده امیر خواهد بود...»

۴۴- لهیر الامرّة

به معنای فرمانروای فرمانروایان، لقبی است که امیرالمؤمنین علیه السلام امام زمان علیه السلام را به آن ملقب فرمودند. همچنین حدیثی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل شده که فرمودند:

دجال بیرون می‌آید و در اغوا و اضلال مبالغه می‌کند، پس امیر امره و قاتل کفره و سلطان مأمول ظاهر می‌شود که عقول در غیبت او متحیر است، ای حسین او نهم از فرزندان توست. بین رکنین ظاهر می‌شود و بر ثقلین غلبه می‌کند.^۲

۴۵- امین^۳

به معنای امانتدار است که حضرت را به آن توصیف نموده‌اند؛ چنان که جدّ بزرگوارش به «محمد امین» معروف بوده است.

۴۶- لوقیدمو

در کتاب ذخیره الالباب ذکر شده که به موعود آخرالزمان در تورات به لغت ترکوم، «لوقیدمو» گفته می‌شود.^۴

۱. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۳۶.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲/بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۳۶/عقری الحسان، ص ۱۵۲.

۳. فوز اکبر؛ به نقل از نام نامه مهدی. ۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۸۸.

۴۷- ایدی

از القاب امام زمان علیه السلام «ایدی» گفته شده است و احتمال داده‌اند به معنای نعمت باشد، نعمت ظاهر و باطن، که از آیه شریفه: «وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً»^۱ اقتباس شده است.^۲

امام کاظم علیه السلام در مورد این آیه فرمودند: امام ظاهر، نعمت ظاهره و امام غایب، نعمت باطنه است. در بسیاری از مواضع در قرآن، نعمت به امام تفسیر شده است.^۳

۴۸- ایزدشناس - ایزد نشان

مرحوم شیخ بهایی در کشکول فرموده که منجی عالم بشریت و موعود آخر الزمان را فارسیان، ایزدشناس و ایزد نشان می‌گویند.^۴

۴۹- ایستاده

از اسامی موعود آخر الزمان است که کتاب ذخیره الالباب از کتاب شاکمونی نقل کرده که به آن حضرت «ایستاده» می‌گویند.^۵

۵۰- باب الله

امام زمان علیه السلام باب الله است، درگاه خداست.^۶ یعنی برای رسیدن به خدا باید از او گذشت؛ لذا در زیارت آل یاسین این گونه سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ وَدَبَابَ دِينِهِ»^۷

«سلام بر تو ای درگاه لطف و رحمت خدا و حاکم و حافظ دین خدا».

۱. سوره لقمان، آیه ۲۰.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۸۹.

۳. عبقری الحسان، ص ۱۵۲.

۴. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۸۹.

۵. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۸۸.

۶. بحار الانوار، ج ۱۰۲، ص ۸۵.

۷. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین.

و در جای دیگر:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ الَّذِي لَا يُؤْتَنِي إِلَّا مِنْهُ»^۱

«سلام بر تو ای باب خدا که کسی به خدا نمی‌رسد مگر از آن».

برای رسیدن به قرب الهی هیچ راهی جز از درگاه آن، که امام زمان علیه السلام باشد نیست؛ لذا ناله و ندبه سر می‌دهیم که آن گمشده کجاست:

«أَيْنَ بَابُ اللَّهِ الَّذِي مِنْهُ يُؤْتَنِي؟»^۲

«کجاست آن باب و درگاه الهی که هر کس بخواهد به خدا برسد باید

از آن بگذرد».

۵۱- بابُ المَقَام

باب المقام نیز از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده است؛ چنان که در زیارت نامه به ایشان دعا می‌کنیم:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مُوَلَّائِ صَاحِبِ الزَّمَانِ... وَبَابُ

الْمَقَامِ لِيَوْمِ الْقِيَامِ»^۳

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب

الزمان، و او که باب درگاه برای روز قیام است».

۵۲- باسط

«باسط» به معنای گستراننده، از القاب امام زمان علیه السلام است، به معنای

فراخ کننده و گسترنده.^۴ چون فیض آن حضرت چنان است که مانند

آفتاب به همه جا می‌رسد و هر موجودی را در بر می‌گیرد. در آن زمان

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳.

۴. عبقری الحسان، ج ۱، ص ۳۲.

عدالت و امنیت چنان فراگیر می شود که گرگ و گوسفند، گاو و شیر، و مار و انسان در امان هستند و با همدیگر زندگی می کنند.^۱

۵۳- باطن^۲

«باطن» به معنای نهان، از القاب امام زمان علیه السلام است که به تقدیر و مصلحت الهی از چشم مردم نهان شده است.

۵۴- بئر معطله

از دیگر القاب مهدی موعود و امام غایب از نظر بئر معطله است. به امام زمان علیه السلام بئر معطله گفته می شود، چون علی بن ابراهیم می گوید: امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «وَبِئْرِ مُعَظَّلَةٍ وَقَصْرِ مَشِيدٍ»^۳ فرمود: این مثلی است که برای آل محمد علیهم السلام جاری شده. بئر معطله یعنی چاهی که از آن آب کشیده نمی شود، اما منظور امامی است که غایب شده و از علوم او استفاده نمی شود.

«هَذَا مَثَلٌ لِّأَلِ مُحَمَّدٍ لِلْإِمَامِ الْقَائِمِ دَلَّ عَلَى غَيْبِهِ قَالِبُ الْمُعَظَّلَةِ الْإِمَامُ وَهُوَ مُعَظَّلٌ لَا يَفْتَقِسُ مِنْهُ الْعِلْمَ وَأَحْسَنُ مَا قِيلَ فِي هَذَا التَّأْوِيلِ...»^۴

۵۵- بخر القمقام

به معنای دریای بیکران و بزرگ و کنایه از شخص کریم و بزرگوار و بسیار بخشنده، که از القاب امام زمان علیه السلام دانسته شده است. چنان که سید بن طاووس در زیارت سرداب مقدس آورده است:

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۶۱/ نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۵.

۲. فوز اکبر، ص ۱۵۲-۱۶۲ به نقل از نام نامه مهدی.

۳. سوره حج، آیه ۴۵.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۳/ بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۰۱/ تأویل الآیات، ص ۳۴۰/ تفسیر قمی، ج ۲، ص ۸۵.

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...
وَالْبَحْرِ الْقَمَقَامِ»^۱

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب
الزمان، و بر او که دریای بزرگ و بیکران می باشد».

۵۶- بِذَرِ التَّمَامِ

از القاب امام زمان علیه السلام «بدر التمام» است به معنای ماه شب چهاردهم
که به کمال خود می رسد؛ بنابراین این چنین به ایشان سلام می دهیم:
«السَّلَامُ عَلَى شَمْسِ الظَّلَامِ وَبِذَرِ التَّمَامِ»^۲

«سلام بر آفتاب شام ظلمانی جهان و ماه تمام ایمان که شب و روز
عالم به نور جمالش روشن گردد».

۵۷- بَرَكَةُ اللَّهِ

از اوصاف امام زمان علیه السلام بركة الله می باشد:
«يَا وَقَايَةَ اللَّهِ وَسِتْرَهُ وَبَرَكَتَهُ أَغْنِيَنِی أَدْرِكْنِي صَلَیْ بِكَ وَلَا
تَقْطَعْنِي»^۳

«ای سپر خدا وای پوشش و برکت او مرا به برکت او بی نیاز کن و به
او نزدیک گردان و به حرز و پناه خدا مرا در برگیر و مرا به خود متصل نما
و از خود جدا نفرما».

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳ و ۱۰۱ و ۱۲۰.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۵.

۵۸- برهان الله

کتاب تذکرة الائمة از کتاب انکلیون نقل کرده که از اسامی امام زمان علیه السلام برهان الله است، بلکه برهان قاطع الهی است.^۱

۵۹- بقية الله

از مشهورترین اسامی امام زمان علیه السلام بقية الله است. امام صادق فرمودند: آن گاه که مهدی ظهور کند پشت به دیوار کعبه می دهد و آیه «بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ»^۲ را می خواند، پس می فرماید: «أَنَا بَقِيَّةُ اللَّهِ وَحُجَّةُ اللَّهِ...»^۳

«من بقية الله وحجة الله هستم».
و در دعای ندبه این گونه به دنبال آن یوسف گمشده هستیم که:
«أَيُّنَ بَقِيَّةُ اللَّهِ النَّبِيُّ لَا تَخْلُوْا مِنَ الْعِثْرَةِ الْهَادِيَةِ»^۴
«کجاست حضرت بقية الله که عالم خالی از عترت هادی امت نیست».

حال که دستان از دامن او کوتاه است؛ چنان که دستور داده اند از همه جا بر او سلام می کنیم که:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ مِنَ الصَّفْوَةِ الْمُتَجَبِّينَ»^۵
«سلام بر تو ای باقی مانده خدا از برگزیدگان پاک».

۱. تذکرة، ص ۱۸۴ / به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۵.

۲. سوره هود، آیه ۸۶.

۳. بحارالانوار، ج ۴۲، ص ۷۹ / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۳ / اصول کافی، ج ۱، ص ۴۱۱ / بحارالانوار، ج ۲۴، ص ۲۱۱.

۴. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۵. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۶۰- بقیة الله في ارضه

این نیز از القاب امام زمان علیه السلام است که امام صادق علیه السلام فرمود: هیچ کسی بر او سلام نمی‌کند مگر این که می‌گوید: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ»^۱.

لذا در زیارت آل یاسین نیز این گونه خطاب می‌کنیم:
«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ»^۲
«سلام بر تو ای باقی‌مانده خدا در زمین او».

۶۱- بقیة الله في بلاده

او آخرین و تنها حجت باقی‌مانده خدا در زمین است؛ لذا در زیارت ایشان می‌خوانیم:
«السَّلَامُ عَلَى بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي بِلَادِهِ وَحُجَّتِهِ عَلَى عِبَادِهِ»^۳
«سلام بر آن باقی‌مانده خدا در شهرها و حجت خداوند بر بندگانش».

۶۲- بقیة الانبياء

یکی از نام‌های امام زمان علیه السلام بقیة الانبياء است، یعنی باقیمانده و ادامه دهنده راه انبیاء.

کتاب مشارق انوار الیقین از حکیمه خاتون عمه امام زمان علیه السلام روایت کرده: آن‌گاه که امام زمان علیه السلام به دنیا آمد، ایشان را نزد امام حسن عسکری علیه السلام آوردم. برادرم با دست شریف بر روی نور او مسح کرد و فرمود:

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۳ / بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۲.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

سخن بگو ای حجة الله و بقیه انبیا و نور اصفیا و غوث فقرا و خاتم اوصیا.^۱
 و در بحار الانوار در زیارت صاحب الامر دارد:
 «اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَيَّ ... وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ وَبَقِيَّةِ الْأَنْبِيَاءِ الْمُسْتَرِّ عَنْ خَلْقِكَ»^۲
 «خدایا درود فرست بر... جانشین اوصیا و باقیمانده انبیا و آن که از
 خلق تو مخفی و پنهان است».

۶۳- بقیة الاخيار

یکی دیگر از القاب امام زمان علیه السلام بقیة الاخيار به معنای باقی مانده
 نیکان است که به ایشان این گونه سلام می دهیم:
 «السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْغَائِبِ ... بَقِيَّةِ الْأَخْيَارِ الْوَارِثِ ذَا الْقَفَّارِ»^۳
 «سلام بر آن امام غایب... که باقیمانده اخیار است...».

۶۴- بَلَدُ الْأَمِينِ

یعنی قلعه محکم خداوند که کسی را بر آن تسلطی نیست و این
 مختص امام زمان علیه السلام است. فاضل متتبع میرزا احمد رضا مدرس در
 جنات الخلود آن را از القاب امام زمان علیه السلام شمرده است.^۴

۶۵- بنده یزدان

از نام های منجی عالم بشریت بنده یزدان است که در کتاب ایستاع،
 ایشان را به این اسم نامیده اند.^۵

۶۶- بَوَارِ الْكَافِرِينَ

«او» نابودکننده کافران و ملحدان است، لذا برایش دعا می کنیم:

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۸۱.

۴. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۴.

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۹۳.

۵. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۶.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ... وَبَوَارِ الْكَافِرِينَ»^۱

«خدایا درود فرست بر محمد که حجت توست و محو و نابودکننده

کافران می‌باشد».

۶۷- بَوارِ اَعْدَائِهِ

«او» ذخیره خداست، برای روزی که بیاید و تمام دشمنان خدا

و انسانیت و عدالت را نابود گرداند و جهان پر از عدل و داد گردد.

لذا بر او سلام می‌فرستیم:

«السَّلَامُ عَلَى الْمُدَّخِرِ لِكَرَامَةِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَبَوَارِ أَعْدَائِهِ»^۲

«سلام بر آن کسی که خدا او را برای عزت و بزرگواری دوستانش

و نابودی دشمنانش ذخیره کرده است».

۶۸- بهرام

از کتاب ایستاع و ذخیره الباب نقل شده است که بهرام از اسامی

موعود آخر الزمان می‌باشد که آن حضرت را به این اسم نامیده‌اند.^۳

۶۹- پرویز (یا برویز)

این اسم نیز از کتاب پرزین از فارسیان نقل شده که پرویز از اسامی امام

زمان علیه السلام و موعود آخر الزمان است و به معنای پیروز و منصور می‌باشد.^۴

۷۰- پسر انسان

نام منجی عالم بشریت و امام زمان علیه السلام نزد مسیحیان پسر انسان است.

۱. مفاتیح الجنان، دعای بعد از زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۲.

۳. تذکرة الائمة، ص ۱۸۴ / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲.

۴. تذکرة الائمة، ص ۱۸۴ / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲.

کلمه پسر انسان در کتاب مقدس مسیحیان بارها تکرار شده و در آن از نجات دهنده‌ای می‌گوید که در آخر الزمان می‌آید که مسیح نیز همراه او خواهد آمد و این کسی جز مهدی علیه السلام نیست.^۱

۷۱- تالی کتاب الله

از نام‌های امام زمان علیه السلام تالی کتاب خداست که در زیارت آل یاسین می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا تَالِي كِتَابِ اللَّهِ...»^۲

«سلام بر تو ای تالی کتاب خدا...»

یعنی «او» تالی قرآن است که برای تالی دو گونه ترجمه و تفسیر شده است:

۱- به معنای همتای کتاب خدا،

۲- به معنای تلاوت کننده کتاب خدا،

لکن ظاهراً در اینجا معنای دوم مقصود است و آن از القاب امام زمان علیه السلام است.^۳

۷۲- تأیید

از اسامی امام زمان علیه السلام است و به معنای قدرت و نیرو بخشیدن می‌باشد که از کلام امیرالمؤمنین علیه السلام اقتباس شده است. آن حضرت فرمود:

«... وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْعِبَادِ فَلَا يَتَقَى مُؤْمِنٌ إِلَّا صَارَ قَلْبُهُ أَشَدَّ مِنْ زُبْرِ الْحَدِيدِ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا...»^۴

«دست خود را بر سر بندگان خدا می‌گذارد، پس باقی نمی‌ماند

۱. به نقل از آخرین امید.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین.

۳. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۴. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۳۵ / کمال الدین، ص ۶۵۳.

مؤمنی مگر این‌که قلب او از آهن گداخته نیز استوارتر می‌شود، و خداوند قدرت و نیروی چهل مرد را به او عطا می‌کند».

۷۳- ترجمان کتاب الله

«او» تنها کسی است که اکنون می‌تواند قرآن کریم را تفسیر و تبیین نماید، چنان‌که در خود قرآن آمده «... وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ»^۱

خدا می‌فرماید: ما قرآن را نازل کردیم تا تو آن را برای مردم تبیین نمایی، و پیامبر اکرم ﷺ فرمود: من دو چیز گران بها می‌گذارم، قرآن و عترت را. و امام زمان علیه السلام آخرین وصی و امام از عترت اوست. لذا می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا تَالِيَّ كِتَابِ اللَّهِ وَتَرْجُمَانَهُ»^۲

«سلام ما بر تو که تلاوت کننده و تفسیر و تبیین کننده کتاب خدایی».

۷۴- تقی

به معنای پرهیزگار و باتقواست، تقی از اوصاف امام زمان علیه السلام است.

و در دعا برای آن حضرت می‌گوییم:

«... وَأَنْتَ الْهَادِي الْمُهْتَدِي الطَّاهِرُ، النَّقِيُّ النَّقِيُّ، الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ»^۳

«او امام هدایت کننده و هدایت شونده است، او پاک و باتقوا و پاکیزه

و باصفا و مورد پسند است».

۱. سوره نحل، آیه ۴۴.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۳۶.

۳. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۲، ص ۳۳۲ / تهذیب، ج ۶، ص ۸۶.

۷۵- تِلَادِ نِعَم

به معنای نعمت بی پایان خداست و از القاب امام زمان علیه السلام می باشد که از بخشی از دعای ندبه اقتباس شده است:

«بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ تِلَادِ نِعَمٍ لَا تُضَاهِي»^۱

«جانم به قریان تو که از آن نعمت های خاص و عالی خدایی که مثل و مانند ندارد».

۷۶- تمام

کتاب هدایة الکبری آن را از القاب امام زمان علیه السلام دانسته، چون «او» در صفات پسندیده و کمال و افعال و شرافت نسب و شوکت و سلطنت و قدرت و رأفت، تام و تمام و بی عیب و نقص است. و شاید تمام به معنای متمم و مکمل باشد، چون خلافت و ریاست الهیه در زمین و آیات باهره و علوم و اسرار انبیا و اوصیا توسط آن حضرت تمام می شود.^۲

۷۷- ثَائِر

به معنای خون خواه و انتقام خواه می باشد. شاید به این جهت آن را از القاب امام زمان علیه السلام می دانند که «او» انتقام خون به ناحق ریخته همه مظلومان و جمیع انبیا و اولیا به خصوص جدّ بزرگوارش امام حسین علیه السلام را خواهد گرفت. و لذا فرموده اند:

«... هُوَ الثَّائِرُ مِنْ عَثْرَتِكَ...»^۳

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۷ / دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۳. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۱۷.

«او انتقام گیرنده از عترت پیامبر ﷺ است.»

و در دعای ندبه چنین ناله می کنیم:

«أَيْنَ الطَّالِبِ بِذُحُولِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَبْنَاءِ الْأَنْبِيَاءِ؟ أَيْنَ الطَّالِبِ بِدَمِ الْمَقْتُولِ

بِكَرْبَلَاءِ؟»^۱

«کجاست آن که طلب کننده خون پیامبران و فرزندان پیامبر است؟

کجاست آن که طالب خون کشته شده در کربلاست؟»

۷۸- ثَائِر بِأَمْرِكَ

یعنی برانگیزاننده خلائق به امر تو که با این کلام امام زمان ﷺ

توصیف شده است؛ لذا به ایشان اشاره می کنیم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ، وَخَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ،

وَالدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ، وَالْقَائِمُ بِقِسْطِكَ، وَالثَّائِرُ بِأَمْرِكَ، وَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ»^۲

«خدایا درود فرست بر محمد که حجت تو در زمین است و خلیفه

تو در شهرهاست و دعوت کننده به راه تو و قیام کننده به عدالت است،

آن که مردم را به امر تو بر می انگیزد و امام ولی مؤمنان است.»

۷۹- ثَابِت

از اوصاف امام زمان ﷺ است و در زیارت نامه مربوط به ایشان می خوانیم:

«أَشْهَدُ أَنَّكَ الْحَقُّ الثَّابِتُ الَّذِي لَا عَيْبَ فِيهِ»^۳

«گواهی می دهم که تو آن حق ثابت ابدی هستی که از هر عیب

و نقصی پاک و منزله می باشی.»

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۲. مفاتیح الجنان، دعای بعد از زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۴.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

و در جای دیگر آمده است:

«...وَالثَّابِتَةُ فِي الْيَقِينِ مَعْرِفَتُهُ»^۱.

۸۰- ثار الله

ثار الله نیز از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام است، چنان که در زیارت

سرداب می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ»^۲.

«سلام بر تو ای ثار الله!»

۸۱- جابر

به معنای درست کننده و ترمیم کننده و شکسته بند است.^۳

این لقب از خصایص حضرت امام زمان علیه السلام است که فرج اعظم و گشایش همه کارها و جبران همه دل‌های شکسته و خرسندی همه قلوب پژمرده به وجود مقدس علیه السلام است.^۴

۸۲- جامع الکلم

به معنای جمع کننده تمام کلمات الهی و یا جمع کننده پراکندگی‌ها، و از

القاب امام زمان علیه السلام است که در زیارت‌نامه آن حضرت می‌خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَى مَهْدِي الْأُمَمِ وَجَامِعِ الْكَلِمِ»^۵.

«سلام بر مهدی و هادی امت‌ها و خلائق، و جامع تمام کلمات وحی

الهی».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سر من رأی / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۶۷.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۶.

۳. عبقری الحسان.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۹.

۵. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۸۳- جامع الکلمة

جامع الکلمه نیز از اسامی آن حضرت است، به معنای آن کسی که کلمه توحید و یگانگی را حاکم می‌کند، لذا در دعای ندبه می‌گوییم:

«أَيْنَ جَامِعِ الْكَلِمَةِ عَلَى التَّقْوَى»^۱

«کجاست آن که بساط اختلاف و تفرقه را بر می‌چیند و مردم را بر وحدت کلمه تقوی و دین مجتمع می‌سازد».

۸۴- جانب

در کتاب دلائل الامامه، امام زمان علیه السلام به «جانب» توصیف شده است.^۲

۸۵- جَحْجَاحُ الْمُجَاهِدِ

به معنای مجاهد بزرگ؛ و او بزرگ‌ترین مجاهد در راه خداست که در دعا برای آن حضرت می‌خوانیم:

«اللَّهُمَّ اذْفَعْ عَنَّا وَلِيِّكَ... الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ...»^۳

«خدایا هر نوع بلا را از ولی خود دفع کن... از آن بزرگ‌ترین مجاهد در راه تو».

۸۶- جعفر

از دیگر نام‌های امام زمان علیه السلام جعفر است.

شیخ صدوق از حمزة بن الفتح روایت کرده که برای امام حسن عسکری علیه السلام فرزندى به دنیا آمد که امر فرمود آن را کتمان کنند.

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۳. مفاتیح الجنان، دعا برای حضرت امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۲، ص ۳۳۰.

حسن بن منذر از او پرسید: اسم او چیست؟

گفت: محمد اسم او و جعفر کنیه اوست.^۱

۸۷- جمعه

جمعه نام آخرین روز هفته و روزی است که تولد موعود آخرالزمان در آن روز؛ یعنی در سحرگاه «جمعه» نیمه شعبان سال ۲۵۵ هجری قمری واقع شده است؛^۲ همچنان که انتظار می‌رود ظهور امام زمان علیه السلام نیز در آن روز واقع شود.

و در زیارت امام زمان علیه السلام در روز جمعه آمده:

«هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَهُوَ يَوْمُكَ الْمُتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُكَ».^۳

«این روز جمعه است و آن روز توست که انتظار می‌رود ظهور تو در آن واقع شود.»

مرحوم حاج میرزا حسین طهرسی نوری «جمعه» را نیز از اسامی

امام زمان علیه السلام بر شمرده است.^۴

امام علی النقی علیه السلام در شرح حدیث پیامبر صلی الله علیه و آله که فرموده با روزها

دشمنی نکنید، فرمود:

روزها ما هستیم و جمعه پسرِ پسرِ من است که اهل حق و صدق به

سوی او جمع می‌شوند.^۵

۸۸- جَنبُ اللَّهِ

از هدایة الکبری نقل کرده‌اند که اخبار زیادی در تفسیر آیه «يَا حَسْرَتِي

۱. کمال الدین، ص ۴۳۲/ به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۸.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۵.

۳. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۹.

۵. عبقری الحسان، ص ۱۰۳.

عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ؛^۱ رسیده که امام جنب الله است.^۲

و فرموده‌اند: نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ.^۳

و همچنین از القاب امیرالمؤمنین علیه السلام است که طبق فرموده

خودشان... أَنَا جَنْبُ اللَّهِ.^۴

۸۹- جَوَارِ الْكُنُسِ

به معنای ستارگان متحرک که در زیر شعاع آفتاب پنهان می‌شوند،

این نیز از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است.

امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه «فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنُسِ * الْجَوَارِ الْكُنُسِ»^۵

فرموده است: مراد امامی است که غایب می‌شود... پس مانند شهاب درخشان ظاهر می‌گردد.

آن‌گاه به راوی فرمود: اگر آن زمان را درک کردی چشم‌هایت روشن

خواهد شد.^۶

۹۰- حَاشِر

در کتاب تذکرة الائمه نقل شده است که در صحف ابراهیم، امام

زمان علیه السلام را به اسم حاشر نامیده‌اند.^۷

۹۱- حَاصِد

به معنای دروکننده، چون «او» شاخه‌های گمراهی و ضلالت را درو

۱. «افسوس بر من از کوتاهی‌هایی که در اطاعت فرمان خدا کردم» سوره زمر، آیه ۵۶.

۲. هداية الکبری، ص ۳۲۸/ به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۹.

۳. کمال الدین، ج ۱/ بحار الانوار، ج ۲۶. ۴. بحار الانوار، ج ۴، ص ۸.

۵. سوره تکویر، آیه ۱۵ و ۱۶.

۶. کمال الدین، ص ۳۲۵/ غیبت طوسی، ص ۱۵۹/ غیبت نعمانی، ص ۱۵۰.

۷. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۲.

می‌کند و در دعای ندبه می‌خوانیم:

«أَيْنَ حَاصِدُ فُرُوعِ الْغَيِّ وَالشَّقَاقِ»^۱

«کجاست آن دروکننده شاخه‌های گمراهی و شقاوت؟»

۹۲- حاضر

به معنای حاضر و ناظر و موجود، یعنی «او» اگرچه غایب است ولی

موجود هست، ظاهر نیست اما حاضر است.^۲

۹۳- حافظ

به معنای نگهبان و نگه دارنده، و «او» نگهبان اسرار خداوند است. لذا

او را چنین زیارت می‌کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَافِظَ أَسْرَارِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»^۳

«سلام بر تو ای حافظ اسرار پروردگار جهانیان».

۹۴- حامد

حامد به معنای سپاس‌گزار و حمد کننده است.

نجم الثاقب از کتاب هدایة الکبری نقل کرده است که حامد نیز از

القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام شمرده شده است.^۴

۹۵- حجاب الله

حجاب الله نیز از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است.

و در زیارت‌نامه مربوطه می‌خوانیم:

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. نور اکبر، ص ۱۵۹.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۲.

«السَّلَامُ عَلَى حِجَابِ اللَّهِ الْأَزَلِيِّ الْقَدِيمِ»^۱

«سلام بر حجاب و واسطه فیض الهی که ازلی و جاودانی است.»

۹۶- حِجَاب

از اوصاف امام زمان علیه السلام است که در نسخه‌ای از زیارت ناحیه مقدسه

آمده است.^۲

۹۷- حِجَّت

اگرچه تمام امامان معصوم علیهم السلام حجت خداوند، ولی این لفظ از القاب

مشهور امام زمان علیه السلام گردیده است، چنانچه اگر بدون قرینه، لفظ «الحجة» به کار رود مراد آن حضرت است.

در احادیثی که از به کار بردن نام اصلی امام زمان علیه السلام منع فرموده‌اند،

سؤال شده است: پس چگونه او را یاد کنیم؟

فرموده‌اند: بگوئید حجت از آل محمد علیهم السلام.^۳

و در دعای توسل می‌خوانیم:

«يَا وَصِيَّ الْحَسَنِ وَالْخَلَفَ الْحُجَّةَ»^۴

«ای وصی و جانشین امام حسن عسکری که حجت خداوند

هستی.»

این هم قسمتی از زیارت صاحب الامر:

«السَّلَامُ عَلَى بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي بِلَادِهِ وَحُجَّتِهِ عَلَى عِبَادِهِ...»^۵

«سلام و درود بر بقیه الله در شهرها و بر حجت خدا بر بندگانش.»

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۸.

۲. فوز اکبر، به نقل از نام نامه مهدی.

۳. کمال الدین، ص ۳۸۱/ غیبت طوسی، ص ۲۰۲/ به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۰.

۴. مفاتیح الجنان، دعای توسل.

۵. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۹۸- حُجَّةُ الْغَائِبِ

به معنای حجت پنهان، لقب آن حضرت است، یعنی حجت پروردگار و امامی که در پس پرده غیبت است و هرگاه خداوند صلاح بداند ظاهر خواهد شد.

در تفسیر غیب از آیه سوم سوره بقره فرموده‌اند:

«الْمُتَّقُونَ» شِيعَةُ عَلِيٍّ وَ«الْغَيْبُ» فَهُوَ الْحُجَّةُ الْغَائِبُ؛ متقون شیعیان

امیرالمؤمنین علیه السلام هستند و غیب همان حجت و امام غایب است.^۱

۹۹- حُجَّةُ الْقَائِمِ

حجة القائم نیز از القاب آن حضرت است که به این عنوان تعبیر می‌شود به معنای حجتی که به امر خداوند قیام خواهد کرد و امور جامعه را اصلاح می‌کند.

امام باقر علیه السلام از قول پیامبر خدا صلی الله علیه و آله که اسامی امامان را هنگام معراج بر

ساق عرش دیده بود، چنین نقل فرمودند:

«... إِثْنِي عَشَرَ إِسْمًا مِنْهُمْ عَلِيٌّ وَ سَيِّدُائِهِ وَ عَلِيُّ وَ مُحَمَّدٌ وَ جَعْفَرٌ وَ مُوسَى

وَ عَلِيُّ وَ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيُّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ فَهَذِهِ الْاِئِمَّةُ ...»^۲

۱۰۰- حُجَّةُ الْمَعْبُودِ

حجت به معنای دلیل و برهان و نشانه است، و «او» حجت خداوند

متعال است، لذا این‌گونه به ایشان سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ الْمَعْبُودِ»^۳

«سلام بر تو ای حجت خدای معبود».

۱. کمال‌الدین، ج ۲، ص ۳۴۰. ۲. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۵۷.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

و در جای دیگر می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ الْمَعْبُودِ وَكَلِمَةِ الْمَحْمُودِ»^۱

«سلام بر آن حجت پروردگار و بر آن کلمه ستایش شده».

۱۰۱ - حُجَّةُ بَنِي الْحَسَنِ

امام زمان علیه السلام حجت قاطع و برهان واضح خداوند، فرزند امام حسن عسکری علیه السلام است. و از القاب مشهور ایشان است که در موارد متعدد به ایشان سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا حُجَّةَ بَنِي الْحَسَنِ صَاحِبَ الزَّمَانِ»^۲

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ بَنِي الْحَسَنِ الْهَادِي الْمَهْدِي»^۳

۱۰۲ - حُجَّةُ اللَّهِ

امام زمان علیه السلام نیز مانند سایر امامان علیهم السلام حجت و خلیفه خداست:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ»^۴

«سلام بر تو ای حجت خداوند در بین بندگانش».

و فرموده‌اند که نقش انگشتی آن حضرت چنین است:

«أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ وَخَالِصَتُهُ»^۵

«من حجت خدا و خالص و برگزیده اویم».

این عناوین نیز در موارد مختلف آمده است:

«حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ»^۵

۲. بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۲۷۴.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۳۴۳.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۱ / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۲۷.

۵. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

«حُجَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ»^۱

«حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ»^۲

«حُجَّةُ اللَّهِ»^۳

«حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ»^۴

«حُجَّةُ اللَّهِ الَّتِي لَا تَخْفَى»^۵

«حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى مَنْ فِي الْأَرْضِ»^۶

۱۰۳- حجة الخصام

از دیگر القاب امام زمان علیه السلام حجة الخصام است که به معنای حجت خدا بر دشمنان و مجادله کنندگان می باشد و در زیارت نامه مربوط می گوئیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ الْخِصَامِ»^۷

«سلام بر تو ای آقای که حجت برای دشمنان هستی».

و این نیز قسمتی از زیارت سرداب مقدس:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...

وَحُجَّةِ الْخِصَامِ»^۸.

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب

الزمان، و بر آن که حجت بر دشمنان است».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت جمعه.

۲. مفاتیح الجنان، دعای نوسل.

۳. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه، زیارت آل یاسین.

۴. مفاتیح الجنان، دعای یاسین، زیارت صاحب الامر.

۵. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۶. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۷. بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۳۵۴.

۸. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳.

۱۰۴- حجة رب العالمین

یعنی حجت و برهان پروردگار جهانیان که در اعمال و دعای روز جمعه می خوانیم:

«وَصَلِّ عَلَى الْخَلْفِ الْهَادِي الْمَهْدِي، إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»^۱

«خدایا درود فرست بر آن جانشین امامان، آن هادی و مهدی که امام مؤمنان و وارث پیامبران و حجت پروردگار جهانیان است».

۱۰۵- حق

به معنای راستی و حقیقت می باشد و یکی از نام های امام زمان علیه السلام است. «او» حق است چون تمام حالات و صفات و افعال و اقوال و اوامر و نواهی اش حق است.

از امام باقر سؤال شد: آیه شریفه «وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ»^۲ یعنی چه؟ فرمود:

«إِذَا قَامَ الْقَائِمُ ذَهَبَتْ دَوْلَةُ الْبَاطِلِ؛ چون قائم ظهور کند، دولت باطل برود».^۳

و در زیارت آن حضرت می گوئیم:

«أَشْهَدُ أَنَّكَ الْحَقُّ الثَّابِتُ الَّذِي لَا عَيْبَ فِيهِ»^۴

«گواهی می دهم که تو آن حق ثابت ابدی هستی که از هر عیب و نقصی پاک و منزّه می باشی».

۱. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه. ۲. سوره اسراء، آیه ۸۱

۳. اصول کافی، ج ۸، ص ۲۸۷.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

و در زیارت دیگر می‌خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَى الْحَقِّ الْجَدِيدِ وَالْعَالِمِ الَّذِي عِلْمُهُ لَا يَبِيدُ»^۱

«سلام بر امام به حق که مجدد است و دانشمندی که علم و دانش او

پایان‌ناپذیر است».

۱۰۶- حلیم

به معنای بردبار و صبور است که از القاب امام زمان علیه السلام می‌باشد، «او»

که این غیبت طولانی را باید با صبر و بردباری طی کند، به «حلیم» لقب داده شده است.

چنان که در اعمال نیمه شعبان و دعا برای امام زمان علیه السلام می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا وَمَوْلُودِهَا... سُبُّكَ اللَّهُ الَّذِي لَا يَنْبُو وَتَوْرُهُ الَّذِي لَا يَخْبُو وَذُو الْجَلْمِ الَّذِي لَا يَضْبُو...»^۲

«خدایا به حق این شب و مولود آن ... آن شمشیر خدایی که کند

نمی‌شود، آن نور الهی که خاموش نمی‌گردد و آن بردباری که

شکیبایی‌اش را از دست نمی‌دهد...».

۱۰۷- حمید

به معنای سپاس و ستایش، که در کتاب الهدایة الکبری از القاب امام

زمان علیه السلام شمرده شده است.^۳

۱۰۸- حق

«أَشْهَدُ أَنَّكَ حَقٌّ لَا تَمُوتُ حَتَّى تُبْطِلَ الْجِبْتَ وَالطَّاغُوتَ...»^۴

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. بلد الامین، ص ۱۸۷.

۳. الهدایة الکبری، ص ۳۲۸ / به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۲.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

«من گواهی می‌دهم که تو حی و زنده‌ای تا این که جبت و طاغوت را

باطل نمایی.»

۱۰۹- خائف

به معنای ترسنده و نگران، از القاب امام زمان علیه السلام است. چون از جور دشمنان اسلام و خدا، مخفی و غایب شده‌اند؛ چنان که از امام باقر علیه السلام نقل شده: آن‌گاه که امام زمان علیه السلام ظهور کند، آیه: «فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ»^۱ را تلاوت خواهد کرد.^۲

لذا در زیارت آن حضرت می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُهَذَّبُ الْخَائِفُ»^۳

«سلام بر تو ای پاکیزه جان و از ترس پنهان».

۱۱۰- خاتم الائمه

از دیگر القاب امام زمان علیه السلام خاتم الائمه است، چون امامت به «او»

منتهی می‌گردد و «او» آخرین امام آخرین پیامبر است.^۴

و پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در خطبه غدیر فرمود:

«... أَلَا إِنَّ خَاتِمَ الْأَيْمَةِ مِنَّا الْقَائِمُ الْمَهْدِيُّ...»^۵

«...همانا آخرین امام از ماست، آن‌که قائم و مهدی است...».

۱۱۱- خاتم الاوصياء

این از القاب شایع امام زمان علیه السلام است که وصایت به ایشان ختم می‌شود.

۱. سوره شعراء آیه ۲۱

۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۲۸

۳. مفاتیح الجنان، زیارت روز جمعه / دعای استغاثه.

۴. جنات الخلود / کمال الدین، ص ۲۲ / روضة الراعظین، ص ۹۷ / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۳.

۵. بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۲۱۳.

و چنان که خادم امام حسن عسکری علیه السلام می گوید، امام زمان علیه السلام این گونه خود را معرفی فرمود:

«أَنَا خَاتِمُ الْأَوْصِيَاءِ وَبِي يَدْفَعُ اللَّهُ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِي وَشِيعَتِي...»^۱

«منم خاتم الاوصیاء، به سبب من خداوند بلا را از اهل من و شیعیان دفع می کند، آنان که دین خدا را بر پا می دارند...».

۱۱۲- خازن

به معنای خزانه دار و گنجینه دار است که امام زمان علیه السلام را به خازن لقب داده اند و در زیارت نامه اش می گوئیم:

«... وَأَنْتَ خَازِنُ كُلِّ عِلْمٍ...»^۲

«همانا تو خزانه دار هر علمی هستی».

۱۱۳- خالص (یا خالصة الله)

به معنای گزینش شده و برگزیده و پاک و خالص است و از اوصاف امام زمان علیه السلام می باشد؛ چنان که در نقش نگین انگشتری آن حضرت آمده:

«أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ وَخَالِصَتُهُ»

«من حجت خدا و خالص و برگزیده اویم».

۱۱۴- خجسته

این نام را نجم الثاقب به نقل از کتاب ذخیره آورده است که در کتاب کندر آل فرنگیان، موعود آخر الزمان را به نام «خجسته» می خوانند.^۳

۱. کشف الغمّة، ج ۲، ص ۴۹۹ / غیت طوسی، ص ۲۴۹ / بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۰ / نجم الثاقب، ص ۱۰۳.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۴ / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۳.

۱۱۵- خدانشناس

در تذکرة الائمه از کتاب شاکمون نقل شده که نام آن کسی که در آخر الزمان می‌آید و جهان را صاحب می‌شود و دین خدا را یکی می‌کند، خدانشناس است.^۱

۱۱۶- خسرو

به معنای فرمانروا و پادشاه است. از کتاب ذخیره و تذکرة الائمه نقل شده که نام منجی و موعود آخر الزمان نزد نصاری «خسرو» است.^۲

۱۱۷- خَلَف

خلف به معنای جانشین و قائم مقام است. امام زمان علیه السلام جانشین و خلف جمیع انبیا و اوصیای گذشته است و جمیع علوم و صفات و حالات و خصایص آنان را دارد و موارِثِ الهی که از آنان به یکدیگر می‌رسیده، همه آن‌ها نزد او جمع است.^۳

این نام به طور مکرر در احادیث و دعا‌های امامان علیهم السلام آمده است.

در اعمال روز جمعه می‌خوانیم:

«وَصَلِّ عَلَى الْخَلَفِ الْهَادِي الْمَهْدِي، إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»^۴

«خدایا درود فرست بر آن جانشین امامان، آن هادی و مهدی که امام

مؤمنان و وارث پیامبران و حجت پروردگار جهانیان است».

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۴.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۴.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۵.

۴. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

و این هم بخشی از دعای توسل خطاب به امام زمان علیه السلام:

«يَا وَصِيَّ الْحَسَنِ وَالْخَلَفَ الْحُجَّةَ»^۱

«ای جانشین امام حسن عسکری علیه السلام و ای جانشین شایسته

و حجت الهی!»

۱۱۸- خَلَفَ الْبَاقِي

از اسامی امام زمان علیه السلام خلف الباقي است.

چون او تنها خلیفه و جانشین باقیمانده پیامبر صلی الله علیه و آله می باشد و چنین

است قسمتی از زیارت مربوط به ایشان:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ... وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَالْخَلَفَ الْبَاقِي...»^۲

«خدایا شهادت می دهم... که حسن بن علی عسکری و جانشین

باقیمانده او امام من هستند».

۱۱۹- خَلَفَ الْحَسَنَ

یعنی جانشین امام حسن عسکری علیه السلام که امام یازدهم و جانشین

یازدهم پیامبر خدا بوده، پس او امام دوازدهم و دوازدهمین امام خواهد

بود...

و این است قسمتی از زیارت سرداب مقدس:

«مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ... وَالْخَلَفَ الْحَسَنَ»^۳

«ای مولا و آقای من ای صاحب الزمان... و ای جانشین امام حسن

عسکری...»

۱. مفاتیح الجنان، دعای توسل و دعای افتتاح.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سز من رأی / بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۲۱۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۱۲۰- خَلَفِ سَلَفِ

به معنای جانشین پیشینیان است. چون او جانشین و آخرین جانشین همه انبیا و اوصیای الهی است.^۱

در زیارت آن حضرت می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَى خَلَفِ السَّلَفِ وَصَاحِبِ الشَّرَفِ»^۲

«سلام بر جانشین اولیای گذشته که صاحب مجد و شرافت است».

و در زیارت دیگر می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلَفَ السَّلَفِ»

«سلام بر تو ای جانشین گذشتگان!»

۱۲۱- خَلَفِ صَالِحِ

از القاب امام زمان علیه السلام خلف صالح است.^۳

امام صادق علیه السلام فرموده است:

خلف صالح از فرزندان من است، اوست مهدی، اسم او محمد و کنیه‌اش ابوالقاسم و در آخر الزمان قیام می‌کند.^۴

۱۲۲- خَلِيفَه

خلیفه مطلق در زمان کنونی امام زمان علیه السلام است؛ چنان که در زیارت

ائمه سر من رأی به پدر امام زمان علیه السلام یعنی امام عسکری علیه السلام خطاب می‌کنیم:

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۲۳.

۴. تاریخ موالید ائمه، ص ۴۵ / به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۵.

«الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا خَلِيفَةٍ...»^۱

«سلام بر تو ای آقای که پدر خلیفه هستی».

۱۲۳- خلیفه الله

مهدی موعود و امام زمان علیه السلام خلیفه خداست، لذا یکی از اصلی ترین عنوان ها و مقامات او «خلیفه الله» است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

«يُخْرِجُ الْمَهْدِيُّ وَعَلَى رَأْسِهِ عِمَامَةٌ فِيهَا مُنَادٍ يُنَادِي: هَذَا الْمَهْدِيُّ خَلِيفَةُ اللَّهِ فَاتَّبِعُوهُ»^۲

«مهدی خروج می کند و بر سر او ابروی است که از آن ندا می آید: این مهدی خلیفه الله است، پس او را پیروی کنید».

و در جای دیگر نیز آمده است:

«خَلِيفَتِكَ فِي أَرْضِكَ»^۳

«خَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ»^۴

۱۲۴- خلیفه الاتقیا

از القاب شریف امام زمان علیه السلام خلیفه الاتقیا است؛ یعنی جانشین پرهیزکاران و خدا ترسان، و شاهدش آنجاست که امام حسن عسکری علیه السلام هنگام تولد ایشان فرمود: سخن بگو ای خلیفه اتقیا و ای نور اصفیا...^۵

۱. مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سز من رأی.

۲. کشف الغمة، ج ۳، ص ۴۷۰ / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۷ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۸۱.

۳. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

۴. مفاتیح الجنان، دعای بعد از زیارت آل یاسین و زیارت صاحب الامر.

۵. مشارق انوار الیقین، ص ۱۵۷ / به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۷.

۱۲۵- خلیل

به معنای دوست است و از القاب مهدی موعود علیه السلام می‌باشد،^۱ چون او نیز مانند خدا و رسول خدا صلی الله علیه و آله با بندگان و مؤمنان دوست و مهربان است؛ این آیه شریفه در مورد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نازل شده است. «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ»^۲

به یقین، رسولی از خود شما به سویتان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است؛ و اصرار بر هدایت شما دارد؛ و نسبت به مؤمنان، رئوف و مهربان است!

۱۲۶- خُئْس

به معنای سیاره‌ای که پنهان شده و دوباره بر می‌گردد. از امام باقر علیه السلام در مورد آیه «مَلَأْنَا خُئْسًا بِالسُّؤَالِ»^۳ سؤال کردند، فرمود:

«إمام یخنس فی زمانه عند انقطاع من علمه عند الناس سنة ستین ومأتین ثم یدو كالشهاب الواقء فی ظلمة اللیل فان ادركت ذلك قرء عینك»^۴

«امامی است که پنهان می‌شود زمانی که مردم از علم او منقطع می‌شوند در سال ۲۶۰ ه. ق. آن‌گاه همانند شهاب درخشاننده در شب

۲. سوره توبه، آیه ۱۲۸.

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۵.

۳. سوره تکویر، آیه ۱۵.

۴. کمال الدین و تمام النعمه / غیبت نعمانی، ص ۱۵۰ / غیبت شیخ طوسی / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۶ /

اصول کافی، ج ۱، ص ۳۴۱.

تاریک ظاهر می‌شود. اگر آن هنگام را درک کردی چشمت روشن خواهد شد.»

۱۲۷ - خَوَاضِ الْغَمَرَاتِ

به معنای بسیار خوض کننده و کسی که در آب‌ها و دریا‌های زیاد خوض و غواصی می‌کند و در آن فرو می‌رود.

این عنوان در زیارت سرداب توسط سید بن طاووس نقل شده است:

«السَّلَامُ عَلَى مُفْرِجِ الْكُرْبَاتِ وَخَوَاضِ الْغَمَرَاتِ»^۱

«سلام بر آن آقایی که برطرف کننده مشکلات و اندوه‌ها و غور کننده

آب‌های فراوان است.»

۱۲۸ - خَيْرٌ

به معنای فرد بسیار نیکوکار است و چه کسی از او نیکوکارتر؟ که روزی می‌آید و هرچه شر و ظلم و فساد است را بر می‌کند و آنچه خیر و عدالت است را بر پا می‌دارد.

۱۲۹ - خَيْرٌ مَنْ تَقَمَّصَ وَارْتَدَى

به معنای بهترین فردی که جامه و لباس پوشیده است، از اوصاف امام

زمان علیه السلام گفته شده؛ چنان که در قسمتی از زیارت صاحب الامر چنین است:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَخَيْرٍ مَنْ تَقَمَّصَ وَارْتَدَى»^۲

«خدایا درود فرست بر ولی عصر و حجت خودت در زمین... و بر

بهترین کسی که پیراهن وردا بر تن کند.»

۲. فورا کبر، به نقل از نام نامه مهدی.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵

۳. الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۹۴

۱۳۰ - خیرة الله

به معنای برگزیده خدا و بهترین خلق اوست، از القاب و اوصاف امامان؛ از جمله امام زمان علیه السلام می‌باشد که پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در این زمینه فرمودند:

«أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَوُلْدُكَ خَيْرَةُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ...»^۱

«ای علی! تو و فرزندانانت برگزیدگان خدا در بین بندگان هستید.»

۱۳۱ - دابة الارض

اگرچه در اخبار زیادی این لقب برای امیرالمؤمنین علیه السلام بیان شده است،^۲ لکن از خود امام علی علیه السلام هم نقل شده است:

«إِنَّهَا خُرُوجُ دَابَّةِ الْأَرْضِ مِنْ عِنْدِ الطُّفَا مَعَهَا خَاتَمُ سُلَيْمَانَ وَعَصَا مُوسَى وَطُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا»^۳

«همانا آن خروج دابة الارض است از جانب صفا، که انگشتر سلیمان و عصای موسی همراه اوست و خورشید از مغرب آن طلوع خواهد کرد.» و شاید از این آیه شریفه اقتباس شده باشد:

«وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ»^۴

و هنگامی که فرمان عذاب آنها رسد (و در آستانه رستاخیز قرار گیرند)، جنبنده‌ای را از زمین برای آنها خارج می‌کنیم که با آنان تکلم می‌کند (و می‌گوید) که مردم به آیات ما ایمان نمی‌آوردند.

۱. بحار الانوار، ج ۲۶، ص ۲۶۹.

۲. الهدایة الکبری / به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۷.

۳. بحار الانوار، ج ۱۴، ص ۳۳.

۴. سوره نمل، آیه ۸۲.

۱۳۲- داعی

از القاب امام زمان علیه السلام داعی است، به معنای دعوت کننده و خواننده؛ چنان که در زیارت آل یاسین می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَرَبَّانِي آيَاتِهِ»^۱

«سلام بر تو ای دعوت کننده از جانب خدا و برای خدا...».

و در اعمال روز جمعه می گوئیم:

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَى وَلِيِّكَ الْمُخَيَّرِ سُنَّتَكَ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ، الدَّاعِيَ إِلَيْكَ»^۲

«خدایا درود فرست بر ولی خود که سنت تو را احیا می کند و به

امر تو قیام می نماید و به سوی تو دعوت می کند».

در هر شب ماه رمضان نیز در دعای افتتاح می خوانیم:

«اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ الدَّاعِيَ إِلَيَّ كِتَابِكَ»^۳

«خدایا او را مقرر فرما تا دعوت کننده به کتاب آسمانیات باشد».

و در جای دیگر آمده است:

«وَالدَّاعِيَ إِلَيَّ سَبِيلِكَ»^۴

«او دعوت کننده به راه خداست».

۱۳۳- دافع البلاء

به معنای دفع کننده بلا و خطرات، از القاب و اوصاف صاحب

الزمان علیه السلام است؛ چنان که امام زمان علیه السلام این گونه خود را معرفی فرمود:

۱. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۱.

۳. مفاتیح الجنان، دعای افتتاح.

۴. مفاتیح الجنان، دعای بعد از زیارت آل یاسین.

«أَنَا خَاتِمُ الْأَوْصِيَاءِ وَبِي يَذْفَعُ اللَّهُ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِي وَشِيعَتِي...»^۱

«منم خاتم الاوصياء، به سبب من خداوند بلا را از اهل من وشیعیان

دفع می کند، ...».

۱۳۴- دلیل

دلیل به معنای دلالت کننده و راهنما، از القاب امام زمان علیه السلام است،

چون «او» راهنمای خلق است به سوی خدا، امام و رهبر جهانیان است.

که در دعای روز جمعه می خوانیم:

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَيَّ وَلِيِّكَ ... الدَّلِيلِ عَلَيْكَ»^۲

«خدایا درود فرست بر ولی خود که خلق را به راه تو دلالت

و راهنمایی می کند».

و در زیارت مخصوص آن حضرت، یعنی زیارت آل یاسین می گوئیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَدَّلِيلَ إِرَادَتِهِ»^۳

«سلام بر تو ای حجت خدا بر خلق عالم و راهنمای بندگان به

مقاصد الهی».

۱۳۵- دَیَّان

به معنای حاکم و رسیدگی کننده امور و نیز به معنای پاداش دهنده

است و از القاب امام زمان علیه السلام می باشد.

و این است فرازی از زیارت آل یاسین:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ وَدَيَّانَ دِينِهِ»^۴

۱. کشف الغمّة، ج ۲، ص ۴۹۹/ غیبت طوسی، ص ۲۴۹/ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰/ نجم الثاقب، ص ۱۰۳.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه. ۳. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۹۲/ بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

«سلام بر تو ای درگاه لطف و رحمت خدا و حاکم و حافظ دین خدا».

۱۳۶- دین المأثور

از دیگر القاب امام زمان علیه السلام است که در زیارت ایشان می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَى الدِّينِ الْمَأْثُورِ وَالْكِتَابِ الْمَسْطُورِ»^۱

«سلام بر آن دین (یعنی حافظ دین) که از پیامبر رحمت رسیده

است و سلام بر آن کتاب رقم شده به قلم حکمت الهی».

همچنین برایش دعا می‌کنیم:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ صَاحِبِ

الضِّيَاءِ وَالنُّورِ وَالدِّينِ الْمَأْثُورِ»^۲

«سلام و برکات خدا و تحیات و درودهای بی‌پایان الهی بر مولای ما

صاحب الزمان آن‌که صاحب نور و صاحب دین خداست».

۱۳۷- ذل انتقام الله

به معنای انتقام گیرنده الهی و از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده

است.^۳

۱۳۸- ذوالبر

به معنای دارنده نیکی‌ها است و از اوصاف امام زمان علیه السلام که او مجمع

تمام صفات عالی و نیکوست؛ لذا در دعای ندبه به دنبال آن عزیز سفر

کرده می‌گردیم که:

«أَيُّنَ صَدْرُ الْخَلَائِقِ ذُو الْبِرِّ وَالتَّقْوَى»^۴

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر. ۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۲/ فور اکبر به نقل نام نامه مهدی.

۴. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / الاقبال، ص ۲۹۷.

«کجاست صدرنشین عالم که دارای حدّ اعلای تقوا و نیکوکاری

است».

۱۳۹- ذُوالتَّقْوَى

به معنای صاحب تقوا و نیکوکاری و خداترسی است و از القاب امام زمان علیه السلام می‌باشد؛ چنان که در دعای ندبه که از زبان معصوم صادر شده است، آن حضرت را این گونه توصیف نموده‌اند:

«أَيْنَ صَدْرُ الْخَلَائِقِ ذُو الْبِرِّ وَالتَّقْوَى»^۱

«کجاست صدرنشین عالم که دارای حدّ اعلای تقوا و نیکوکاری است».

۱۴۰- ذُو الْجَلَمِ

یعنی صاحب صبر و شکیبایی، از اوصاف امام زمان علیه السلام است؛ چنان که در اعمال نیمه شعبان و دعا برای امام زمان علیه السلام می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَبَلَّتْنَا وَمَوْلُودِهَا... سَيِّفُ اللَّهِ الَّذِي لَا يَنْبُو وَنُورُهُ الَّذِي لَا يَخْبُو وَذُو الْجَلَمِ الَّذِي لَا يَضْبُو...»^۲

«خدایا به حقّ این شب و مولود آن ... آن شمشیر خدایی که کند نمی‌شود و آن نور الهی که خاموش نمی‌گردد و آن بردباری که شکیبایی‌اش را از دست نمی‌دهد...».

۱۴۱- ذُوالسَّيْفِ

به معنای دارنده و صاحب شمشیر است و از القاب امام زمان گفته شده است.^۳

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / الاقبال، ص ۲۹۷. ۲. بلد الامین، ص ۱۸۷.

۳. فوز اکبر به نقل از نام نامه مهدی.

۱۴۲- ذوالفقار

به معنای صاحب شمشیر دو دم است.

«السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْعَالِمِ، الْغَائِبِ عَنِ الْبَصَارِ، وَالْحَاضِرِ فِي الْأَمْصَارِ، وَالْغَائِبِ عَنِ الْعُيُونِ، وَالْحَاضِرِ فِي الْأَفْكَارِ، بَقِيَّةُ الْأَخْيَارِ الْوَارِثِ ذُو الْفَقَارِ الَّذِي يَظْهَرُ فِي بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ...»^۱

«سلام بر آن امامی که از دیده‌ها پنهان است، اما در شهرها حاضر است، از چشم‌ها غایب است اما در خاطره‌ها حاضر است، باقی‌مانده نیکان، همان که وارث ذوالفقار است، و آن را در خانه خدا ظاهر می‌سازد».

۱۴۳- راهنما

از کتاب باتنکل که از بزرگان کفر می‌باشد، نقل شده است: آن کسی که در آخر الزمان به وجود و ظهور او بشارت داده شده، راهنما نام دارد.^۲

۱۴۴- ربّانی

از اوصاف حضرت مهدی علیه السلام، ربّانی است که در زیارت آل یاسین به آن توصیف شده است:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَرَبَّائِي آيَاتِهِ»^۳

«سلام بر تو ای امام زمان که دعوت کننده خلق به سوی خدایی و مظهر آیات الهی و مرآت صفات ربّانی هستی».

۱۴۵- رَبُّ الْأَرْضِ

به معنای صاحب، مالک و پرورش دهنده زمین است،^۴ و بر اساس

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۹۱.

۲. از کتاب ذخیره و تذکره به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۸.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۲ / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۹.

آیه شریفه «وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا»^۱ اخباری از امامان معصومین رسیده است که آیه را چنین تفسیر کرده‌اند.

امام صادق در تفسیر آیه «وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا» فرمود:
 «رَبُّ الْأَرْضِ إِمَامُ الْأَرْضِ»^۲ «رب زمین یعنی همان امام زمین است».
 لذا فرمود: «إِنَّ قَائِمَنَا إِذَا قَامَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَاسْتَعْنَى الْعِبَادُ عَنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ وَذَهَبَتِ الظُّلُمَةُ»^۳

«آن‌گاه که قائم ما قیام نماید، زمین به نور رب و امام خود روشن می‌شود و بندگان خدا از نور خورشید بی‌نیاز می‌گردند و تاریکی پایان می‌یابد».

۱۴۶- ربيع الانام

«او» بهار است، بهار خلایق، و لذا به این عنوان توصیف شده و چنین بر او سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَى رَبِيعِ الْأَنَامِ وَنَضْرَةِ الْأَيَّامِ»^۴

«سلام بر آن که بهار پاینده اهل عالم است و صفا و شادی بخش روزگاران است».

۱۴۷- رجاء الأُمَّه

او امید تمام امت است، نه تنها امت اسلام که امید همه مستضعفان و محرومان و جهانیان است، پس شایسته است با این وصف اشاره شود.

۱. سوره زمر، آیه ۶۹.

۲. بحار الانوار، ج ۷، ص ۳۲۶.

۳. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۷.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۵. فوز اکبر به نقل از نام نامه مهدی.

۱۴۸- رجل

آن‌گاه که بردن نام امام زمان علیه السلام به خاطر خفقان و ظلم بی حد دستگاه خلافت، جرم بود و مجازات سنگین داشت، از ایشان به «الرجل» تعبیر می‌کردند، چنان‌که از سایر امامان نیز گاه به «القائم» تعبیر می‌نمودند.^۱

مثلاً در حدیث امام باقر علیه السلام می‌فرماید:

«لَا تَزَالُونَ تَمْدُونُ أَعْنَاقَكُمْ إِلَى «الرَّجُلِ» مِنَّا، تَقُولُونَ: هُوَ هَذَا، فَيَذْهَبُ اللَّهُ بِهِ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ لِهَذَا الْأَمْرِ مَنْ لَا تَذَرُونَ وَلَدًا أَمْ لَمْ يُولَدْ، خُلِقَ أَوْ لَمْ يَخْلُقْ»^۲

«شما پیوسته گردن‌های خود را به سوی مردی از ما دراز می‌کنید و منتظر او هستید، می‌گویید: او این است، پس خدا او را می‌برد، تا این‌که خداوند برای این امر کسی را مبعوث خواهد کرد که شما نمی‌فهمید آیا متولد شده یا نه، خلق شده یا نه».

در ضمن کلمه «رجال» در آیه شریفه «وَبَشِّرْهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَّغْرِقُونَ كُلَّ بِسِيمَاهُمْ وَتَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ»^۳ نیز به امامان تفسیر شده است؛ چنان‌که سلمان فارسی می‌گوید: بیش از ده بار شنیدم که رسول خدا صلی الله علیه و آله به امیر المؤمنین علیه السلام می‌فرمود:

«يَا عَلِيُّ! إِنَّكَ وَالْأَوْصِيَاءَ مِنْ وَلَدِكَ أَعْرَافَ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ...»^۴

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۸.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۸.

۳. سوره اعراف، آیه ۲۶.

۴. منابع المودة، ص ۱۰۲.

«ای علی! همانا تو وجانشینان از فرزندان در قیامت در اعراف بین بهشت و دوزخ قرار خواهید گرفت.»
 همچنین امام باقر علیه السلام فرموده‌اند:
 «الرَّجَالُ هُمُ الْإِئِمَّةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ» رجال، همان امامان از اهل بیت پیامبرند.^۱

۱۴۹- رحمت و لطف

امام زمان علیه السلام مظهر تام و تمام رحمت خداوند است، رحمت گسترده، او سراسر رحمت و برکت است، به همین جهت این‌گونه به او سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا... الرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ»^۲
 «سلام بر تو ای رحمت واسع الهی بر تمام عالمیان».

۱۵۰- رشید

به معنای کامل و کمال یافته، از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده است؛ چنان که در زیارت مربوط به ایشان عرض می‌کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْوَحِيدُ وَالْقَائِمُ الرَّشِيدُ»^۳
 «سلام بر تو ای امام یگانه وای قیام کننده و رشید».

۱۵۱- رضی

به معنای پسندیده، از اوصاف مهدی موعود علیه السلام است، چنان که در دعایی برای ایشان می‌گوییم:

۱. بحار الانوار، ج ۸، ص ۳۳۹.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۲ / احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۲.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

«اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ... وَأَنَّ الْهَادِي الْمُهْتَدِي الطَّاهِرَ، النَّقِيُّ النَّقِيُّ، الرَّضِيُّ
الزَّكِيُّ»^۱

«خدایا شهادت و گواهی می‌دهیم که... او هادی خلق، رهبر پاک
سیرت باتقوای پاکیزه صفات پسندیده و آراسته به هر کمال...».

۱۵۲- رُكْنُ الْأَنَامِ

رُكْنِ رُكْنِ وَ تَكِيه گاه خَلِيق، اِمَامِ زَمَانِ ﷺ اسْتِ وَ رُكْنِ الْأَنَامِ از
اَوْصَافِ مَهْدِي مَوْعُودِ ﷺ می‌باشد. لَذَا دَر زِيَارَتِ سِرْدَابِ مَقْدَسِ می‌گوییم:
«سَلَامُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ تَحِيَّاتُهُ وَ صَلَوَاتُهُ عَلَي مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...
وَرُكْنِ الْأَنَامِ»^۲.

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب
الزمان... او که رُكْنِ وَ تَكِيه گاه مردمان است».

۱۵۳- رُكْنُ الْإِيمَانِ

به معنای اساس، پایه و عمود ایمان و اسلام است که امام زمان ﷺ را
با آن توصیف نموده‌اند؛ چنان که در زیارت ایشان آمده است:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رُكْنَ الْإِيمَانِ»^۳.

«سلام بر تو ای رُكْنِ اساسی ایمان».

۱۵۴- زَكَاةٌ

به معنای آراسته و پاک شده، مانند سایر امامان از اوصاف امام
زمان ﷺ است:

۱. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۲، ص ۳۳۳.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

«اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ... أَنَّهُ الْهَادِي الْمُتَهَدِّي الطَّاهِرُ، التَّقِيُّ النَّقِيُّ، الرُّضِيُّ الزَّكِيُّ»^۱

«خدایا شهادت و گواهی می دهیم که او هادی خلق، رهبر پاک سیرت و با تقوای پاکیزه صفت و پسندیده و آراسته به هر کمال است...».

۱۵۵- زند افریس

کتاب ذخیره الالباب و تذکرة الأئمة از کتاب ماریاقین نقل کرده اند که اسم موعود آخر الزمان و امام عصر^ع در آنجا زند افریس است، لکن احتمال داده که زند اسم کتاب باشد که منسوب به زردشت است و افریس نام امام زمان^ع است.^۲

به هر حال آن ها هم اعتقاد دارند که روزی یک مصلح کل خواهد آمد و جهان را اصلاح خواهد کرد؛ اگرچه هر کسی او را به نامی صدا می زند.

۱۵۶- سابق

به معنای سبقت گیرنده می باشد که از اوصاف امام زمان^ع و سایر امامان^ع گفته شده است. همچنین در تفسیر آیه السابق بالخیرات، فرموده اند: امام همان سابق به خیرات است.^۳

۱۵۷- ساعة

امام رضا^ع می فرماید: از رسول خدا^ص سؤال شد: «مَتَى يَخْرُجُ الْقَائِمُ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ؟ فَقَالَ ﷺ: مَثْلَهُ مَثَلُ السَّاعَةِ لَا يُجَلِّيهَا لَوْ قُتِلَ إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً...»^۴

۱. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان / بلد الامین، ص ۸۱

۲. بحار الانوار، ج ۱۰۲.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۹.

۴. سوره اعراف، آیه ۱۸۷.

«قائم از فرزندان شما چه موقع ظهور خواهد کرد؟ پیامبر اکرم ﷺ فرمود: زمان ظهور او همانند قیامت است که هیچ کس جز او (نمی تواند) وقت آن را آشکار سازد؛ (اما قیام قیامت، حتی) در آسمان ها و زمین، سنگین (و بسیار پر اهمیت) است؛ و جز به طور ناگهانی، به سراغ شما نمی آید!...»^۱

در حدیثی از امام صادق ﷺ نیز نقل شده که مراد از «السَّاعَةِ» در آیات قرآن به امام زمان ﷺ تأویل شده است. امام صادق ﷺ فرمود:

«لَإِنَّهُ هُوَ السَّاعَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ»^۲»

«امام زمان همان «السَّاعَةُ» است که خداوند فرموده، مردم درباره آن از تو سؤال می کنند».

از جمله آیات در این زمینه «وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ»^۳، «هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ»^۴، «يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ»^۵ است.

البته «ساعة» در قرآن بیشتر به معنای قیامت است؛ لکن چون مشابهت های زیادی بین این دو هست، به روز ظهور امام زمان ﷺ و خود امام زمان ﷺ نیز ساعة گفته شده است؛ از جمله شباهت ها این است که زمان آن ها را کسی نمی داند، ناگهانی می آیند، خسوف و مسخ روی می دهد، آتشی ظاهر می شود، مؤمن از کافر جدا می شوند، کافر هلاک می گردد و مؤمن نجات می یابد و خداوند آمدن آن ها را به تمام انبیا و اوصیا سفارش کرده است.

۲. بحار الانوار، ج ۵۳ / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۰.

۴. سوره زخرف، آیه ۶۶.

۱. عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۵.

۳. سوره زخرف، آیه ۸۵.

۵. سوره اعراف، آیه ۱۸۷.

در آیه «وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ»^۱ که به موسی علیه السلام خطاب شده، تأویل و تفسیر شده است که ایام الله سه روز است:

۱- روز ظهور قائم. ۲- روز رجعت. ۳- روز قیامت.^۲

۱۵۸- سبب المتصل

به معنای سبب اتصال و ارتباط آسمان و زمین و واسطه فیض از جانب خداوند بر مخلوقات است.

و در دعای ندبه دنبال او می گردیم که:

«أَيُّنَ السَّبَبِ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ»^۳

«کجاست آن که وسیله اتصال بین آسمان و زمین است و علوم آسمانی و الهی را به اهل زمین می رساند».

و در زیارت به ایشان سلام می کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ»^۴

«سلام بر تو ای سبب اتصال بین آسمان و زمین».

۱۵۹- سَبْعُ الْمَثَانِي

از امام صادق علیه السلام در مورد آیه «وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ»^۵ سؤال کردند، فرمود:

«إِنَّ ظَاهِرَهَا الْحَمْدُ وَبَاطِنُهَا وَلَدُ الْوَلَدِ وَالسَّابِعُ مِنْهَا الْقَائِمُ».

«ظاهر این آیه سوره حمد است (که هفت آیه دارد و دوبار نازل

۲. بحار الانوار / الخصال شیخ صدوق.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵

۱. سوره ابراهیم، آیه ۵

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۵. سوره حجر، آیه ۸۷

شده) و باطن آن فرزند فرزند است و هفتمین آنان حضرت قائم علیه السلام است.»

۱۶۰ - سبیل الله

به معنای خط و راه خدا، یعنی هر که بخواهد به خدا برسد باید از ایشان بگذرد، هر راهی غیر از طریق ایشان به ناکجا آباد ختم می شود؛ لذا در زیارت آن جناب عرض می کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَسِيلَ اللَّهِ الَّذِي مَنْ سَلَكَ غَيْرَهُ هَلَكَ»^۱

«سلام بر تو ای راه خدا (که راه و روش تو راه خداست) که هر کسی راهی غیر از راه تو را انتخاب و حرکت کند هلاک خواهد شد، چون هر راهی غیر از راه تو، ضلالت و هلاکت است.»

۱۶۱ - سِتْر الله

به معنای پوشش و پرده خداست.

«يَا وَفَايَةَ اللَّهِ وَسِتْرَهُ وَبَرَكَتَهُ أَغْنِيَنِی أَدْرِكْنِي صَلَی بِكَ وَلَا تَقْطَعْنِي»^۲

«ای سپر خدا و ای پوشش و برکت او مرا به برکت او بی نیاز کن و به او نزدیک گردان و به حرز و پناه خدا مرا در برگیر و مرا به خود متصل نما و از خود جدا نفرما.»

۱۶۲ - سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى

از هدایة الکبری صفحه ۳۲۸ نقل شده است که سدرة المنتهی نیز از القاب امام زمان علیه السلام می باشد.^۳

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۰ / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۸.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۵. ۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۰.

سدرۃ المنتهی نام درختی در آسمان هفتم است که در آیه ۱۴ سوره نجم نیز ذکر شده است، شاید این مطلب نیز از آن آیه اقتباس شده باشد.^۱
و در زیارت آن حضرت چنین آمده است:
«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَاطِرَ شَجَرَةِ طُوبَى وَسِدْرَةِ الْمُنتَهَى»^۲
«سلام بر تو ای نظاره‌گر درخت طوبی و سدرۃ المنتهی!»

۱۶۳ - سدید

به معنای محکم و استوار است که از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است.^۳

۱۶۴ - سراج الله

به معنای چراغ فروزان الهی است، چنان که در زیارت نامه‌ها خوانده می‌شود:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ وَسِرَاجِكَ، وَوَلِيِّ وَلِيِّكَ»^۴
«خدایا درود و رحمت فرست بر نور و سراج خودت و ولی و ولی تو...»

۱۶۵ - سیر الله

به معنای راز و سرّ خدا می‌باشد که آن را از اوصاف حضرت مهدی علیه السلام گفته‌اند، چنان که در زیارت نامه مادر آن حضرت می‌خوانیم:
«أَشْهَدُ أَنَّكَ أَحْسَنُ الْكَفَالَةِ وَأَدْوَيْتِ الْأَمَانَةَ، وَاجْتَهَدْتَ فِي مَرْضَاتِ اللَّهِ، وَصَبَرْتَ فِي ذَاتِ اللَّهِ، وَحَفِظْتَ سِرَّ اللَّهِ»^۵

۱. «وَلَقَدْ رَأَوْهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ عِنْدَهَا جَنَّاتُ النَّارِ»

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر، ۳. فوراً کبر به نقل از نام نامه مهدی.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت نامه حضرت معصومه و سایر زیارت نامه‌ها.

۵. مفاتیح الجنان، زیارت والده امام زمان علیه السلام.

«گواهی می‌دهم که تو کفالت او را به خوبی انجام دادی و امانت را ادا کردی و در راه رضای خدا کوشش نمودی، و برای خدا صبر کردی و از سرالله محافظت نمودی».

و پیامبر ﷺ فرمود:

«إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَسِرٌّ مِنْ سِرِّ اللَّهِ»^۱

«همانا این امری از امور خدا و سِرّی از اسرار خداوند است».

۱۶۶ - سروش ایزد

کتاب شریف نجم الثاقب از تذکرة الائمه نقل کرده که سروش ایزد نام موعود آخر الزمان در کتاب زمزم زردشت است، یعنی آن‌ها هم منتظرند تا آن منجی عالم بیاید و همه را نجات دهد، حال اسمش را هرچه گذاشته‌اند.^۲

سروش ایزد به معنای نوا و ندای الهی و غیبی است.

۱۶۷ - سفینه النجاة

به معنای کشتی نجات، یکی از اوصافی است که برای همه امامان و اهل بیت ﷺ می‌باشد؛ از جمله امام زمان ﷺ که در زیارت صاحب الامر می‌خوانیم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُبَّتِكَ... وَالْوَلِيِّ النَّاصِحِ سَفِينَةِ النُّجَاةِ»^۳

«خدایا درود فرست بر محمد حجت خودت (امام زمان ﷺ)... آن‌که ولی و ناصح خیرخواه است و کشتی نجات می‌باشد».

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۷۳.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۹.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت حضرت صاحب الامر.

و در هر روز جمعه نیز این گونه به حضرت سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَفِينَةَ النِّجَاةِ»^۱

«سلام بر تو ای کشتی نجات!»

۱۶۸ - سَلَالَةُ النَّبُوَّةِ

به معنای فرزند و نواده پاک پیامبر و نبوت است، در استغاثه به امام

زمان علیه السلام در روز جمعه و غیر آن می‌خوانیم:

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ الْعَامُّ، وَصَلَوَاتُهُ الدَّائِمَةُ، وَبَرَكَاتُهُ الْقَائِمَةُ

التَّامَّةُ، عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ وَوَلِيِّهِ فِي أَرْضِهِ وَبِلَادِهِ، وَخَلِيفَتِهِ عَلَى خَلْقِهِ وَعِبَادِهِ،

وَسَلَالَةِ النَّبُوَّةِ»^۲

«سلام کامل و تام و تمام خدای متعال و سلام عام و شامل و رحمت

پیوسته و برکات پاینده و کامل او بر حجت خدا و ولی خدا در زمین

و شهرهای آن و خلیفه خدا بر خلق و پیندگان خدا و بر فرزند پاک نبوت...».

۱۶۹ - سَلْطَانُ مَأْمُولٍ

به معنای «فرمانروای آرزو شده» است، این نام را نجم الثاقب از کتاب

غیبت فضل بن شاذان نقل کرده است که از اسامی امام زمان علیه السلام سلطان

مأمول است.^۳

۱۷۰ - سَنَاءٌ

هم به معنای بزرگ و بلند مرتبه است و هم روشنائی و فروغ می‌باشد

و از کتاب هدایة الکبری نقل شده که آن از اسامی امام زمان علیه السلام است.^۴

۱. مفاتیح الجنان، زیارت روز جمعه / بحار الانوار، ج ۵۳ ص ۱۷۱ و ج ۹۱، ص ۴.

۲. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بحار الانوار، ج ۹۱ ص ۳۱ و ج ۹۹، ص ۹۷ / البلد الامین، ص ۱۵۸.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲. ۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۰.

۱۷۱- سید

به معنای بزرگ و سرور می باشد و در اخبار زیادی این نام به امام زمان علیه السلام اشاره شده است؛ از جمله آنجا که امام حسن عسکری علیه السلام فرمود:

«يَا سَيِّدَ أَهْلِ بَيْتِهِ اسْقِنِي الْمَاءَ فَإِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي»^۱

«ای بزرگ و سرور خاندان خود! کمی آب به من بده که من به سوی پروردگارم سفر خواهم کرد».

صاحب عبقری الحسان چند نکته دارد که چرا به این اسم نامیده

شده:

(۱) چون هنگام ظهورش او واقعاً بزرگ عالم است و مطاع برای همه.

(۲) چون انواع خیرات و خوبی ها از او برای مردم سرازیر می شود.

(۳) چون حلیم و بردبار و تحمل کننده اذیت ها است.

و این ها از معانی سیده است.^۲

۱۷۲- سید الأمة^۳

او بزرگ و سید و سرور امت اسلامی بلکه تمام امت ها است؛ لذا در

دعای مربوطه درخواست می کنیم:

«السَّلَامُ عَلَى مَوْلَانَا وَ سَيِّدِنَا الْإِمَامِ الْقَائِمِ بِأَمْرِ اللَّهِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ رَحْمَةِ

اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ»^۴

«سلام بر مولای ما و آقای ما، آن امامی که به امر خدا قیام می کند،

امامی که صاحب عصر و زمان است، و رحمت و برکات خدا بر او باد».

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۶ / غیبت طوسی، ص ۲۷۳.

۲. عبقری الحسان، ص ۱۱۳.

۳. فروز اکبر، به نقل از نام نامه مهدی.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۰۱.

۱۷۳- سید الخلق

سید و سرور و بزرگ تمام آفریدگان خداست، که از امام رضا علیه السلام این عنوان وارد شده است.^۱

۱۷۴- سیدنا

یعنی امام زمان علیه السلام آقا و سرور همه ماست که در دعای توسل عرض می‌کنیم:

«بَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا، إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ»^۲

«ای آقا و سرور ما و مولای همه خلائق، ما توسط تو به سوی خدا توجّه می‌کنیم و طلب خیر و توسل می‌جوئیم».

۱۷۵- سید همام

یعنی آقای بزرگ و دلیر و بخشنده که از اوصاف و القاب امام زمان علیه السلام است. چنان‌که سید بن طاووس در زیارت سرداب مقدس آورده:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ... وَالسَّيِّدِ الْهُمَامِ»^۳

سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب الزمان... و بر آن سید بزرگ باد».

۱۷۶- سیف الشّاهر

به معنای شمشیر آماده و از غلاف درآمد می‌باشد. این از اوصاف قائم آل محمد علیهم السلام است؛ یعنی همیشه آماده است تا فرمان الهی فرا رسد

۲. مفاتیح الجنان، دعای توسل.

۱. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۸۹.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

واز پس پرده غیبت به در آید:

«السَّلَامُ عَلَى السَّيْفِ الشَّاهِرِ»^۱

«سلام بر آن شمشیر آماده واز نیام کشیده شده برای هلاکت کافران و ظالمان».

۱۷۷- سیف الله

امام زمان علیه السلام شمشیر خداست که خدا به وسیله او کافران، ظالمان و دشمنان را سر جای خود می نشاند:

«وَاللَّهُ نَاصِرُهُ وَمُؤَيِّدُهُ إِذَا أُنْ مِيعَادُهُ وَالْمَلَائِكَةُ أَمْدَادُهُ سَيْفُ اللَّهِ الَّذِي لَا يَنْبُو وَنُورُهُ الَّذِي لَا يَخْبُو»^۲

«آن گاه که روز میعاد او فرا برسد، خداوند او را یاری و تأیید می کند و فرشتگان نیز به امداد او می آیند، او شمشیر خداست که کند نمی شود و نور خداست که خاموش نمی شود».

۱۷۸- شافع

به معنای شفاعت کننده گناهکاران نزد خداوند متعال؛ همچنان که پیامبر و سایر امامان علیهم السلام نیز شافع هستند.

«وَأَنْتَ الشَّافِعُ الَّذِي لَا تُنَازَعُ»^۳

«تویی آن شفاعت کننده نزد خداوند که هیچ کسی با تو نزاع نکند».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بلد الامین، ص ۲۸۶ / مصباح کفعمی، ص ۴۹۷ / بحار الانوار، ج ۹۹،

۲. الاقبال، ص ۷۰۵.

ص ۱۰۱.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶ / مصباح المجتهد، ص ۴۹۵.

۱۷۹- شاهد

به معنای گواه و نظاره‌گر و دیدبان خدا بر مردم است و از القاب امام زمان علیه السلام می‌باشد، این هم قسمتی از دعای روز جمعه:

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَيَّ وَلِيَّكَ ... وَشَاهِدِكَ عَلَيَّ عِبَادِكَ»^۱

«خدایا درود فرست بر ولی خودت... که شاهد و گواه توست بر بندگان تو».

و در زیارت آن حضرت می‌خوانیم:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ يَا مَآمِنًا... وَالشَّاهِدِ الْمَشْهُودِ»^۲

«خدایا توسل می‌جویم به تو ای پروردگارم به امام ما... او شاهد و گواه خلق و مشهود اهل عالم است».

۱۸۰- شریذ

از اسامی آن بزرگوار «شرید» است که در احادیث امامان علیهم السلام مکرر به این لقب اشاره شده است و به معنای «رانده شده» می‌باشد.^۳

امام رضا علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روایت می‌کند که فرمودند:

«يَا بِي ابْنُ خَيْرَةِ الْأَمَاءِ... وَهُوَ الطَّرِيدُ الشَّرِيدُ الْمَوْتُورُ بِأَيِّهِ وَجَدَهُ صَاحِبُ الْغَيْبَةِ يُقَالُ مَاتَ أَوْ هَلَكَ بِأَيٍّ وَادِ سَلَكَ...»^۴

«فدای آن فرزند بهترین کنیزان... آن تنهای یگانه و رانده شده که انتقام خون پدر و جدش را نگرفته است، آن که صاحب غیبت طولانی است و در موردش گفته می‌شود: مرده، یا کشته شده، معلوم نیست در کجاست؟...».

۱. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سر من رأی / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۶۹.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۲. ۴. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۲۲.

و امیر المؤمنین علیه السلام فرمودند:

«... ذَاكَ الْفَقِيْدُ الطَّرِيْدُ الشَّرِيْدُ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ هَذَا وَوَضَعَ يَدَهُ
عَلَى رَأْسِ الْحُسَيْنِ علیه السلام»^۱

«او امام از دست رفته و تنها ورانده شده است، محمد بن حسن بن
علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن
الحسین، یعنی این حسین. و دست مبارک را بر سر امام حسین علیه السلام قرار
داد.»

۱۸۱- شریک القرآن

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بارها فرمود که قرآن و عترت همسان و شریک
و هم‌رتبه یکدیگرند، پس از آن‌ها جدا نشوید. و اینک امام زمان علیه السلام باقی
مانده آن عترت است و شریک قرآن می‌باشد.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَرِيكَ الْقُرْآنِ»^۲

«سلام بر تو ای آقای که شریک قرآن هستی.»

۱۸۲- شکور

یعنی کسی که بسیار شکر و سپاس خداوند را می‌کند و چه کسی از
امام زمان علیه السلام شاکرتر و سپاسگزارتر!
و ما نیز شهادت می‌دهیم که:

«فَإِنَّهُ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ وَالْقَائِمُ الْمُهْتَدِي، وَالطَّاهِرُ النَّقِيُّ الزَّكِيُّ النَّقِيُّ

۱. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۰.

۲. بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۳۵۴.

الرَّضِيُّ الْمَرْضِيُّ، الصَّابِرُ الشَّكُورُ الْمُجْتَهِدُ^۱

«که او هادی و مهدی است، آن قائم مهتدی، و آن‌که پاک و پاکیزه و خالص و مورد رضایت و پسندیده حق، آن صابر شکرگزار و کوشا».

۱۸۳ - شَمَاطِيل

کتاب ذخیره و تذکرة الائمة گفته‌اند، در کتاب ارماطش، به منجی عالم بشریت و موعود آخر الزمان «شماطیل» گفته شده است.^۲

۱۸۴ - شَمْسُ الشُّمُوسِ

او خورشید همه خورشیدهاست.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَمْسُ الشُّمُوسِ»^۳

«سلام بر تو ای خورشید خورشیدها».

۱۸۵ - شَمْسُ الطَّالِعَةِ

خورشید فروزان؛ مانند سایر امامان که هر کدام خورشیدی بعد از خورشیدی هستند، از دیگر القاب امام زمان علیه السلام است؛ لذا در دعای ندبه می‌گوییم:

«أَيُّنَ الشُّمُوسِ الطَّالِعَةِ؟»^۴

«کجایند خورشیدهای فروزان».

۱۸۶ - شَمْسُ الظَّلَامِ

به معنای خورشید تاریکی‌هاست، او که ظلمت و تاریکی جهان را به نور خدایی خود روشن خواهد کرد، لذا در زیارتش می‌خوانیم:

۱. کتاب شریف کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۳/ بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۰.

۲. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۲. ۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۴. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

«السَّلَامُ عَلَى الشَّمْسِ الظَّلَامِ»^۱

«درود و سلام بر آفتاب شام ظلمانی جهان».

۱۸۷ - شهاب الثاقب

ناگهانی بودن و نیز سرعت ظهور امام زمان علیه السلام به گونه‌ای است که آن را به شهاب توصیف نموده‌اند؛ چنان که در احادیث متعددی، از جمله پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده‌اند:

«الْمَهْدِيُّ مِنْ وَلَدِي... يَكُونُ لَهُ غَيْبَةٌ وَخَيْرَةٌ يُضِلُّ فِيهَا الْأُمَمُ، ثُمَّ يُقْبَلُ كَالشَّهَابِ الثَّاقِبِ...»^۲

«مهدی از فرزندان من است... او که دارای غیبتی است که بسیاری در سرگردانی آن گمراه می‌شوند، آن‌گاه چون شهاب و ناگهانی ظاهر خواهد شد...».

۱۸۸ - صابر

به معنای صبر کننده و شکیبا، از القاب امام زمان علیه السلام است. شیخ صدوق در ادامه دعای «اللَّهُمَّ عَرَفْنِي نَفْسِكَ...» که در زمان غیبت امام زمان علیه السلام خوانده می‌شود، در کتاب کمال الدین می‌آورد:

«فَإِنَّهُ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ وَالْقَائِمُ الْمُهْتَدِي، وَالطَّاهِرُ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الرَّضِيُّ الْمَرْضِيُّ، الصَّابِرُ الشُّكُورُ الْمُجْتَهِدُ»^۳

«... که او هادی مهدی است، آن قائم مهتدی، و آن پاک و پاکیزه و خالص و مورد رضایت و پسندیده حق و آن صابر شکرگزار و کوشا».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳.

۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۲۸۶.

۳. کتاب شریف کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۳ / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۰.

۱۸۹ - صاحب

از کتاب ذخیره و تذکرة الائمه نقل شده است که از القاب معروف و مطلق امام زمان علیه السلام، صاحب می باشد، هم چنین است نام آن حضرت در کتاب صحف ابراهیم علیه السلام.^۱

۱۹۰ - صاحب الامر

این عنوان نیز از القاب شایع و مشهور امام زمان علیه السلام است و در کتاب های متعددی نیز به آن اشاره شده است.^۲

در زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام می خوانیم:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ... وَبِالْخَلْفِ الْحُجَّةِ صَاحِبِ الْأَمْرِ مُظْهِرِ الْبَرَاهِينِ...»^۳

«خدایا به تو تقرب می جویم... به واسطه جانشین تو صاحب الامر که آشکار کننده براهین است...»

از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمود:

«تَخَضَعُ رِقَابُهُمْ بَعْنَى بَنَى أُمِّيَّةٍ وَهِيَ الصَّيْحَةُ مِنَ السَّمَاءِ بِاسْمِ صَاحِبِ الْأَمْرِ...»^۴

«همه گردن ها برای او خاضع می شود و آن صیحه آسمانی به نام صاحب الامر صدا خواهد زد».

۱۹۱ - صاحب الدار

برخی علمای رجال تصریح کرده اند که «صاحب الدار» از القاب خاصه

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۳.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۹ و ج ۵۲، ص ۱۷۹.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۳.

۴. بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۳۰۴.

امام زمان علیه السلام است و صاحب کتاب بحار الانوار مرحوم علامه مجلسی نیز حکایتی از تشرف به محضر آن حضرت نقل کرده که فرمودند:

«أَنَا صَاحِبُ الدَّارِ»^۱

«من صاحب الدار هستم».

و در توقیعی از نایب خاص امام زمان علیه السلام آمده است:

«فَوَقَّعَ التَّوْقِيعَ بِخَطِّ مَوْلَانَا صَاحِبِ الْأَمْرِ...»^۲

«توقیع شریف به خط مولای ما صاحب الامر علیه السلام صادر شد...»

۱۹۲- صاحب الدولة الزهراء

این عنوان در کتاب هدایة الکبری از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده است.^۳ یعنی امام زمان علیه السلام خواهد آمد و حکومت واقعی علوی و فاطمی را در سراسر جهان حاکم خواهد کرد. در کتاب دلائل الامامه نیز چنین است.^۴

۱۹۳- صاحب الدهور

به معنای صاحب دهر و دهرها، صاحب روزگار و روزگاران است و از اوصاف امام زمان علیه السلام است.

سید بن طاووس در زیارت سرداب مقدس نقل کرده است:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...»

صَاحِبِ الدَّهْوَرِ وَالْعُصُورِ»^۵

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب

الزمان، ... و آن که صاحب عصر و روزگاران است باد».

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۳۵۰.

۴. دلائل الامامه، ص ۲۷۲.

۱. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۲۸۲.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۵.

۵. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۱۹۴- صاحب الدین

امام زمان علیه السلام به اذن خداوند متعال اختیاردار و صاحب دین و دنیا است. پس این نیز از القاب آن جناب است.

و در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ الدِّينِ الْمَأْتُورِ وَالْكِتَابِ الْمَسْطُورِ»^۱.

«سلام بر آن حافظ دین که از پیامبر رحمت رسیده است و سلام بر

آن کتاب رقم شده به قلم حکمت الهی».

۱۹۵- صاحب الرایات

به معنای صاحب و دارنده پرچم ها و علامات است و از القاب امام

زمان علیه السلام می باشد؛ چنان که امام باقر علیه السلام در روایتی فرموده است: و هو

صاحب الرايات...^۲.

مرکز تحقیقات کتب و تراث اسلامی

۱۹۶- صاحب الرجعه

از هدایة الکبری نقل شده است که «صاحب الرجعه» از القاب امام

زمان علیه السلام است.^۳ چون رجعت که از معتقدات شیعه است بعد از ظهور امام

زمان علیه السلام واقع خواهد شد و در آن زمان، صالح ترین افراد و ظالم ترین افراد

که مرده اند، رجعت می کنند.

در کتاب دلائل الامامة می گوید از القاب امام زمان علیه السلام صاحب الرجعة

البیضا می باشد.^۴

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۳۷.

۴. دلائل الامامة، ص ۲۷۱.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۴.

۱۹۷- صاحب الزمان

«صاحب الزمان» از مشهورترین القاب امام زمان علیه السلام است که به معنای مالک، اختیاردار و فرمانروای زمین و زمان است از جانب خداوند متعال. امام رضا علیه السلام فرمود:

«الْخَلْفُ الصَّالِحُ مِنْ وَلَدِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَهُوَ صَاحِبُ الزَّمَانِ وَهُوَ الْمَهْدِيُّ»^۱

«آن جانشین شایسته فرزند امام حسن عسکری علیه السلام است، همان که صاحب الزمان و مهدی است».

در زیارت مخصوص امام زمان علیه السلام در روز جمعه این گونه به آن جناب خطاب می‌کنیم:

«يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ بَيْتِكَ»^۲

«ای آقا و مولای من، ای صاحب عصر و زمان، درود خدا بر تو و بر آل بیت تو باد».

و در دعای توسل دوم نیز می‌خوانیم:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ وَحُجَّتِكَ صَاحِبِ الزَّمَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ»

«خدایا از تو درخواست می‌کنم، به حق ولی و حجت خودت صاحب الزمان که سلام بر او باد...».

و یا در استغاثه به آن حضرت:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ».

و از همه مهم‌تر این نامی است که پدر بزرگوارش امام حسن عسکری علیه السلام به ایشان فرمود:

«أَبَشِّرْ يَا بُنَيَّ فَأَنْتَ صَاحِبُ الزَّمَانِ وَأَنْتَ الْمَهْدِيُّ»^۱

«بشارت باد بر تو ای فرزندم که تو صاحب الزمان و مهدی هستی».

۱۹۸ - صاحب السیف

به معنای دارنده شمشیر، از القاب قطب عالم امکان امام زمان علیه السلام است.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«كُنَّا قَائِمٌ بِأَمْرِ اللَّهِ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ حَتَّى يَجِيءُ صَاحِبُ السَّيْفِ فَإِذَا جَاءَ صَاحِبُ السَّيْفِ جَاءَ بِأَمْرِ غَيْرِ الَّذِي كَانَ»^۲

«همه ما قائم به امر خداوند هستیم، یکی پس از دیگری، تا زمانی که صاحب شمشیر بیاید، هرگاه صاحب شمشیر آمد امر و دستوری غیر از آنچه بوده می آورد».

۱۹۹ - صاحب الشرف

دارای آبرو و مجد و شرافت؛ آن هم شرافت و عظمت الهی، از القاب امام زمان علیه السلام است؛ چنان که در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَى خَلْفِ السَّلَفِ وَصَاحِبِ الشَّرَفِ»^۳

«سلام بر جانشین اولیای گذشته که صاحب مجد و شرافت است».

و علامه مجلسی نقل کرده:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الشَّرَفِ»^۴

«سلام بر تو ای صاحب شرف».

۱. اصول کافی، ج ۱، ص ۵۳۶.

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۲۰۰- صاحب الصنصام

به معنای دارنده شمشیر تیز و برنده است؛ یعنی به قدرت خداوند متعال سلاح او به گونه‌ای است که هیچ قدرتی تاب مقاومت در برابر آن را ندارد و خدا اراده کرده که با ظهور امام زمان علیه السلام ظالمان را سر جایشان بنشانند.

لذا در زیارت آن حضرت عرض می‌کنیم:

«السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ الصَّنْصَمِ وَفَلَاكِ الْهَامِ»^۱

«سلام بر صاحب شمشیر قدرت و شکافنده فرق اهل ظلم و جهالت».

۲۰۱- صاحب الضیاء

به معنای دارنده نور الهی، از اوصاف امام زمان علیه السلام است که در زیارت آن حضرت می‌گوییم:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ صَاحِبِ الضِّيَاءِ»^۲

«سلام و برکات و تحیات خدا و درودهای او بر مولای ما صاحب الزمان آن‌که صاحب نور خدایی است».

۲۰۲- صاحب العصر

این لقب نیز از القاب مشهور امام زمان علیه السلام است و در کنار صاحب الزمان بسیار استعمال می‌شود، به معنای صاحب و اختیاردار عصر و زمان.^۳

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳ / مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۵.

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَيَّ... وَالْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصْرِ وَالزَّمَانِ وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ»^۱

«خدایا درود فرست بر حجت خودت، فرزند امام عسکری علیه السلام که صاحب عصر و زمان است و آخرین جانشین جانشینان است».

۲۰۳- صاحب العصور

اونه تنها صاحب العصر، بلکه صاحب العصور و صاحب تمام روزگاران است.

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَيَّ مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ... صَاحِبِ الدُّهُورِ وَالْعُصُورِ»^۲

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب الزمان... آن امامی که صاحب عصرها و روزگاران است باد».

۲۰۴- صاحب الغیبه

به معنای آن کسی که غیبت خواهد داشت و در پنهانی زندگی خواهد کرد، از القاب معروف امام زمان علیه السلام است.

ریان بن صلت روایت می‌کند که امام رضا علیه السلام فرمود:
قائم مهدی پسر فرزند من، حسن است که جسمش دیده نمی‌شود...^۳

امام رضا علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل می‌کند که فرمودند:
«بَابِي ابْنُ خَيْرَةِ الْإِمَاءِ... وَهُوَ الطَّرِيدُ الشَّرِيدُ الْمَوْتُورُ بِأَيِّهِ وَجَدَهُ»

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۸۱

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۴

صاحب الغیبة یقال مات أو هلك بآی وادِ مَلَك...»^۱

«فدای آن فرزند بهترین کنیزان... آن تنهای یگانه و رانده شده که انتقام خون پدر و جدش را نگرفته است، آن که صاحب غیبت طولانی است و در موردش گفته می‌شود: مرده، یا کشته شده، معلوم نیست در کجاست؟»

۲۰۵- صاحب الکتاب المنشور

به معنای دارنده کتاب منشور و از اوصاف امام زمان علیه السلام است،
«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...
صَاحِبِ الضِّيَاءِ وَالنُّورِ وَالَّذِينَ الْمَأْثُورِ وَاللَّوَاءِ الْمَشْهُورِ وَالْكِتَابِ الْمَنْشُورِ»^۲
«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب الزمان، آن که صاحب روشنائی و نور است و حافظ دین پیامبر و دارنده پرچم مشهور و کتاب منشور است»^۳

۲۰۶- صاحب الكرة البيضاء

از هدایة الکبری نقل شده که از القاب امام زمان علیه السلام صاحب الكرة البيضاء است و در مشارق الانوار از حکیمه خاتون روایتی نقل شده که می‌گوید:
آن جناب را نزد برادرم حسن بن علی آوردم، حضرت با دست شریف بر روی نور او که نور انوار بود، مسح نمود و فرمود:
سخن بگو ای حجة الله وبقية الله و نور اصفیا و غوث فقرا و خاتم اوصیا و نور اتقیا و صاحب کره بیضا.^۴

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴

۱. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۲۲

۳. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۶

۲۰۷- صاحب اللّوای

از القاب امام زمان علیه السلام این است که آن حضرت صاحب اللّوای می باشد، آن هم لوای مشهور، عَلم و پرچمی که برای همه شناخته شده است. چنان که در زیارت سرداب مقدّس آمده:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...
صَاحِبِ الضِّيَاءِ وَالنُّورِ وَالَّذِينَ الْمَأْثُورِ وَاللَّوَاءِ الْمَشْهُورِ»^۱.

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب الزمان، آن که صاحب روشنایی و نور است و حافظ دین پیامبر و دارنده پرچم مشهور و کتاب منشور است».

۲۰۸- صاحب الناحیه

از القاب امام زمان علیه السلام، صاحب الناحیه است. ناحیه به هر مکانی اطلاق می شده که صاحب الزمان علیه السلام در مدت غیبت صغری در آن محل بوده است.^۲

در اخبار زیادی این لقب به امام زمان علیه السلام اطلاق شده است؛ اگرچه در برخی موارد به امام علی النقی و امام عسکری علیه السلام نیز گفته شده است. در باب توقیعات امام زمان علیه السلام این عبارت فراوان تکرار شده است:

«خَرَجَ تَوْقِيعٌ مِنَ النَّاحِيَةِ الْمُقَدَّسَةِ حَرَسَهَا اللَّهُ تَعَالَى...»^۳

«توقیع شریف و نامه مبارک امام زمان علیه السلام از ناحیه مقدسه که خداوند آن را حفظ و حراست نماید صادر شد...».

۲. نجم الثاقب به نقل از کفعمی.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۳. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۱۷.

۲۰۹- صاحب النور

از دیگر القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام صاحب النور است؛ چون او دارنده نور الهی است.

چنان که در زیارت سرداب مقدّس آمده:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...
صَاحِبِ الضِّيَاءِ وَالنُّورِ»^۱.

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب الزمان، ... امامی که دارنده نور الهی است».

۲۱۰- صاحب یوم الفتح

روز فتح و پیروزی تمام مستضعفان و مظلومان عالم که در طول تاریخ به آنان ظلم شده است، آن روزی است که منجی عالم بشریت ظهور کند و ظالمان را به هلاکت برساند. پس امام زمان علیه السلام صاحب چنین روزی است، لذا در دعای ندبه چنین ناله می‌کنیم:

«أَيُّنَ صَاحِبِ يَوْمِ الْفَتْحِ وَنَاشِرِ رَايَةِ الْهُدَى»^۲.

«کجاست صاحب روز پیروزی اهل ایمان و اسلام بر اهل ظلم و کفر و آن که برافرازنده پرچم هدایت در جهانیان است».

۲۱۱- صادق

حضرت سلمان در مورد آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ»^۳ از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤال کرد، فرمودند:

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۲.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶ / مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۳. سوره توبه، آیه ۱۱۹.

«وَأَمَّا الصَّادِقُونَ فَخَاصَّةً لِأَخِي عَلِيٍّ وَالْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ...»^۱

«مراد از صادقون (که همه به پیروی از ایشان امر شده‌اند) علی علیه السلام و جانشینان بعد از او می‌باشند تا روز قیامت...»

و امام زمان علیه السلام نیز یکی از آنان است؛ لذا صادق از القاب ایشان می‌باشد.

۲۱۲- صالح

به معنای نیکوکار و شایسته، که مقدس اردبیلی در حدیقه الشیعه آن را از القاب امام زمان علیه السلام بیان کرده است.^۲
و امام رضا علیه السلام فرمود:

«الْخَلْفُ الصَّالِحُ مِنْ وَلَدِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَهُوَ صَاحِبُ الزَّمَانِ وَهُوَ الْمَهْدِيُّ»^۳

«خلف صالح فرزندان امام عسکری است و او همان صاحب الزمان است و او همان مهدی است».

همچنین در تفسیر آیه «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»^۴ از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند: مراد از آن امام قائم علیه السلام و اصحاب ایشان هستند.

۲۱۳- صبح مسفر

به معنای صبح روشنایی بخش است که هدایه الکبری آن را از القاب خاصه امام زمان علیه السلام شمرده و احتمال دارد از آیه شریفه «وَالصُّبْحُ إِذَا

۱. سلیم بن قیس، ص ۱۸۹؛ به نقل از سیمای مهدی در قرآن.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۵.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۳.

۴. سوره انبیاء، آیه ۱۰۵.

أَسْفَرٌ^۱ اقتباس شده باشد، به این مناسبت که آن حضرت نیز چون صبح صادق، روشن و هویدا است.^۲

۲۱۴- صَدْرُ الْخَلَائِقِ

به معنای بهترین و برترین خلق خداست و امام زمان علیه السلام نیز چنین جایگاهی دارد.

لذا در دعای ندبه به دنبال آن عزیز سفر کرده می‌گردیم که:

«أَيْنَ صَدْرُ الْخَلَائِقِ ذُو الْبِرِّ وَالتَّقْوَى»^۳

«کجاست صدرنشین عالم که دارای حناعلای تقوا و نیکوکاری است»

۲۱۵- صَدَقَ

صدق به معنای راستی و درستی است که کتب هدایة الکبری و دلائل الامامه آن را از القاب امام زمان علیه السلام شمرده‌اند.^۴

۲۱۶- صَرَّاطُ

راه راست و مستقیم الهی از طریق حجت و امام می‌گذرد که بر هر امامی قابل اطلاق است؛ یعنی از طریق امام و شناخت او باید به خدا رسید. به همین جهت هدایة الکبری آن را از القاب امام زمان علیه السلام دانسته است.^۵

۲۱۷- مُنْصَمِّمُ الْكَبْرِ

به معنای بزرگ‌ترین شمشیر تیز و بران است که دومی ندارد. کتاب

۱. و (قسم) به صبح هنگامی که چهره بگشاید. سوره مدثر، آیه ۳۴.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۶. ۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / الاقبال، ص ۲۹۷.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۶ / دلائل الامامه، ص ۲۷۲.

۵. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۶.

تذکرة الائمه و ذخيرة این عنوان را از القاب امام زمان علیه السلام شمرده‌اند.
و در کتاب کندرال نیز چنین ذکر شده است.^۱

۲۱۸- صَمُصَامُ مُنْتَقِمٌ

یعنی شمشیر انتقام‌گیرنده و این لقبی است که امام زمان علیه السلام خود را
با آن معرفی می‌کند.

آن‌گاه که آن امام غایب از نظر ظهور نماید و تکیه به خانه کعبه دهد
و تمام عالمیان را ندا دهد که:

«أَلَا يَا أَهْلَ الْعَالَمِ أَنَا الصَّمُصَامُ الْمُنتَقِمُ»

«آگاه باشید ای اهل دنیا وای جهانیان! من شمشیر انتقام
گیرنده‌ام».

۲۱۹- ضَحَى

به معنای وسط روز، آن موقعی که روشنایی و تابش خورشید به حد
اعلای خود می‌رسد و ضحی از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است.

در تأویل آیه شریفه «وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا»^۲ روایت شده است که
شمس، رسول خداست و ضحای آن قائم است، آن‌گاه که ظهور کند.^۳

۲۲۰- ضَرغَامَه

به معنای پهلوان و دلاور است که امام زمان علیه السلام را به آن نامیده‌اند.^۴

۲. سوره شمس، آیه ۱.

۱. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۶.

۴. فوز اکبر، به نقل از نام نامه مهدی.

۳. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۷.

۲۲۱- ضیاء

به معنای نور و روشنایی است که در هدایه الکبری آن را از القاب امام زمان علیه السلام دانسته است.^۱

۲۲۲- ضیاء الانوار

به معنای روشن ترین نور الهی است و از القاب امام زمان علیه السلام می باشد که در زیارت ائمه سر من رأی می خوانیم:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ يَا مَامِنًا وَمُحَقِّقَ زَمَانِنَا، الْيَوْمَ الْمَوْعُودِ وَالشَّاهِدِ الْمَشْهُودِ وَالنُّورِ الْأَزْهَرِ وَالضِّيَاءِ الْأَنْوَرِ»^۲

«و تقرب و توسل می جویم به سوی تو ای پروردگارم به وسیله امام و پیشوای ما که نگهبان حق است در زمان ما تا روز موعود که ظهورش فرا رسد، او که شاهد خلق و مشهود اهل عالم و روشن ترین انوار الهی است...».

۲۲۳- طالب

به معنای طلب کننده و جوینده است که در اینجا منظور جوینده خون مظلومان؛ به خصوص خون مظلوم کربلا جد بزرگوارش امام حسین علیه السلام است.

او خواهد آمد و انتقام خون همه اولیا و انبیاء علیهم السلام را خواهد گرفت.

و این است ناله عاشقان آن حضرت از زبان معصوم:

«أَيْنَ الطَّالِبُ بِذُحُولِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَبْنَاءِ الْأَنْبِيَاءِ»^۳

۲. مفاتیح الجنان، زیارت سر من رأی.

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۷.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

«کجاست آن امام منتقمی که از ظلم و ستم بر پیامبران و فرزندان آنان دادخواهی می‌کند؟»

«أَيْنَ الطَّالِبِ بِدَمِ الْمَقْتُولِ بِكَرْبَلَاءَ»^۱

«کجاست آن‌که برای جد بزرگوارش امام حسین علیه السلام، کشته شده کربلا انتقام خواهد کشید؟»

۲۲۴- طالب التُّراث

در هدایة الکبری این عنوان را از القاب امام زمان علیه السلام شمرده است و طالب التراث به معنای میراث خواه است.^۲

۲۲۵- طاهِس

به معنای نابود کننده و محو کننده هرگونه بدی است. و این هم فرازی از دعای ندبه که هر صبح جمعه می‌خوانیم:

«أَيْنَ طَاهِسُ آثَارِ الزَّيْغِ وَالْأَهْوَاءِ»^۳

«کجاست آن‌که آثار اندیشه‌های باطل و هواهای نفسانی را محو و نابود می‌سازد؟»

۲۲۶- طاووس لَهْلِ الْجَنَّةِ

به معنای طاووس بهشتیان، از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام می‌باشد و این بنابر حدیثی است که از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله نقل شده است که فرموده‌اند:

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۷.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

«الْمَهْدِيُّ طَاوُسُ أَهْلِ الْجَنَّةِ»^۱

«مهدی طاووس اهل بهشت است».

۲۲۷- طاهر

طاهر به معنای پاک و پاکیزه و از هر عیب و نقصی مبرا می باشد، چون او معصوم است همان طور که خداوند متعال فرموده:

«إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»^۲

«خداوند فقط می خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد».

لذا در دعای زمان غیبت آن حضرت «اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي نَفْسَكَ» می گوئیم:

«... فَإِنَّهُ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ وَالْقَائِمُ الْمُهْتَدِي، وَالطَّاهِرُ النَّقِيُّ الزَّكِيُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الْمَرْضِيُّ...»^۳

«خدایا ما شهادت می دهیم که او امام هدایت است خلق را، او طاهر و پاک و باتقواست، او به صفات پسندیده و کمال آراسته است».

۲۲۸- طرید

از القاب امام زمان علیه السلام و به معنای رانده شده می باشد و نزدیک به معنای «شرید» است که در اخبار مکرر بیان شده^۴ از جمله در حدیث امام رضا علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که فرمود:

«بَابِي ابْنُ خَيْرَةِ الْأَمَاءِ ... وَهُوَ الطَّرِيدُ الشَّرِيدُ الْمَوْتُورُ بِأَيِّهِ وَجَدَهُ صَاحِبُ الْغَيْبَةِ يَقَالُ مَاتَ أَوْ هَلَكَ بِأَيِّ وَادٍ سَلَكَ...»^۵

۱. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۰۳.

۲. سوره احزاب، آیه ۳۳.

۳. مفاتیح الجنان، دعای برای امام زمان / کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۳.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۷.

۵. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۲۲.

«فدای آن فرزند بهترین کنیزان... آن تنهای یگانه و رانده شده که انتقام خون پدر و جدش را نگرفته است، آن که صاحب غیبت طولانی است و در موردش گفته می شود: مرده، یا کشته شده، معلوم نیست در کجاست؟...».

۲۲۹- طَلْعَةُ الرَّشِيدَةِ

از اوصاف امام زمان علیه السلام است که در دعای عهد، رؤیت آن جمال نورانی را از خدا طلب می کنیم:

«اللَّهُمَّ ارِنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ، وَالنُّعْرَةَ الْحَمِيدَةَ»^۱

«خدایا آن طلعت زیبای رشید و آن پیشوای ستوده را به من

بنمایان».

۲۳۰- طَيْبٌ

به معنای پاک و پاکیزه است و امام زمان علیه السلام چنین است، مانند سایر امامان معصوم علیهم السلام و فعلاً در روی زمین تنها او می تواند چنین لقبی داشته باشد که امام معصوم فقط اوست.

ظاهر و باطن او، جسم و جان او، و روح و بوی او طیب و طاهر است؛ چنان که کسانی که آن حضرت را مشاهده کرده اند، توصیف نموده اند.^۲

۲۳۱- ظَاهِرُ الْحَجَّةِ

به معنای حجت آشکار است و از اوصاف امام زمان علیه السلام می باشد که در زیارت نامه پدر بزرگوارش امام حسن عسکری علیه السلام می خوانیم:

۱. مفاتیح الجنان، دعای عهد / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹۵.

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، صفحات: ۴۲-۳۲-۹-۲.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْإِمَامِ الْمُنتَظَرِ، الظَّاهِرَةِ لِلْعَاقِلِ حُجَّتُهُ»^۱

«سلام بر تو ای پدر بزرگوار امام منتظری که حجت وجود او و امامتش بر خردمندان عالم آشکار است».

۲۳۲- ظَفَر^۲

به معنای فتح و پیروزی است؛ چرا که فتح و پیروزی حق بر باطل، و عدالت بر ظلم و ستم با نام امام زمان علیه السلام عجین گشته است.

۲۳۳- ظَهْر^۳

به معنای پشتوانه و کمک و پشتیبانی است و از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده است.

به معنای عبادت کننده و پرستشگر خدا که به طور مطلق از القاب امام زمان علیه السلام است و در دعای آن حضرت می خوانیم:^۴

«اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنِّي وَلَيْكَ... الْعَابِدِ عِنْدَكَ، وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَبَرَأْتَ...»^۵

«خدایا هر نوع بلایی را از ولی خودت، آن عابد نزد تو دفع فرما و او را از شر هر مخلوقی پناه ده».

۲۳۵- عَائِدْ

به معنای پناهنده و در پناه، کسی که خود را به خدا سپرده و در پناه

۱. مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سر من رأی / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۶۷

۲. به نقل از فوز اکبر.

۳. به نقل از فوز اکبر.

۴. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان.

۵. بلد الامین، ص ۸۱

اوست،^۱ و از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است؛ لذا در دعای به آن حضرت می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنَّا وَلِيَّكَ ... الْجَحْجَاحَ الْمُجَاهِدَ، الْعَائِذُ بِكَ...»^۲

«خدایا از ولی خودت... آن مجاهد بزرگ و آن‌که خود را در پناه تو گرفته، هر نوع بلایی را دفع فرما...».

۲۳۶ - عاقبة الدار

آن طور که هدایة الکبری گفته عنوان «عاقبة الدار» از القاب امام زمان علیه السلام است.^۳

در کتاب دلائل الامامة نیز از القاب آن حضرت شمرده است.^۴

۲۳۷ - عالم

در زمان ائمه علیهم السلام آن‌گاه که دوران خفقان و ظلم بر شیعه بود و نمی‌توانستند اسم امام را بتایر تقیه بر زبان بیاورند، از عنوان «العالم» استفاده می‌کردند؛ چرا که دانا و آگاه مطلق در بین خلایق تنها حجت خداست که علم او متصل به علم خداست و در روی زمین الآن کسی جز امام زمان علیه السلام نیست؛ لذا کتاب ذخیره آن را از القاب آن حضرت شمرده است.^۵

و در زیارت آن حضرت می‌خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَى الْحَقِّ الْجَدِيدِ وَالْعَالِمِ الَّذِي عِلْمُهُ لَا يَبِيدُ»^۶

«سلام بر امام به حق که مجدد است و دانشمندی که علم و دانش او

پایان‌ناپذیر است».

۱. مصباح المجتهد، ص ۴۰۹.

۲. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۸.

۴. دلائل الامامة، ص ۲۷۱.

۵. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۷.

۶. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲۳۸- عبدالله

به معنای بنده خدا، این عنوان برترین لقب پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله می باشد، بنابر تصریح «أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»؛ یعنی چون بنده مخلص خدا بود، رسول خدا شد و لذا جانشینان آن حضرت، همچنین آخرین وصی ایشان تنها افرادی هستند که زیبنده این لقب می باشند.

و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز فرموده اند:

اسم مهدی، احمد و عبدالله و مهدی است.^۱

۲۳۹- عدل

عدل به معنای دادگری است؛ یعنی «او» که خواهد آمد و جهان پر از ظلم و فساد را با عدل و داد، گلستان می کند، پس او عدل مطلق است و عین عدل است؛ لذا در هدایه از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده است.^۲

۲۴۰- عدل المَشْتَهَر

بعد از آن که مردم از ظلم و ستم به ستوه آمده باشند، آن عدالت گستر جهان خواهد آمد، و این است قسمتی از زیارت ایشان:

«السَّلَامُ عَلَى الْقَائِمِ الْمُتَنَظِّرِ وَالْعَدْلِ الْمَشْتَهَرِ»^۳

«سلام بر آن قائم که همه در انتظار اویند، آن که عدالت او مشهور عالم است».

۲۴۱- عدل المنتظر

همه محرومان و مظلومان به انتظار نشسته اند تا آن دادگستر جهان

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۸.

۲. غیبت شیخ طوسی، ص ۲۵۴.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

بیايد و عالم را پر از عدل و داد کند. همه منتظرند و او منتظر است؛ لذا در دعای افتتاح شب‌های ماه رمضان از خدا می‌خواهیم که:

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَى وَلِيِّ أَمْرِكَ الْقَائِمِ الْمُؤَمَّلِ، وَالْعَدْلِ الْمُنْتَظَرِ، وَخُفِّهِ بِمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ»^۱

«خدایا درود فرست بر سرپرست امر خودت، آن قیام کننده که همه در آرزوی اویند و در انتظار عدل او نشسته‌اند، خدایا او را با فرشتگان مقرب خود محفوظ بدار».

۲۴۲ - عذاب اکبر

از امام صادق علیه السلام در مورد آیه «وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» به آنان از عذاب نزدیک (عذاب این دنیا) پیش از عذاب بزرگ‌تر می‌چشانیم. شاید بازگردند!^۲ سؤال شد، فرمود: عذاب نزدیک‌تر، گرانی است و عذاب بزرگ‌تر خروج حضرت مهدی علیه السلام با شمشیر است.^۳

۲۴۳ - عِزُّ الْمُؤَحِّدِينَ

امام زمان علیه السلام مایه عزت و افتخار خداپرستان و یکتاپرستان است، از تمام ادیان و امت‌ها؛ لذا این گونه حضرت را توصیف می‌کند:

«أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ مَلَائِكَتَهُ وَأَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ... أَنْتَ نِظَامُ الدِّينِ، وَيَغْسُوبُ الْمُتَّقِينَ، وَعِزُّ الْمُؤَحِّدِينَ»^۴

۱. مفاتیح الجنان، دعای افتتاح / تهذیب، ج ۳، ص ۱۱۰.

۲. سوره سجد، آیه ۲۱.

۳. اثبات الهداء، ج ۳، ص ۵۶۴ به نقل از سیمای مهدی در قرآن.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۸.

«خدا را گواه می‌گیرم و فرشتگان الهی و خودت را گواه می‌گیرم ای مولای من که... تویی نظام دین و پیشوای پرهیزکاران و عزت بخش یکتاپرستان».

۲۴۴- عزت (وعزیز)

به معنای آبرو و شرف است که در هدایة الکبری از القاب امام زمان علیه السلام نام برده شده است.

«او» عزیز است و عزت دارد، چرا که خلیفه خداست و خدا نیز دارنده تمام عزت است:

«...قَانَ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً»^۱

«...با این که همه عزت‌ها از آن خداست»

۲۴۵- عصر

به معنای دوران و زمان است که در کتاب ذخیره از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده است و در قرآن به آن قسم یاد نموده است:^۲

«وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ»

«قسم به عصر و زمان، همانا انسان در خسران و زیان است».

۲۴۶- عصمة الدین

یعنی حافظ و نگهبان دین و آیین خداوند که آن را از آسیب‌ها و لغزش‌ها و انحرافات نگه می‌دارد.

عصمة الدین نیز از القاب امام زمان علیه السلام است؛ لذا در زیارتش

می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِصْمَةَ الدِّينِ»^۱

«سلام بر تو ای نگهبان و حافظ دین خدا».

۲۴۷ - عِصْمَةُ الْعِبَاد^۲

به معنای حافظ و نگهبان بندگان خدا که دچار لغزش و انحراف نشوند و این از لطف خداوند به بندگان می باشد که دائماً مراقب آنان است، شاید که هدایت شوند و رستگار گردند.

۲۴۸ - عَقِيدُ الْعِزِّ

آن که وابسته و همراه دائمی عزت است، «او» عزیز است، چون خلیفه خدای عزیز است. «إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ»^۳؛ بلکه تمام عزت مال خداست: «فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً»^۴.

و در دعای ندبه می گوئیم:

«بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ عَقِيدِ عِزِّ لَا يُسَامَى»^۵

«به جانم قسم که تو از سرشت عزتی هستی که هیچ کس بر شما برتری نخواهد داشت».

۲۴۹ - عِلَامَت

به معنای آیه و نشانه می باشد و از اوصاف و القاب امام زمان و سایر امامان علیهم السلام است؛ چنان که امام صادق علیه السلام در مورد آیه «وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ»^۶ فرموده است:

۱. نور اکبر، به نقل از نام نامه مهدی.

۲. بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۳۱.

۳. سوره نساء، آیه ۱۳۹.

۴. سوره لقمان، آیه ۲۷.

۵. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

۶. سوره نحل، آیه ۱۶.

«نَحْنُ الْعَلَمَاتُ وَالنَّجْمُ رَسُولُ اللَّهِ»^۱ علامات ما هستیم و نجم نیز رسول الله ﷺ است.»

۲۵۰- عِلْمُ الْمَنْصُوبِ

دانش خلیفه، امام و حجت خداوند بر روی زمین متصل به علم نامتناهی پروردگار است، لذا بر هر چیزی که خدا بخواهد آگاه است. و امام زمان عج اکنون تنها خلیفه خدا در زمین است، بنابراین علم الهی از او سرزیر است.

در زیارت آل یاسین به ایشان سلام می‌کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَالْعِلْمُ الْمَضْبُوبُ»^۲

«سلام بر تو ای پرچم برافراشته و دانش و علم ریزان».

۲۵۱- عِلْمُ الْمَنْصُوبِ

به معنای «پرچم برافراشته شده» می‌باشد و از القاب امام زمان عج شمرده شده است، چرا که او تنها امام و حجت خدا و راهنمای خلائق به سوی خداوند است. به وسیله اوست که مردم از ظلمت‌ها و گمراهی‌ها نجات می‌یابند. پس همه باید گرداگرد پرچم او جمع شوند. و لذا این‌گونه به ایشان سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ»^۳

«سلام بر تو ای پرچم برافراشته».

۲۵۲- عِلْمُ النُّورِ

به معنای پرچم نور و روشنائی است، او علم برافراشته‌ای از نور است

۱. مجمع البیان ذیل آیه، به نقل از سنای مهدی در قرآن.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۲.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

که در تاریکی‌های جهان نصب شده، تا مردم به وسیله او راهنمایی و هدایت شوند، به همین جهت است که او سفینه النجاة هم هست.

در اعمال ماه شعبان وارد شده است:

«... وَالْعَلَمُ النُّورُ فِي طَخْيَاءِ الدِّيَجُورِ الْغَائِبِ الْمَشْهُورِ...»^۱

«او پرچم نور است در شام تاریک و ظلمانی دنیا، آن‌که خود غایب و پنهان است.»

۲۵۳- عَلَمُ الْهُدَى

امام زمان علیه السلام علامت، نشانه و پرچم هدایت خلق به سوی خداوند است، هر که می‌خواهد از چنگ ظلمت و گمراهی نجات یابد، باید به این پرچم متمسک شود.

و در دعای بعد از زیارت آل یاسین برای او دعا می‌کنیم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَعَلَمِ الْهُدَى»^۲

«خدایا درود فرست بر محمد که حجت تو در روی زمین است...»

آن‌که پرچم هدایت خلق به سوی خداست.»

۲۵۴- عِمَاد

به معنای ستون و پایه و تکیه‌گاه و اساس هر چیزی است، و اکنون «او» ستون و عماد خیمه دین است.

امام زمان علیه السلام عماد است، چون جانشین و خلیفه آن عمادی است که:

۱. بلد الامین، ص ۱۸۷.

۲. مفاتیح الجنان، دعای بعد از زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

«یا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ»^۱

«ای تکیه‌گاه هر آن‌که تکیه‌گاهی ندارد!»

۲۵۵ - عِمَادُ الْإِسْلَام

از القاب امام زمان علیه السلام عِمَادُ الْإِسْلَام است، چون او اکنون پایه و اساس و ستون خیمه اسلام است.

چنان‌که در زیارت سرداب مقدس که سید بن طاووس روایت کرده

می‌گوییم:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...

وَعِمَادِ الْإِسْلَام»^۲

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب

الزمان... او که اساس خیمه اسلام است».

۲۵۶ - غَيْبَةُ اللَّهِ

به معنای صندوق و ذخیره اسرار الهی است و امام زمان علیه السلام چنین

مقامی دارد.

در زیارت حضرت صاحب الامر علیه السلام وارد شده است که:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ... وَعَيْنِكَ وَعَيْنِكَ فِي أَرْضِكَ، الْمُتَرَقِّبِ

الْخَائِفِ»^۳

«خدایا درود فرست بر حجت خودت... او که صندوق اسرار و علوم

۱. مفاتیح الجنان، دعای جوشن کبیر. ۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

تو، و چشم بینای تو در زمین است. همان که از جور و ستم دشمنان، دائم مراقب و نگران است».

۲۵۷- عین

عین به معنای چشم بیدار و دیده آگاه است.

اگرچه تمام امامان معصوم علیهم‌السلام چشم خدا هستند؛ ولی آن که اکنون حاضر و ناظر ماست، امام زمان علیه‌السلام است؛ چنان که در پیش گفته شد:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ... وَعَيْنِكَ وَعَيْنِكَ فِي أَرْضِكَ، الْمُتَرَقِّبِ الْخَائِفِ»^۱

۲۵۸- عین الله

به معنای چشم بینای خدا در بین خلق و آفریدگان او و از القاب امام زمان علیه‌السلام است. که در زیارت آن حضرت در روز جمعه می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ»^۲

«سلام بر تو ای چشم و دیده خدا در خلق او».

۲۵۹- عین الله الناظرة

«او» ناظر بر تمام اعمال بندگان خداست، و این کار نیز به اذن خداوند می‌باشد که طبق آیه «وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ»^۳ هم خدا و هم پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و مؤمنان اعمال بندگان را می‌بینند؛ و مؤمن واقعی، امام معصوم است که اینک امام زمان علیه‌السلام مصداق تام آن می‌باشد.

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۱۵.

۳. بگو: «عمل کنید! خداوند و فرستاده او و مؤمنان، اعمال شما را می‌بینند و به سودی، به سوی دانای نهان و آشکار، بازگردانده می‌شوند؛ و شما را به آنچه عمل می‌کردید، خبر می‌دهد» سوره توبه، آیه ۱۰۵.

«... وَعَيْنِكَ النَّاطِرَةَ بِأَذْنِكَ»^۱

«... او که به امر و اذن تو بر بندگان نظراره گر است».

۲۶۰- عَيْنُ الْحَيَاةِ

به معنای چشمه حیات زندگی است و از اوصاف امام زمان علیه السلام می باشد، چون هر که به او متصل شد و از جام معرفت او نوشید، حیات ابدی می یابد.

لذا در زیارت آن حضرت در روز جمعه به ایشان سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ الْحَيَاةِ»^۲

«سلام بر تو ای سرچشمه آب زندگانی».

۲۶۱- غَائِبٌ

به معنای پنهان و مخفی است که از القاب مختصه و شایع امام زمان علیه السلام است و اخباری در این مورد رسیده است.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

«هُوَ الطَّرِيدُ الْوَحِيدُ الْغَرِيبُ الْغَائِبُ عَنْ أَهْلِ الْمَوْتُورِ بِأَيِّهِ»^۳

«امام زمان آن رانده شده تنها و غریب که از اهل خودش غایب است و هنوز انتقام خون پدرش را نگرفته است».

لذا در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْعَالِمِ، الْغَائِبِ عَنِ الْأَبْصَارِ، وَالْحَاضِرِ فِي الْأَمْصَارِ،

وَالْغَائِبِ عَنِ الْعُيُونِ وَالْحَاضِرِ فِي الْأَفْكَارِ...»^۴

۱. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۲.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۱۵.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۱. ۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۹۱.

«سلام بر آن امام عالم و آگاه که از دیده‌ها پنهان است، اما در شهرها حاضر است و از چشم‌ها غایب است اما در خاطره‌ها حاضر است...».

و در جای دیگر می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَصَلِّ عَلَى وَلِيِّ الْحَسَنِ وَوَارِثِهِ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ وَالْغَائِبِ فِي خَلْقِكَ...»^۱

«خدایا درود فرست بر محمد و اهل بیت ایشان، و درود فرست بر جانشین امام عسکری علیه السلام و وارث او که به امر توقیام خواهد کرد، او که در بین خلق پنهان و غایب است».

۲۶۲- غاشیه

امام صادق علیه السلام در مورد آیه «هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ»^۲ آن را به امام زمان علیه السلام تاویل نموده و فرموده است:

«يَغْشَاهُمُ الْقَائِمُ بِالسَّيْفِ...»^۳

۲۶۳- غایة الطالبین

این عنوان را هدیه الکبری و دلائل الامامه از اوصاف و القاب امام زمان علیه السلام می‌دانند.^۴

۲۶۴- غایة القصوى

به معنای آخرین مرحله و نهایت دوردست می‌باشد که هدیه الکبری و دلائل الامامه این عنوان را نیز از القاب امام زمان علیه السلام شمرده‌اند.^۵

۱. مفاتیح الجنان، صلوات برای حضرت / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. سوره غاشیه، آیه ۱. ۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۵۰.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۰ / دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۵. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۰ / دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۲۶۵ - غَايَةُ النُّور

یعنی نهایت نور که از اوصاف امام زمان علیه السلام است و امام علی علیه السلام آن حضرت را توصیف فرموده‌اند:

«مِنَّا خَاتِمُ الْأَيَّمَةِ وَمُنْقِذُ الْأُمَّةِ وَغَايَةُ النُّورِ وَمَصْدَرُ الْأُمُورِ»^۱

«آخرین امام که امت را نجات خواهد داد از ماست او که در نهایت نورانیت است و همه امور به ایشان بر می‌گردد».

۲۶۶ - غُرَّةُ الْحَمِيدَةِ

این عنوان نیز از القاب امام زمان علیه السلام است، آنجا که در دعای عهد از خدا می‌خواهیم که رؤیت جمال دل‌آرای آن حضرت را نصیب ما بفرماید:

«اللَّهُمَّ ارِنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ، وَالْغُرَّةَ الْحَمِيدَةَ»^۲

«خدایا آن طلعت زیبای کمال یافته و آن پیشوای ستوده را به من بنمایان».

۲۶۷ - غَرِيب

«او» ناشناس است، غریب است، همان طور که اجداد طاهرینش غریب بودند، اما غربت او از همه بیشتر است، چون سایر ائمه علیهم السلام را مردم می‌دیدند و می‌شناختند، اما «او» را می‌بینند و نمی‌شناسند و او همه را می‌بیند و می‌شناسد.^۳

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۱۲.

۲. مفاتیح الجنان، دعای عهد / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹۵.

۳. امام صادق علیه السلام فرمودند: للقائم غیبتان، یشهد فی احدهما المواسم یری الناس و لایرونه؛ برای امام قائم دو غیبت است که در یکی از آن‌ها (یعنی در غیبت کبرا) در موسم حج شرکت می‌کند و مردم را می‌بیند اما آنان امام را نمی‌بینند. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۳۷. و نایب خاص آن حضرت فرموده است: به خدا قسم که صاحب این امر (امام زمان علیه السلام) هر سال در موسم حج حاضر می‌شود، مردم را می‌بیند و می‌شناسد؛ اما

امام کاظم علیه السلام فرمود:

«هُوَ الطَّرِيدُ الْوَحِيدُ الْغَرِيبُ الْغَائِبُ عَنْ أَهْلِ الْمُؤْتَوَرِ بِأَيْهِ»^۱

«امام زمان آن رانده شده تنها و غریب که از اهل خودش غایب است و هنوز انتقام خون پدرش را نگرفته است».

۲۶۸ - غریم

علمای رجال می‌گویند این عنوان از القاب خاصه امام زمان علیه السلام است و اخبار زیادی نیز در این مورد آمده است.

غریم در لغت به معنای طلبکار و بدهکار است، اما اینجا به معنای طلبکار است، یعنی طالب حق.

در آن زمان که شیعه در تقیه بود و امام در غیبت صغری و می‌خواستند وجوهاتی نزد حضرت بفرستند، از ایشان به غریم تعبیر می‌کردند.^۲ مثلاً در جایی چنین آمده است:

«... كَتَبْتُ إِلَى الْغَرِيمِ بِذَلِكَ وَسَأَلْتُهُ الدُّعَاءَ فَخَرَجَ الْجَوَابُ ...»^۳

«برای «غریم» نامه‌ای نوشتم و درخواست دعا کردم که چنین جواب آمد...».

۲۶۹ - غلام

غلام به معنای جوان و نوجوان است که در اخبار زیادی برای امام زمان علیه السلام به کار رفته است،^۴ خصوصاً آن هنگامی که هنوز امام عسکری علیه السلام زنده بودند.

آنان حضرت را می‌پسند و نمی‌شناسند. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۱۵۱.

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۱۵۱. ۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۹.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۲۹۴. ۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۹.

احمد بن اسحاق می گوید: خدمت امام عسکری علیه السلام مشرف شدم تا از جانشین ایشان پرسش کنم... «فَنَطَقَ الْغُلَامُ علیه السلام بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ فَصِيحٍ فَقَالَ أَنَا بَقِيَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَالْمُتَّقِمُ مِنْ أَعْدَائِهِ...»^۱

«آن نوجوان به زبان عربی فصیح شروع به سخن کرد و فرمود: من بقیة الله در زمین هستم، همان که از دشمنان خدا انتقام خواهد گرفت».

۲۷۰- قلیل

در ذخیره الالباب از القاب امام زمان علیه السلام شمرده است و به معنای شدت تشنگی (برای دوستان) می باشد.^۲
در دعای ندبه می خوانیم:

«وَبَرْدٌ غَلِيلَةٌ يَا مَنْ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى»^۳

«و عطش و تشنگی او را فرو نشان ای کسی که بر عرش علم و عدل و رحمت استقرار داری».

۲۷۱- قنوت

این عنوان نیز از القاب خاصه امام زمان علیه السلام است و به معنای فریادرس و پناهگاه می باشد، فریادرس بیچارگان و درماندگان، چون تنها اوست که قدرت و توانایی چنین کاری را به اذن خداوند دارد.^۴
در زیارت آل یاسین می گوئیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَالْعِلْمُ الْمَضْبُوبُ وَالنُّوْتُ وَالرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ»^۵

۱. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۲۳. ۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۰.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۰.

۵. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳ ص ۱۷۱.

«سلام بر تو ای پرچم برافراشته و علم ریزان الهی و پناه خلق و رحمت واسعه خدا».

۲۷۲- غَوْثُ الْفُقَرَاءِ

به معنای فریادرس بینوایان و مستمندان، براساس حدیث امام عسکری علیه السلام که به فرزندش فرمود:

سخن بگو ای حجة الله و بقیه انبیا و نور اصفیا و غوث فقرا و خاتم اوصیا.^۱

۲۷۳- غِیْب

به معنای نهان و غیر آشکار، در مقابل شهود و آشکار است.

«او» امام غایب است که از دیده‌ها پنهان است.

در کتاب ذخیره آن را از نام‌های امام زمان علیه السلام شمرده که در قرآن نیز ذکر شده و در کمال الدین شیخ صدوق روایتی است که امام صادق علیه السلام فرموده است:

«أَلَمْ يَكُنْ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ»^۲ فَقَالَ: «الْمُتَّقُونَ» شِيعَةُ عَلِيٍّ وَ «الْغَيْبُ» فَهُوَ الْحُجَّةُ الْغَائِبُ؛ متقون شیعیان امیرالمؤمنین علیه السلام هستند و غیب همان حجت و امام غایب است.^۳ همچنین در مورد آیه «...فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ»^۴ فرموده است:

«الْغَيْبُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ هُوَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ»^۵ مراد از غیب در این آیه، همانا حجت قائم علیه السلام است.

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۶. ۲. سوره بقره، آیه ۱-۳.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۱۹/ کمال الدین، ج ۲، ص ۳۴۰.

۴. سوره یونس آیه ۲۰. ۵. منابع الموده، ص ۵۰۸.

۲۷۴- فائز

به معنای پیروز و ناجح است که امام زمان علیه السلام نیز مانند سایر امامان علیهم السلام این گونه توصیف شده است:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ... وَالْفَائِزِ بِأَمْرِكَ»^۱

«خدایا درود فرست بر حجت خودت... و آن که به فرمان تو پیروز و ناجح است».

همچنان که همه امامان فائز می باشند؛ لذا در زیارت جامعه کبیره می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبُوَّةِ... الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ»^۲

۲۷۵- فاتح

یعنی پیروز و فتح کننده جهان، از اوصاف امام زمان علیه السلام است. «او» که روزی خواهد آمد و سرتاسر جهان از شرق تا غرب عالم را فتح خواهد کرد و بر کره زمین، بلکه بر زمین و زمان حکومت خواهد نمود. و این لقب، تنها زیننده اوست. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:

«الْأَيُّمَةُ مِنْ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ، أَوَّلُهُمْ أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَآخِرُهُمُ الْقَائِمُ الَّذِي يَفْتَحُ اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرُهُ عَلَى يَدَيْهِ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا»^۳

امامان بعد از من دوازده نفرند، اول آنان تویی ای علی و آخر ایشان همان قائمی است که خداوند متعال به وسیله او سرتاسر عالم از شرق تا غرب را فتح خواهد کرد.

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت جامعه کبیره. ۳. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۲۶.

۲۷۶- فاتق

به معنای کسی که کارها را رسیدگی می‌کند، و به رتق و فتق امور می‌پردازد، گره‌ها و مشکلات را حل می‌کند و به عبارت دیگر گشایشگر و گشاینده امور است.

از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است.

و در زیارت حضرت صاحب الامر می‌خوانیم:

«وَأَنَّكَ خَازِنُ كُلِّ عِلْمٍ، وَفَاتِقُ كُلِّ رَتْقٍ»^۱

«گواهی می‌دهم که تو گنجینه هر دانشی هستی و گشاینده هر

بسته‌ای».

۲۷۷- فاضل

صاحب فضیلت و دانشمند، و از القاب امام زمان علیه السلام است.

۲۷۸- فتح

به معنای فتح و پیروزی و گشایش در کارها که از القاب امام زمان علیه السلام

است چنان‌که از کتاب هدایة الکبری نقل شده است.^۲

و مراد از فتح در آیه شریفه «إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ»^۳ را به فتح قائم

تعبیر کرده‌اند؛ یعنی آن‌گاه که پیروزی همراه با ظهور قائم علیه السلام محقق شود.^۴

۲۷۹- فجر

فجر یعنی سپیده صبح و طلوع صبح؛ در کتاب تأویل الآیات شیخ

۱. مقاتب الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

۲. به نقل از کتاب فوز اکبر. ۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۲.

۳. هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرارسد، سوره نصر، آیه ۱.

۴. آیه ۱۳ سوره صف نیز به آن حضرت تأویل شده است. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۹.

شرف الدین نجفی از امام صادق علیه السلام روایت شده است که حضرت در تفسیر آیه «وَالْفَجْرِ»^۱ فرموده‌اند:

مراد از فجر، قائم علیه السلام است.

و نیز در مورد آیه «سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ»^۲ فرموده: یعنی تا آن‌گاه که قائم برخیزد و ظاهر شود.^۳

صاحب عبقری الحسان چند وجه برای تسمیه آن حضرت به فجر ذکر کرده است از جمله این‌که:

(۱) ظهور آن حضرت مثل خورشید، تاریکی‌ها را می‌زداید.

(۲) شرافت این دو زمان بسیار است.

(۳) ظهور او را مثل طلوع فجر، فقط تعدادی از خاصان به انتظار نشسته‌اند.

(۴) مثل طلوع فجر صادق که فجر کاذب هم دارد، مدعیان دروغین مهدویت نیز هستند.

(۵) زمان ظهور را مانند طلوع فجر، منادیان الهی ندا می‌دهند.

(۶) تا قبل از آفتاب، ستارگان می‌درخشند، قبل از ظهور نیز علما مانند ستاره می‌درخشند؛ اما او که ظهور کرد همه تحت الشعاع قرار می‌گیرند.^۴

۲۸۰- فرج

علی بن مهزیار می‌گوید: به ابوالحسن علیه السلام نامه نوشتم و از «فرج»

۱. سوره فجر، آیه ۱. ۲. سوره قدر، آیه ۵.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۰ / تأویل الآیات، ص ۷۶۶ و ۷۹۱.

۴. تلخیص از عبقری الحسان، ص ۱۳۰.

سؤال کردم، مرقوم فرمود:

«إِذَا غَابَ صَاحِبُكُمْ عَنْ دَارِ الظَّالِمِينَ فَتَوَقَّمُوا الْفَرَجَ»^۱

«آن‌گاه که صاحب شما از دیار ظالمان غایب شد، پس منتظر فرج

باشید».

۲۸۱- فرج آل محمد

به وسیله اوست که برای آل محمد علیهم‌السلام فرج و گشایش حاصل

می‌شود.

امام باقر علیه‌السلام فرموده است:

«أَذَا رَأَيْتُمْ نَاراً مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ شِبْهَ الْهَرْدِيِّ الْعَظِيمِ تَطْلُعُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ

سَبْعَةَ فَتَوَقَّمُوا فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ علیهم‌السلام إِنْ شَاءَ اللَّهُ»^۲

«آن‌گاه که آتشی از جانب مشرق دیدید شبیه گل سرخ بزرگ، سه یا

هفت روز طلوع می‌کند پس منتظر فرج آل محمد علیهم‌السلام باشید ان شاء الله».

۲۸۲- فرج اعظم

به معنای گشایش و فرج بزرگ و برتر که در کتاب هدایة الکبری آن را

از القاب امام زمان علیه‌السلام شمرده است.

امام رضا علیه‌السلام فرموده‌اند: هرگاه عالم شما از میان شما غایب شد، پس

منتظر فرج اعظم باشید.^۳

۲۸۳- فرج مؤمنان

«او» سبب گشایش کار ایمان آورندگان است.

۲. غیبت نعمانی، ص ۲۵۳.

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۱۵۹.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۱.

لذا در کتاب هدایة الکبری و دلائل الامامہ گفته‌اند، فرج مؤمنان از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام است.^۱

و در زیارت آن حضرت در روز جمعه می‌گوییم:

«وَيُفَرِّجُ بِهِ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ»^۲

«به وسیله او برای اهل ایمان فرج و گشایش حاصل می‌گردد».

۲۸۴- فرخنده

کتاب‌های ذخیره‌الالباب و تذکرة الاثمه گفته‌اند: در کتاب شعیای پیامبر، موعود آخر الزمان به «فرخنده» نامیده شده است.^۳

۲۸۵- فرد

به معنای تنها و از القاب امام زمان علیه السلام می‌باشد؛ چنان که امام باقر علیه السلام در روایتی فرموده است: وَهُوَ الْفَرْدُ مِنْ أَهْلِهِ^۴

۲۸۶- فردوس اکبری

تذکرة الاثمه از کتاب قبروس رومیان نقل کرده است که این اسم امام زمان علیه السلام و موعود آخر الزمان است.^۵

۲۸۷- فرید

به معنای بی‌همتا، چون «او» تنها و آخرین وصی آخرین پیامبر خداست.

اصبغ بن نباته از امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده که فرمود:

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۱/ دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه. ۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۱.

۴. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۳۷. ۵. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۱.

«صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ الشَّرِيدِ الطَّرِيدِ الْفَرِيدِ الْوَحِيدِ»^۱

«صاحب این امر همان تنهای رانده شده و بی همتای یگانه است».

از امام صادق و امام باقر علیه السلام نیز چنین نقل شده است.^۲

و در قسمتی از زیارت سرداب آمده است:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْفَرِيدُ»^۳

«سلام بر تو ای آقای که امام تنها و بی همتایی!»

۲۸۸- فِطْرَةُ الْإِنَامِ^۴

به معنای آمیخته با فطرت و سرشت خلائق و بندگان خدا می باشد

که با آن امام زمان توصیف شده است؛ چنان که در نسخه ای به جای نظرة
الایام، فطرة الانام آمده است.

۲۸۹- فَقِيد

به معنای از دست رفته، چون امام زمان علیه السلام از دسترس خلق به دور

است، «او» غایب است تا روزی که جهان آماده پذیرش آن حضرت گردد
و خداوند مصلحت بداند و ظهور کند.

امام علی علیه السلام فرموده است:

«... ذَاكَ الْفَقِيدُ الطَّرِيدُ وَالشَّرِيدُ مَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ

عَلِيِّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ هَذَا وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى

رَأْسِ الْحُسَيْنِ علیه السلام»^۵

۱. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۳.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۲۰ / غیبت نعمانی، ص ۱۷۸.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۶.

۴. فوز اکبر به نقل از نام نامه مهدی.

۵. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۰.

«او امام از دست رفته و تنها ورانده شده است، محمد بن حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین، یعنی این حسین. و دست مبارک را بر سر امام حسین علیه السلام قرار داد».

۲۹۰- فقیه

به معنای عالم و اسلام شناس است.

در توقیعات امام زمان علیه السلام، و سؤالاتی که نواب خاص و اصحاب امام زمان علیه السلام از آن حضرت داشته‌اند، تعبیر به فقیه شده است. که یقیناً مراد از فقیه، امام زمان علیه السلام می‌باشد.^۱

از جمله در تهذیب الاحکام شیخ طوسی روایتی از محمد بن عبدالله حمیری نقل شده که به فقیه نامه نوشتیم و چنین سؤال کردم و جواب آمد.^۲

۲۹۱- فَلَاقِ الْهَامِ

به معنای شکافنده فرق سر می‌باشد که با این عنوان امام زمان علیه السلام توصیف شده است؛ از جمله در زیارت نامه مربوط به ایشان آمده است:

«السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ الصَّنَمِ وَفَلَاقِ الْهَامِ»^۳

«سلام بر صاحب شمشیر قدرت و شکافنده فرق اهل ظلم و جهالت».

۲۹۲- فَيَذْمُوا

«فیدموا» نام موعود آخر الزمان است که در کتاب مسیحیان آمده است و به عقیده ما همان امام دوازدهم شیعیان است؛ چنان که کعب

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۲.

۲. تهذیب الاحکام، ج ۱، ص ۱۳۱.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳.

الاحبار، اسامی دوازده امام را که به عدد نقبای بنی اسرائیل است از کتاب تورات چنین نامیده است:

(۱) نقرثیب (۲) قیدوا (۳) دبیرا (۴) مسفورا (۵) مسموعاه (۶) دموه (۷) میثو (۸) هذار (۹) یشیموا (۱۰) بطور (۱۱) نوقس (۱۲) فیذموا.^۱
کتاب المناقب نیز از انجیل نقل کرده است که اسم امام زمان علیه السلام «فیذموا» است.^۲

۲۹۳- فیروز

به معنای شخص پیروز که کتاب‌های ذخیره الالباب و تذکره الائمة گفته‌اند: اسم موعود آخر الزمان، نزد «آمان» به لغت ماچار، «فیروز» است.^۳

۲۹۴- قائم

به معنای ایستاده و قیام کننده می‌باشد که از مشهورترین القاب امام زمان علیه السلام است.

«او» قائم است؛ یعنی به فرمان خداوند قیام و ظهور می‌کند و جهان را از عدل و داد پر می‌کند.

در اخبار، روایات، دعاها و زیارت نامه‌ها مکرر از امام زمان علیه السلام با این نام یاد شده است.^۴

اگرچه همه امامان قائم به امر امامت و هدایت بوده‌اند، اما آن که در آخر الزمان قیام خواهد کرد و جهان را پر از عدل و داد می‌کند، او مهدی موعود، حجة بن الحسن العسکری علیه السلام است.

۲. المناقب، ج ۱، ص ۳۰۱.

۱. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۴.

۴. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۳.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۱.

از امام کاظم علیه السلام سؤال شد:

«أَنْتَ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ؟ أَيْ شِمَا قَائِمٌ بِهِ حَقٌّ هَسْتِيد؟»^۱
 فرمود: «أَنَا الْقَائِمُ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْقَائِمَ الَّذِي يُطَهِّرُ الْأَرْضَ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ
 وَيَمْلَأُهَا عَدْلًا كَمَا مَلَأْتُ جَوْراً هُوَ الْخَامِسُ مِنْ وَلَدِي...»^۲ «من قائم به حق
 هستم ولی آن قائمی که زمین را از لوث وجود دشمنان خدا پاک می‌کند
 و آن را از قسط و عدل پر می‌کند؛ همان طور که از جور و ستم پر شده
 باشد، او پنجمین فرزند من است...»

گفته شده در زبور سیزدهم و در کتاب بر لبوموا هم اسم آن جناب
 «قائم» ذکر شده است.^۳

لذا خوب است هر جا هستیم به یاد او باشیم و بر او چنین سلام دهیم:

«السَّلَامُ عَلَى الْقَائِمِ الْمُتَنَزِّلِ الْعَدْلِ الْمَشْهُورِ»^۴

«سلام بر آن قائم به انتظار نشسته و آن که عدلش همه جا مشهور
 گشته».

۲۹۵- قائم آل محمد

همه امامان معصوم علیهم السلام طبق فرمایش امام صادق علیه السلام قائم هستند،
 قیام به امر امامت و فرمان خدا می‌کنند، اما قائم آل محمد معروف، لقب
 امام زمان علیه السلام شده است؛ از جمله امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه وَ يُحَقِّقُ الْحَقَّ
 بِكَلِمَاتِهِ فرمود:

يَعْنِي بِالْإِئِمَّةِ وَالْقَائِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ...»^۵

۱. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۱.

۲. به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۷.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۴. بحار الانوار، ج ۳۴، ص ۱۷۶.

همچنین از خود امام زمان علیه السلام نقل شده که در یکی از تشرفات فرموده‌اند: **أَنَا الْقَائِمُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ...**^۱

۲۹۶- قائم الزمان

این عنوان از اوصاف و القاب امام زمان است؛ چنان که در کتاب کمال الدین و تمام النعمة حکایتی نقل شده است که شخصی در مسجد الحرام خدمت آن حضرت مشرف شد و حضرت سنگی را برای او طلا کرد.

آقا از او پرسید: مرا می‌شناسی؟

عرض کرد: نه.

فرمود: من مهدی‌ام، من قائم الزمان هستم.^۲

۲۹۷- قائم به امر الله

امام زمان علیه السلام قائم است و قیامش نیز به فرمان خدا و برای خداوند است.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ الْمُخَيَّرِ سُنَّتَكَ، الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ»^۳

«خدایا درود فرست بر ولی خودت آن‌که سنت تو را احیا می‌کند و به

فرمان تو قیام می‌نماید».

و در دعای عهد با آن حضرت می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا الْإِمَامَ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ، الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ، صَلَوَاتُ اللَّهِ

عَلَيْهِ... مِنَ الصَّلَوَاتِ زِنَةَ عَرْشِ اللَّهِ»^۴

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۴۰.

۲. کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص ۴۴۴ / غیبت شیخ طوسی، ص ۲۵۲.

۳. بحار الانوار، ج ۵، ص ۲۱.

۴. مفاتیح الجنان، دعای عهد / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹۵ / بلد الامین، ص ۸۲.

«خدایا درودهای بی پایان و به وزن عرش خودت را به مولای ما برسان آن که امام هادی و مهدی است، او که به فرمان تو قیام خواهد کرد».

۲۹۸- قائم به قسط

او قائم است و به فرمان خداوند قیام می کند تا قسط و عدل را به پا کند و جهان را از عدالت پر نماید.

و چنین است قسمتی از زیارت آن حضرت:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ، وَخَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ،
وَالدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ، وَالْقَائِمَ بِقِسْطِكَ»^۱

«خدایا درود فرست بر ولی عصر که حجت تو در زمین و جانشین در تمام شهرهاست، او که به راه تو دعوت می کند و برای قسط و عدل تو قیام می نماید».

۲۹۹- قائم مقام

قائم مقام و جانشین، از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام است چون او قائم مقام و جانشین امامان قبل از خود و ایشان نیز قائم مقام رسول خدا صلی الله علیه و آله می باشند.

چنان که در زیارت سرداب مقدس که سید بن طاووس نقل کرده، آمده است:

«السَّلَامُ عَلَى... حُجَّةِ اللَّهِ وَابْنِ رَسُولِهِ وَالْقَائِمِ مَقَامَهُ»^۲

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

«سلام بر حجت خدا و فرزند رسول خدا که قائم مقام او می باشد».

۳۰۰- قابض

در کتاب مناقب و هدایة الکبری از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده است.^۱

در لغت به معنای گیرنده و درآورنده و گاه بیرون کشنده و نیز به معنای میراننده هم هست.

۳۰۱- قاتلُ الْکُفَرَةِ

از اوصاف امام زمان علیه السلام به معنای کشنده کافران است، آنان که با وجود دیدن حقانیت امام زمان علیه السلام و بعد از این که اسلام را به آنان عرضه می کنند، از پذیرش آن سر باز می زنند. همچنین حدیثی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل شده که فرمودند: دجال بیرون می آید و در اغوا و اضلال مبالغه می کند، پس امیر امره و قاتل کفره و سلطان مأمول ظاهر می شود که عقول در غیبت او متحیر است، ای حسین او نهم از فرزندان توست. بین رکنین ظاهر می شود و بر ثقلین غلبه می کند.^۲

۳۰۲- قاصم

به معنای شکستنده و درهم کوبنده است و از القاب صاحب الزمان علیه السلام می باشد.

«او» است که می آید و ستمکاران و ظالمان و معاندان و غاصبان را در

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۹.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۲ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۳۶ / عیون الحسان، ص ۱۵۲.

هم می گوید. لذا در دعای ندبه دنبال چنین شخصی می گردیم:

«أَيْنَ قَاصِمُ شَوْكَةِ الْمُعْتَدِينَ»^۱

«کجاست آن که شوکت و قدرت ستمکاران و مستعدیان را در هم

می شکند».

و در زیارت به ایشان سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَاصِمَ شَوْكَةِ الْمُعْتَدِينَ»^۲

«سلام بر تو ای در هم کوبنده شوکت و قدرت ستمکاران».

۳۰۳- قاطع

به معنای قطع کننده و بران است.

از کتاب ذخیره و تذکرة الأئمة نقل شده که اسم آن حضرت در کتاب

قنطره، «قاطع» می باشد.^۳

و در دعای ندبه آمده است: *مُزَكِّيهِ عِلْمٍ وَرَسُولِهِ*

«أَيْنَ قَاطِعُ حَبَائِلِ الْكِذْبِ وَالْإِفْتِرَاءِ»^۴

«کجاست آن که دسیسه های دروغ و افتراء و خدعه های اهل بدعت

و ضلالت را از ریشه قطع خواهد کرد؟»

لذا به آن حضرت چنین سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا طَامِسَ آثَارِ الزَّيْغِ وَالْأَهْوَاءِ وَقَاطِعَ حَبَائِلِ الْكِذْبِ

وَالْإِفْتِرَاءِ...»^۵

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵. ۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۱.

۴. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۵. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

«سلام بر تو ای آقایی که آثار اندیشه‌های باطل و هواهای نفسانی را محو و نابود می‌گردانی و جعل و دسیسه‌های دروغ و افترا را از ریشه قطع خواهی کرد.»

۳۰۴- قسط

به معنای عدالت و دادگری است و از القاب صاحب الزمان عجله الله تعالی فرجه می‌باشد. و چون امام زمان عجله الله تعالی فرجه برپاکننده عدل و داد در سراسر جهان است پس چنین لقبی زیبنده آن حضرت است.

از هدایة الکبری نقل شده که قسط لقب امام زمان عجله الله تعالی فرجه است.^۱

۳۰۵- قصر مشید

یعنی قصر و کاخ برافراشته، منظور امام است آن‌گاه که ظاهر شود و قیام نماید.

علی بن ابراهیم در مورد آیه شریفه «وَبَشِّرِ الْمُعْطَلَةَ وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ»^۲ می‌گوید:

«هَذَا مَثَلٌ لِّأَلِ مُحَمَّدٍ لِلْإِمَامِ الْقَائِمِ دَلَّ عَلَى غَيْبِهِ قَالِبُ الْمُعْطَلَةِ الْإِمَامُ وَهُوَ مُعْطَلٌ لَا يَقْتَبَسُ مِنْهُ الْعِلْمُ...»^۳

«این مثلی است برای آل محمد، برای امام قائم که بر غیبت او دلالت دارد؛ پس چاه معطل، آن امامی است که معطل مانده و از علم او استفاده نمی‌شود...».

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۹. ۲. سوره حج، آیه ۴۵.

۳. تأویل الآيات، ص ۳۴۰/تفسیر قمی، ج ۲، ص ۸۵.

۳۰۶ - قطب

قطب به معنای محور است، چون وجود مقدس امام زمان علیه السلام محور و قطب وجود سایر موجودات است که «يُمْنُهُ رُزْقُ الْوَرَى وَبُجُودُهُ بُسْتُ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ»^۱.

این لقب نزد طایفه عرفا و صوفیه بیشتر شایع است. شیخ کفعمی در حاشیه جنة الواقیه در دعای ام داوود، آنجا که فرموده اللهم صل على الابدال والاولاد... گفته: دنیا خالی نیست از قطب و چهار اولاد و چهل ابدال و هفتاد نجیب و ۳۶۰ صالح؛ پس قطب مهدی است.^۲

و علامه مجلسی از آن حضرت چنین تجلیل و تمجید می‌کند: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى ... خُصُوصاً عَلَى عَتَقَاءِ قَافِ الْقَدَمِ الْقَائِمِ، فَوْقَ مِرْقَاةِ الْهِمَمِ، الْأِسْمِ الْأَعْظَمِ الْإِلَهِيِّ، الْحَاوِي لِلْعِلْمِ الْغَيْرِ الْمُتَنَاهِي، قُطْبِ رَحَى الْوُجُودِ وَمَرْكَزِ دَائِرَةِ الشُّهُودِ...»^۳.

۳۰۷ - قمر الزاهر

به معنای ماه تابان و درخشان و روشنی‌بخش می‌باشد که از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده است؛ چنان که در زیارت آن حضرت می‌خوانیم: «السَّلَامُ عَلَى السَّيْفِ الشَّاهِرِ وَالْقَمَرِ الزَّاهِرِ وَالنُّورِ الْبَاهِرِ»^۴. «سلام بر آن صاحب شمشیر از نیام کشیده برای دشمنان حق، سلام بر آن ماه تابان و نور درخشان در تاریکی‌های دنیا».

۱. مفاتیح الجنان، دعای عدیله. ۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۰.

۳. بحار الانوار، ج ۳، ص ۵۳.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳۰۸ - قولم

به معنای استحکام و استواری است و از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام می‌باشد؛ چنان که در دعای ندبه می‌خوانیم:

«اللَّهُمَّ وَنَحْنُ عَيْدُكَ التَّائِقُونَ إِلَى وَلِيِّكَ الْمَذْكُورِ بِكَ وَبِنَبِيِّكَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِصْمَةً وَمَلَاذًا وَأَقَمْتَهُ لَنَا قِوَامًا وَمَعَاذًا»^۱

«خدایا ما همه بندگان تو مشتاق ظهور ولی تو هستیم، او که یادآور تو و رسول توست تو او را برای عصمت و نگه داری و پناه دین و ایمان ما آفریدی و او را برانگیخته‌ای تا قوام و حافظ و پناه خلق باشد».

۳۰۹ - قُوَّة

به معنای توان و نیرو است که در هدایه الکبری از القاب امام زمان علیه السلام دانسته شده است.^۲

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً...»^۳ که حضرت لوط از خدا تقاضا کرد، فرمود: منظور امام زمان علیه السلام است.^۴

امام باقر علیه السلام فرموده است:

«لَا بَدَّ لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ مِنْ عَزْلَةٍ وَلَا بَدَّ فِي عَزْلَتِهِ مِنْ قُوَّةٍ وَمَا بِثَلَاثِينَ مِنْ وَخْشَةٍ...»^۵

«حتماً برای صاحب این امر عزلتی خواهد بود و در این عزلت قدرتی است و با نیروی چهل نفر این چنین هیچ نگرانی نیست...».

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۰.

۳. ای کاش در برابر شما قدرتی داشتم... - سوره هود، آیه ۸۰.

۴. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۲۷. ۵. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۵۳.

و امام سجاد علیه السلام فرمود:

برای هر کدام از یاران آن حضرت قوه و نیروی ۴۰ مرد است.^۱

۳۱۰- قیامت

از امامان معصوم علیهم السلام روایت شده که «الساعة والقيامة» را به امام زمان علیه السلام تأویل نموده‌اند و از هدایة الکبری نقل شده که «قیامت» لقب آن حضرت است.^۲

۳۱۱- قَیم الزَّمان

«او» سرپرست زمان است، «او» امیر زمان و صاحب زمان است، چنان‌که در دعای عدیله می‌خوانیم:

«وَيُؤْتِيهِ رِزْقَ الْوَرَى، وَيُؤْجِدُ لَبَّتِ الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ»^۳

«به برکت وجود اوست که همه روزی می‌خورند و آسمان و زمین استقرار دارند».

قیم الزمان از القاب امام زمان علیه السلام است.^۴

۳۱۲- کاز

به معنای رجوع کننده و بازگردیده و بازگرداننده است که در کتاب ذخیره از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده، چون آن حضرت از عالم غیب و استتار و مجانبیت مساکن اشرار بر می‌گردد.^۵

و جمعی از مردگان را نیز بر می‌گردانند، یعنی برخی از بدترین

۱. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۲۴۲.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۲۹.

۳. مفاتیح الجنان، دعای عدیله.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۱ / بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۳۰۷.

۵. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۲.

دشمنان خدا و بعضی از بهترین دوستان خدا رجعت می‌کنند.
بحث رجعت از اعتقادات مسلم شیعه است که باید در جای خود
مورد بحث و مطالعه قرار گیرد.

۳۱۳ - کاشِفُ الْبَلَوِ

به معنای برطرف کننده هم و غم می‌باشد و از القاب امام زمان علیه السلام
است چنان که در قسمتی از زیارت آن حضرت آمده است:
«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَكَاشِفِ الْبَلَوِ، صَلَوَاتُ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ»^۱

«خدایا! درود فرست بر محمد که حجت تو در زمین است... او که
برطرف کننده هم و غم و بلیات خلق است...».

۳۱۴ - کاشِفُ الْعِظَاءِ

به معنای برطرف کننده پرده‌ها و حجاب‌ها و پوشش‌هاست. که در
کتاب هدایة الکبری آن را از القاب امام زمان علیه السلام دانسته است.^۲

۳۱۵ - کتابِ مسطور

به معنای کتاب نوشته شده پوشیده، از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته
شده است.

۳۱۶ - کتابِ مسطور

از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام، کتاب مسطور است، این هم قسمتی
از دعا برای صاحب الامر:

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۱ / دلائل الامامة، ص ۲۷۱.

۳. فوز اکبر به نقل از نام نامه مهدی.

«السَّلَامُ عَلَى الَّذِينَ الْمَأْثُورِ وَالْكِتَابِ الْمَسْطُورِ»^۱

«سلام بر آن دینی (یعنی حافظ دین) که از پیامبر رحمت رسیده است و سلام بر آن کتاب رقم شده به قلم حکمت الهی».

۳۱۷- کَرَار

«کَرَار غیر فَرَار» یعنی رزمنده و مجاهدی که همه‌اش در حال حمله است و هیچ‌گاه فرار نمی‌کند، این عنوان اگرچه از القاب امیرالمؤمنین علیه السلام است، لکن امام زمان علیه السلام نیز فرزند و وارث آن حضرت است و او نیز به کَرَار توصیف می‌شود لذا در کتاب دلائل الامامه، کَرَار را از القاب امام زمان علیه السلام شمرده و آن حضرت را به این عنوان توصیف نموده است.^۲

۳۱۸- کَرِیم

به معنای بخشنده و اهل جود و بخشش است، امام زمان علیه السلام مانند اجداد طاهرین خود سرآمد همه کریمان و از القاب ایشان است.

در زیارت آن حضرت در روز جمعه می‌خوانیم:

«وَأَنْتَ يَا مَوْلَايَ كَرِيمٌ مِنْ أَوْلَادِ الْكَرَامِ»^۳

«ای مولا و آقای من، تو هم خود کریم هستی و هم از فرزندان اهل کرم می‌باشی».

۳۱۹- کَلِمَةُ اللَّهِ

«او» کَلِمَةُ اللَّهِ، بلکه کَلِمَةُ تَامَةِ اللَّهِ است که در زیارت‌شان می‌خوانیم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَكَلِمَتِكَ وَعَيْنِكَ فِي

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۳. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۱۵.

أَرْضِكَ، الْمُتَرَقِّبِ الْخَائِفِ»^۱

«خدایا درود فرست بر محمد که حجت تو در روی زمین است... و بر او که کلمه تام و روح اعظم الهی است در خلق زمین و آسمان، همان که مراقب و نگران است».

لذا از خداوند می‌خواهیم که:

«وَأَظْهِرْ كَلِمَتَكَ التَّامَّةَ، وَمُعَيَّنِكَ فِي أَرْضِكَ الْخَائِفِ الْمُتَرَقِّبِ»^۲

«خدایا آن کلمه تامه و حجت بالغه خودت را در روی زمین که از بیم رقیبان در پرده غیب پنهان داشتی را ظاهر نما».

۳۲۰- کلمه الحق

کتاب ذخیره الالباب و تذکرة الانمه نقل کرده‌اند که نام امام زمان علیه السلام در صحیفه، کلمه الحق است.^۳
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نام امامان علیهم السلام را یک‌به‌یک بیان می‌کرد تا رسید به امام عسکری علیه السلام که فرمود:

«يَخْرُجُ مِنْ صُلْبِهِ كَلِمَةُ الْحَقِّ وَلِسَانُ الصِّدْقِ وَمُظْهِرُ الْحَقِّ، حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى بَرِيَّتِهِ، لَهُ غَيْبَةٌ طَوِيلَةٌ، يَظْهَرُ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ وَيَخْصِفُ بِهِ الْكُفْرَ وَأَهْلَهُ»^۴

«کلمه حق و لسان صدق و اظهار کننده حق از امام عسکری علیه السلام به دنیا خواهد آمد، او که حجت خداوند بر خلائق است و غیبتی طولانی

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۵۳ ص ۱۷۱.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر. ۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۱.

۴. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۴۸.

خواهد داشت. خداوند متعال به وسیله او اسلام و مسلمانان را ظاهر و غالب می‌کند و کفر و کافران را نابود خواهد کرد».

و این نیز قسمتی از زیارت امین الله است که از خداوند می‌خواهیم:

«وَأَظْهَرِ كَلِمَةَ الْحَقِّ وَاجْعَلْهَا الْعُلْيَا»^۱

«خدا یا کلمه حق را ظاهر نما و آن را برتر و والا قرار ده».

۳۲۱- کلمه المحمود

امام زمان علیه السلام به کلمه المحمود نیز توصیف شده است، چنان که در

زیارت ایشان می‌خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ الْمَعْبُودِ وَكَلِمَةِ الْمَحْمُودِ»^۲

«سلام بر حجت خداوند معبود و بر کلمه محمود».

و در جای دیگر این گونه سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا كَلِمَةَ الْمَحْمُودِ»^۳

«سلام بر تو ای آقای که کلمه خدای محمود هستی».

۳۲۲- کلمه باقیه

امام سجاد علیه السلام در مورد آیه «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ

يَرْجِعُونَ»^۴ فرمود: این آیه در مورد ما نازل شده است و امامت تا روز

قیامت در نسل حسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام می‌باشد و برای قائم ما

دو غیبت است که یکی از دیگری طولانی‌تر است...^۵.

۱. مفاتیح الجنان، زیارت امین الله، بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۲۶۴.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر، ۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۴. سوره زمر: ۲۸. ۵. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۲۳.

۳۲۳ - کمال

از هدایة الکبری نقل شده است که کمال از القاب امام زمان علیه السلام است؛^۱ چنان که فرموده اند:

«عَلَيْهِ كَمَالُ مُوسَى»^۲

«امام زمان علیه السلام کمال موسی را دارد».

علامه مجلسی نیز در تجلیل از امام زمان علیه السلام می گوید:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى... قُطْبِ رَحَى الْوُجُودِ وَمَرْكَزِ دَائِرَةِ الشُّهُودِ، كَمَالُ النَّشْأَةِ وَمَنْشَأُ الْكَمَالِ، جَمَالُ الْجَمْعِ وَمَجْمَعُ الْجَمَالِ»^۳

۳۲۴ - کوکما

طبق نقل کتاب ذخیره الالباب، نام امام زمان علیه السلام در کتاب نجتا، کوکما می باشد،^۴ و آنان موعود آخر الزمان را به این نام می خوانند.

۳۲۵ - کھف

به معنای پناه و پناهگاه می باشد و نام سوره ای از قرآن است و امام زمان علیه السلام پناهگاه همه دردمندان و بیچارگان است؛ اگرچه پیامبر صلی الله علیه و آله و تمام امامان علیهم السلام پناهگاه هستند، کھف هستند، و کھف الحصین نیز می باشند:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، الْكَهْفِ الْحَصِينِ، وَغِيَاثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَكِينِ»^۵

و چنین است قسمتی از زیارت سرداب مقدس:

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۳.

۲. نجم الناقب، ج ۱، ص ۱۳۲.

۳. نجم الناقب، ج ۱، ص ۱۳۱.

۴. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۲۰۰.

۵. مفاتیح الجنان، صلوات شعبانیه.

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...
وَالْخَلَفِ الْحَسَنِ الْإِمَامِ الْمُؤْتَمَنِ وَالْقَائِمِ الْمُعْتَمَدِ وَالْمَنْصُورِ الْمُؤَيَّدِ
وَالْكَهْفِ...»^۱

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب
الزمان... و آن جانشین امام حسن عسکری علیه السلام آن امام امین و آن امام قائم
که تکیه‌گاه خلق است و به تأیید الهی پیروز و پناه همگان است».

۳۲۶ - کیقباد دوم

از کتاب‌های ذخیره و تذکرة الائمه نقل شده است که مجوس و گبران
عجم به موعود آخر الزمان نام «کیقباد دوم» نهاده‌اند. کیقباد دوم به
معنای عادل بر حق می‌باشد.^۲

۳۲۷ - لا شبیه له

یعنی کسی که خداوند هیچ شبیه و نظیری برای او قرار نداده است.
«او» بی نظیر، بی بدیل و بی شبیه است و دومی ندارد؛ اگرچه بسیاری
از خصوصیات و ویژگی‌ها و اوصاف انبیا و اولیای گذشته را داراست.
کتاب مناقب قدیمه و هدایة الکبری آن را از القاب امام زمان علیه السلام
دانسته‌اند.^۳

۳۲۸ - لسان الصدق

به معنای زبان راستی و حقیقت‌گو می‌باشد.
اسم امام زمان علیه السلام در صحیفه، لسان الصدق است، چنان‌که در
ذخیره و تذکرة الائمه گفته شده است.^۴

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۱.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۲ / دلائل الامامة، ص ۳۷۱.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۳.

پیامبر اکرم ﷺ امامان را نام می برد تا به امام عسکری رسیده که فرمود:

«يَخْرُجُ مِنْ صَلْبِهِ كَلِمَةُ الْحَقِّ وَلِسَانُ الصِّدْقِ وَمُظْهَرُ الْحَقِّ، حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى بَرِيَّتِهِ، لَهُ غَيْبَةٌ طَوِيلَةٌ، يَظْهَرُ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ وَيَخْصِفُ بِهِ الْكُفْرَ وَأَهْلَهُ»^۱

«کلمه الحق ولسان صدق و اظهار کننده حق از امام عسکری به دنیا خواهد آمد، او که حجت خداوند بر خلائق است و غیبتی طولانی خواهد داشت. خداوند متعال به وسیله او اسلام و مسلمانان را ظاهر و غالب می کند و کفر و کافران را نابود خواهد کرد».

۳۲۹ - لسان الله

به معنای زبان گویای خداست که از القاب امام زمان می باشد؛ اگرچه امامان فرموده اند:

«نَحْنُ لِسَانُ اللَّهِ»؛ همه ما زبان گویای خداییم.^۲

در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا لِسَانَ اللَّهِ الْمُعَبَّرَ عَنْهُ»^۳

«سلام بر تو ای زبان گویای خداوند که از جانب او سخن می گویی».

و برایش دعا می کنیم:

«اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنَّا وَلِيَّكَ وَخَلِيفَتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ وَلِسَانِكَ الْمُعَبَّرِ عَنْكَ»^۴

۱. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۴۸.

۲. بحار الانوار، ج ۲۶، ص ۲۴۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۸.

۴. مفاتیح الجنان، دعا برای حضرت امام زمان.

«خدایا هر بلایی را از ولی خود، و خلیفه خویش و حجت بر خلق عالم دفع کن، همان که زیان توست و از جانب تو سخن می گوید».

۳۳۰- لندیطارا

این عنوان را در کتاب ذخیره و تذکرة الائمة ذکر کرده اند که اسم موعود آخر الزمان در کتاب هزار نامه هند، لندیطارا است.^۱

۳۳۱- لولای اعظم

به معنای پرچم و علم بزرگ و شکوهمند است که هدایة الکبری گفته از القاب امام زمان علیه السلام است.^۲

یعنی پرچمی بالاتر از پرچم او نیست و بر همه پرچم ها پیروز خواهد شد، چون پرچم او پرچم اسلام است و طبق حدیث شریف نبوی صلی الله علیه و آله:

«الْإِسْلَامُ يَغْلُو وَلَا يَغْلَى عَلَيْهِ»

«اسلام پیروز و سرافراز است و چیزی بر آن چیره نمی شود».

۳۳۲- ماء معین

به معنای آب ظاهر و جاری روی زمین است که در دسترس همگان می باشد.

ماء معین از القاب امام زمان علیه السلام است که از آیه قرآن کریم اقتباس و تأویل شده است.

امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ»^۳ فرمود:

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۲.

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۲.

۳. بگو: «به من خبر دهید اگر آب های (سرزمین) شما در زمین فرو رود، چه کسی می تواند آب جاری

این آیه درباره قائم نازل شده است.^۱

۳۳۳- ماشع

از کتاب ذخیره الالباب نقل شده که گفته است:

در تورات عبری نام موعود آخر الزمان ماشع است.^۲

تذکره الاثمه نیز گفته است در توراتی که نزول آن آسمانی است.^۳

۳۳۴- مالک

از اوصاف امام زمان علیه السلام مالک است؛ چنان که امام باقر علیه السلام در تأویل آیه «الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ»^۴ فرموده است:

«هَذِهِ لآلِ مُحَمَّدٍ، الْمَهْدِيِّ وَأَصْحَابِهِ يُمْلِكُهُمُ اللَّهُ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا...»^۵ «این آیه مربوط به آل محمد است، مهدی علیه السلام و یاران او که خداوند ایشان را مالک و فرمان فرمای سراسر زمین می گرداند.»

۳۳۵- مأمور

به معنای کسی که به او امر و فرمان داده شده است.

امام زمان علیه السلام مأمور ویژه الهی است و فقط از خداوند فرمان می گیرد،

نه از هیچ قدرتی، نه از هوی و هوس و غیره....

در مناقب قدیمه ذکر شده که مأمور از القاب امام زمان علیه السلام است.^۶

و گوارا در دسترس شما قرار دهد؛^۱ سوره ملک، آیه ۳۰.

۱. کمال الدین، ج ۲، ص ۳۷۰/ غیث طوسی، ص ۱۵۸.

۲. عبقری الحسان. ۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۳.

۴. حج: (۲۱).

۵. تأویل الآیات، ج ۱، ص ۳۴۳ به نقل از سیمای مهدی در قرآن.

۶. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۹.

از جمله در دعای روز جمعه می خوانیم:

«وَمَأْمُورٌ بِالصِّيَافَةِ وَالْإِجَارَةِ»^۱

«تو مأمور به مهمان نوازی و پناه دادن به خلق هستی».

۳۳۶- مأمول

لقب دیگر امام زمان عج است، به معنای هر چیزی و هر شخصی که مورد آرزو می باشد.

و «او» کسی است که همه مکاتب و مذاهب در همه زمان ها و مکان ها آرزویش را دارند. لذا امام صادق عج در مورد آن حضرت فرموده است:

«ثُمَّ يَقُومُ الْقَائِمُ الْمَأْمُولُ وَالْإِمَامُ الْمَجْهُولُ»^۲

«پس آن گاه امام قائم مأمول قیام می کند آن امامی که مجهول است».

و در زیارت آن حضرت وارد شده است:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَقْدَّمُ الْمَأْمُولُ»^۳

«سلام بر تو ای امام که مقدم بر همه عالم و آرزوی تمام خلائق هستی».

۳۳۷- مأمون

یعنی کسی که در حفظ و امان است. و امام زمان عج در حفظ و امان خدا و ذخیره خداست؛ لذا آن حضرت را با این عنوان در زیارت آل یاسین زیارت می کنیم:

۱. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۱۱ و ۲۱۵.

۲. غیبت نعمانی، ص ۲۷۴.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین؛ بحار الانوار، ج ۵۳ ص ۱۷۱ و ج ۹۹، ص ۹۴.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ^۱

«سلام بر تو ای آقای که امام در حفظ خدایی».

۳۳۸- مَبَانِي الْآيَات

کتاب دلائل الامامه با این عنوان امام زمان علیه السلام را توصیف نموده است.^۲

۳۳۹- مَبْدِئُ الْآيَات

به معنای سرآغاز آیات و نشانه‌ها و ظاهر کننده آیات خداوند و یا محل بروز و ظهور آیات الهیه است که در هدایة الکبری از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده است.^۳

چون در روز ظهور آن حضرت، تمام آیات و معجزات الهی که به دست پیامبران گذشته ظاهر شده بود، توسط آن جناب ظاهر می‌شود.

۳۴۰- مَبْطُل

به معنای باطل کننده و محو و نابود کننده می‌باشد و امام زمان علیه السلام نابود کننده هر باطلی است.

امام باقر علیه السلام در مورد آیه «لَيُحِقَّ الْحَقُّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ»^۴ فرموده است:

«... وَأَمَّا قَوْلُهُ وَيُبْطِلُ الْبَاطِلَ يَعْنِي الْقَائِمَ فَإِذَا قَامَ أَبْطَلَ بَاطِلَ بَنِي أُمَيَّة»^۵

«... واما فرمایش خدا که باطل را براندازد، مراد این است که چون

حضرت قائم علیه السلام قیام کند، باطل بنی امیه را براندازد.»

۱. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین؛ بحارالانوار، ج ۵۳ ص ۱۷۱.

۲. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۴.

۴. تاحق را تثبیت کند، و باطل را از میان بردارد، هر چند مجرمان کراهت داشته باشند. سوره انفال، آیه ۸.

۵. اثبات الهداء، ج ۳، ص ۵۵۰ به نقل از سیمای مهدی در قرآن.

این هم قسمتی از زیارت آن حضرت:

«أَشْهَدُ أَنَّكَ... وَمُحَقِّقُ كُلِّ حَقٍّ، وَمُبْطِلُ كُلِّ بَاطِلٍ»^۱

«شهادت می‌دهم ای آقای من که تو هر حقی را اثبات و هر باطلی را

نابود خواهی کرد».

۳۴۱- مَبْنَى السَّرَائِر

یعنی کسی که اسرار و آنچه را که افراد در سینه خود یا هر جای دیگر پنهان کرده باشند، آشکار می‌نماید.

این عنوان در کتاب هدایة الکبری و دلائل الامامه از القاب امام زمان علیه السلام دانسته شده است.^۲

۳۴۲- مُبِيد

به معنای نابود کننده و از القاب امام زمان علیه السلام است، که در دعای ندبه از زبان امام معصوم علیه السلام می‌گوییم:

«أَبْنَى مُبِيدُ أَهْلِ الْفُسُوقِ وَالْعِصْيَانِ وَالطُّغْيَانِ»^۳

«کجاست آن‌که اهل فسق و گناه و طغیان و ظلم را هلاک و نابود

می‌کند».

۳۴۳- مُبِيرُ الْكَافِرِينَ

در طول تاریخ، اهل کفر و شرک، ظلم‌های فراوانی بر انسان‌ها؛ خصوصاً اهل ایمان انجام داده‌اند که طبق عدالت خدا و قانون طبیعت و مکافات عمل در همین دنیا، باید روزی تاوان اعمال زشت خود را پس

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۸ / بلد الامین، ص ۲۸۴.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۳ / دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

بدهند؛ اگرچه مجازات اصلی آنان در آتش جهنم خواهد بود، و آن که به وعده خدا می آید و ظالمان و کافران را نابود می کند، مهدی موعود و امام زمان علیه السلام است؛ لذا در زیارت مربوط به ایشان می گوئیم:

«السَّلَامُ عَلَى مُحْيِي الْمُؤْمِنِينَ وَمُبِيرِ الْكَافِرِينَ»^۱

«سلام بر آن آقای که احیاکننده مؤمنان و هلاک کننده کافران

است».

۳۴۴- مَرْقَب

به معنای مراقب و منتظر است که از اوصاف امام زمان علیه السلام می باشد، و در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَظْهِرْ كَلِمَتَكَ التَّامَّةَ، وَمُغَيِّبِكَ فِي أَرْضِكَ الْخَائِفِ الْمُرَقَّبِ»^۲

«خدایا بر محمد و آل او درود فرست و آن کلمه تامهات را که از ترس و بیم دشمنان در پرده غیبت قرار دادی ظاهر نما».

۳۴۵- مُجَاب

به معنای کسی که دعایش مستجاب است می باشد و از القاب امام زمان علیه السلام است؛ چنان که آیه شریفه «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ»^۳ نیز به آن جناب تفسیر شده است.

لذا به ایشان سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُتَنَطِّرُ الْمُجَابُ إِذَا دَعَا»^۴

۱. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر. ۳. سوره نمل، آیه ۶۲.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

«سلام بر تو ای آقای منتظری که هرگاه دعا کند به اجابت می‌رسد».
در کتاب دلائل الامامه نیز امام زمان علیه السلام به مجاب توصیف شده است.^۱

۳۴۶- مجازی بالأعمال

هدایة الكبرى گفته است این عنوان را از القاب امام زمان علیه السلام شمرده‌اند،^۲ به معنای کسی که جزای نیک و بد اعمال هر کسی را می‌دهد و به علم خود و باطن افراد حکم می‌کند. در کتاب دلائل الامامه نیز آمده است.^۳

۳۴۷- مجاهد

به معنای تلاشگر از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است و در دعا برای امام زمان علیه السلام می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ اذْفَعْ عَنْ وَلِيِّكَ... الْجَبْحَاحِ الْمُجَاهِدِ...»^۴

«خدایا هر نوع بلا را از ولی خود دفع فرما... آن‌که بزرگ‌ترین مجاهد در راه تو است».

۳۴۸- مجتهد

به معنای تلاشگر و کوشا، از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده است که در دعای مخصوص آمده است:

«وَشَاهِدِكَ عَلَى عِبَادِكَ، الْجَبْحَاحِ الْمُجَاهِدِ، الْمُجْتَهِدِ عَبْدِكَ الْعَائِدِ بِكَ»^۵

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۲.

۱. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۳. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۴. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۲، ص ۱۱۲.

۵. مفاتیح الجنان، دعای امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۲، ص ۳۲۲.

«آن امامی که شاهد و گواه تو بر بندگان می‌باشد، آن مجاهد بزرگ و مجتهد که عبد تو و در پناه تو است».

و در جای دیگر چنین است:

«فَانَّهُ الْهَادِي الْمَهْدِيَّ وَالْقَائِمُ الْمُهْتَدِي، وَالطَّاهِرُ التَّقِيُّ الزَّكِيُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الْمَرْضِيُّ، الصَّابِرُ الشَّكُورُ الْمُجْتَهِدُ»^۱

«که او هادی و مهدی است، آن قائم مهتدی، و آن‌که پاک و پاکیزه و خالص و مورد رضایت و پسندیده است، آن صابر شکرگزار و کوشا».

۳۴۹- مُجَدِّد

او مجدد مذهب و شریعت پیامبر اسلام ﷺ است؛ چنان‌که در کتاب شریف غیبت نعمانی آمده است:

«... إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَبْعَدَ مِنْ هَذِهِ حَالِهِ عَنْ أَنْ يَكُونَ الْقَائِمُ لِلَّهِ بِحَقِّهِ وَالنَّاصِرِ لِدِينِهِ وَالْخَلِيفَةِ فِي أَرْضِهِ وَالْمُجَدِّدِ شَرِيعَةَ نَبِيِّهِ ﷺ»^۲

۳۵۰- مُجَلِّي الظُّلْمَةِ

به معنای روشنی بخش تاریکی‌ها و ظلمت‌هاست، و از القاب مهدی موعود ﷺ می‌باشد.

چنان‌که در دعای بعد از زیارت آل یاسین می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَمُجَلِّي الظُّلْمَةِ»^۳

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین... همان‌که روشنی

بخش ظلمت عالم است».

۱. کتاب شریف کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۳/ بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۰.

۲. غیبت نعمانی، ص ۲۴۶.

۳. مفاتیح الجنان، دعای بعد از زیارت آل یاسین/ بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱ و ج ۹۹، ص ۸۱.

۳۵۱- مُجَلِّي الْعَمَى

آن که کور و نابینا را بینا می‌کند؛ یعنی امام زمان علیه السلام و «او» می‌آید و تمام کسانی که چشم بر حقایق بسته‌اند و کفر و جهل و نفاق آنان را کور کرده است، بینا می‌کند.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُبَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَمُجَلِّي الْعَمَى»^۱

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین، همان که بینا کننده نابینایان جهل و کفر است».

۳۵۲- مَجْهُول

یعنی ناشناس و ناشناخته شده، از القاب امام زمان علیه السلام، امامی که در بین مردم است اما کسی او را نمی‌شناسد.

امام صادق علیه السلام در مورد آن حضرت فرموده است:

«... ثُمَّ يَقُومُ الْقَائِمُ الْمَأْمُولُ وَالْإِمَامُ الْمَجْهُولُ»^۲

«آن‌گاه آن قیام کننده آرزو شده قیام می‌کند، و آن امام ناشناس!»

۳۵۳- مُخْتَجِب

به معنای مستور و در حجاب رفته می‌باشد که از القاب مهدی موعود علیه السلام گفته شده است.

«او» باید مستور باشد تا محفوظ باشد و در روزی که خداوند اراده فرماید ظهور نماید.

و این است قسمتی از زیارت پدر آن جناب:

۱. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بهار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۲

۲. غیبت نعمانی، ص ۲۷۴.

«... الْمُخْتَجِبِ عَنْ أَغْيُنِ الظَّالِمِينَ»^۱

به امام عسکری علیه السلام سلام می کنیم و عرض می کنیم:
شما پدر آن بزرگوار می هستید که خداوند او را از چشم ظالمان
مخفی کرده است.

۳۵۴- محسن

محسن از اسمای حسنا ی الهی است و امام زمان علیه السلام نیز که مظهر
اسم اعظم خداست ملقب به محسن گردیده است، چنان که از کتاب هدایة
الکبری نقل شده است.^۲

۳۵۵- محفوظ

امام صادق علیه السلام فرموده است:
«إِنَّ صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ مَحْفُوظٌ لَهُ لَوْ ذَهَبَ النَّاسُ جَمِيعاً أَتَى اللَّهُ لَهُ
بِأَصْحَابِهِ وَهُمْ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: «فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا
قَوْمًا لَيَكْفُرُوا بِهَا بِكَافِرِينَ»»^۳

«همانا صاحب این امر را خداوند حفظ می فرماید، اگر همه مردم
هم بروند خداوند او را به همراه اصحابش می آورد و آنان همان کسانی اند
که خداوند در حق ایشان فرموده است: و اگر نسبت به آن کفر ورزند،
(آیین حق زمین نمی ماند؛ زیرا) کسان دیگری را نگاهبان آن می سازیم که
نسبت به آن، کافر نیستند».^۴

و در قسمتی از زیارت مربوطه آمده است:

۱. مفاتیح الجنان، زیارت سر من رأی / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۶۷

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۵. ۳. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۷۰

۴. سوره انعام، آیه ۸۹

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَحْفُوظًا بِاللهِ»^۱

«سلام بر تو ای آقای که محفوظ به حفظ الهی هستی.»

۳۵۶ - محقق

یعنی احقاق کننده و زنده کننده و اثبات کننده حق و از القاب امام

زمان علیه السلام که برایش چنین شهادت می دهیم:

«أَشْهَدُ أَنَّكَ ... وَمُحَقِّقُ كُلِّ حَقٍّ»^۲

«شهادت می دهم ای آقای من که اثبات کننده حقوق تو هستی.»

و این نیز قسمتی از زیارت سرّ من رأی است:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ يَا مَامِنًا وَمُحَقِّقَ زَمَانِنَا، الْيَوْمَ الْمَوْعُودِ»^۳

«ای پروردگار من! به سوی تو تقرب می جویم به وسیله امام

و پیشوای ما که نگهبان حق است در زمان ما تا روز موعود که ظهورش

فرا رسد، ...»

۳۵۷ - محمد

به معنای بسیار ستوده و پسندیده، اصلی ترین نام امام زمان علیه السلام است.

اخبار و روایات از طریق شیعه و سنی نقل شده است که پیامبر

اکرم صلی الله علیه و آله فرموده اند: «إِسْمُهُ إِسْمِي»؛ مهدی همنام من است.

در خبر لوح که جابر بن عبدالله انصاری آن را نزد صدیقه طاهره علیها السلام

دید که خداوند برای رسول خدا صلی الله علیه و آله هدیه آورده بود، نام امام زمان علیه السلام

این گونه ثبت شده بود:

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۲.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۸.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت سرّ من رأی.

«أَبُو الْقَاسِمِ مُحَمَّدُ بْنُ حَسَنٍ، هُوَ حُجَّةُ اللَّهِ الْقَائِمُ...»^۱
 در دعای عهد نیز می‌خوانیم: «الْمُسَمَّى بِاسْمِ رَسُولِكَ...»؛
 «همان که به اسم رسول تو نامیده شده است...»
 و امام صادق علیه السلام فرموده است:

خلف صالح از فرزندان من است، اوست مهدی، اسم او محمد
 و کنیه‌اش ابوالقاسم و در آخر الزمان قیام می‌کند.^۲
 در مورد حرمت یا جواز ذکر اسم اصلی امام زمان علیه السلام، اخبار و اقوال
 متعددی وجود دارد که جهت اطلاع از آن‌ها و استدلال بر هر کدام
 می‌توانید به کتب مفصل مراجعه نمایید؛ از جمله: مکیال المکارم، نجم
 الثاقب که به فارسی می‌باشد و کتب حدیثی معتبر دیگر.

۳۵۸- محیط

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در خطبه غدیر خود آنجا که به توصیف امام زمان علیه السلام
 و آخرین وصی خویش می‌پردازد، می‌فرماید:
 «أَلَا إِنَّهُ وَارِثُ كُلِّ عِلْمٍ وَالْمُحِيطُ بِهِ»^۳؛
 «آگاه باشید که تمام علوم به او ارث می‌رسد و او بر همه آن احاطه
 دارد».

۳۵۹- محیی

یعنی احیاگر و زندگی بخش، از القاب امام زمان علیه السلام است، «او» که

۱. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۱۹۳ / کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۵ / عیون الاخبار، ج ۱، ص ۴۰ / وسائل الشیعه، ج ۱۶، ص ۲۴۳.

۲. تاریخ موالید النعمه، ص ۴۵ / به نقل از نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۰۵.

۳. بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۲۱۳.

وارث تمام انبیاست، تمام خوبی‌ها و معجزات پیامبران و امامان را نیز داراست. اگر حضرت عیسی علیه السلام به اذن خداوند مرده را زنده می‌کرد، «او» هم هر مرده‌ای را به اذن خداوند زنده می‌کند، مردگان جسمانی، مردگان روحی. افراد مرده را زنده می‌کند، دین مرده را زنده می‌کند، سنت‌های مرده را زنده می‌کند، ...

امام باقر علیه السلام در مورد آیه شریفه «اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ»^۱ فرموده است:
 «يُحْيِيهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِالْقَائِمِ بَعْدَ مَوْتِهَا يَعْنِي بِمَوْتِهَا كُفْرَ أَهْلِهَا وَالْكَافِرُ مَيِّتٌ»^۲؛ «خداوند متعال زمین را بعد از مرگش به وسیله قائم علیه السلام زنده خواهد کرد و مقصود از موت زمین کفر اهل زمین است و کافر نیز حکم میت را دارد».

لذا باید هر لحظه منتظر او باشیم و از خدا بخواهیم تا زودتر ظهور نماید:

«أَيُّنَ مُخَيِّ مَعَالِمِ الدِّينِ وَأَهْلِهِ»^۳

«کجاست آن‌که با قدرت الهی، پرچم دین و اهل ایمان را زنده می‌کند».

بعد در روز جمعه دعا می‌کنیم که هر کجا هست:

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَى وَلِيِّكَ الْمُخَيِّ سُبَّتَكَ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ»^۴

«خدایا درود فرست بر ولی خودت آن‌که سنت تو را احیاء خواهد نمود و به فرمان تو قیام خواهد کرد».

۱. سوره حدید، آیه ۱۷. ۲. اثبات الهداء، ج ۳، باب ۳۲.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۴. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

این هم سلام ما به آن احیاگر عالم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحْيِي مَعَالِمِ الدِّينِ وَأَهْلِهِ»^۱

«سلام بر تو ای احیاگر پرچم و نشانه‌های دین و اهل آن».

۳۶۰- مُحْيِي الْمُؤْمِنِينَ

مهدی موعود و منجی عالم بشریت روزی می‌آید و اهل ایمان را که به ناحق به استضعاف و ذلت و مظلومیت گرفتار کرده‌اند، نجات خواهد داد و آن را حیاتی دوباره می‌دهد. پس «او» زنده کننده ایمان و اهل ایمان است. لذا در زیارت ایشان می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَى مُحْيِي الْمُؤْمِنِينَ وَمُبِيرِ الْكَافِرِينَ»^۲

«سلام بر آن آقای که احیاکننده مؤمنان و هلاک کننده کافران است».

۳۶۱- مُخْبِرُ رُسُلِي

از کتاب مناقب و هداية الكبرى، همچنین دلائل الامامه نقل شده که مخبر از القاب امام زمان علیه السلام است.^۳

۳۶۲- مَخْزُون

به معنای گنجینه و ذخیره و پنهان شده می‌باشد که با آن امام زمان علیه السلام را توصیف می‌کنند؛ چنان که این عبارت وارد شده است:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَخْزُونًا فِي قُدْرَةِ اللَّهِ نُورٌ سَمِعِهِ وَبَصَرُهُ...»^۴

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵

۲. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۲ / دلائل الامامه، ص ۲۷۱

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۲

۳۶۳- مدار الدھر

به معنای محور و مدار روزگار و عالم است و از القاب امام زمان علیه السلام که در اعمال نیمه شعبان و دعا برای امام زمان علیه السلام می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا وَمَوْلُودِهَا... سَيِّفُ اللَّهِ الَّذِي لَا يَنْبُتُ وَتَوْرَةُ الَّذِي لَا يَخْبُو وَذُو الْحِجْلِمِ الَّذِي لَا يَضْبُو مِدَارُ الدَّهْرِ وَنَوَامِيسُ الْعَصْرِ»^۱

«خدایا به حق این شب ما و مولود آن ... آن شمشیر خدایی که کند نمی‌شود و آن نور الهی که خساموش نمی‌گردد، و آن بردباری که شکیبایی‌اش را از دست نمی‌دهد و آن صبوری که بردباری‌اش را از دست نمی‌دهد او که محور روزگار و ناموس عصر و زمان است.»

۳۶۴- مدبر

به معنای تدبیر کننده امور است و از کتاب مناقب نقل شده که از

القاب امام زمان علیه السلام می‌باشد.^۲

۳۶۵- مدخر

یعنی ذخیره شده، از اوصاف امام زمان علیه السلام است، چون خدا «او» را ذخیره کرده و پنهان داشته است تا روزی که اراده فرماید ظاهرش نماید و احکام کامل الهی را جاری کند.

و در زیارت آن حضرت می‌خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُدَّخِرُ لِتَجْدِيدِ الْفَرَائِضِ وَالسُّنَنِ»^۳

«سلام بر تو ای آن‌که برای زنده کردن فرایض و سنت‌ها ذخیره

شده‌ای.»

۱. بلد الامین، ص ۱۸۷.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۹.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

و در جای دیگر:

«السَّلَامُ عَلَى الْمُدَّخِرِ لِكِرَامَةِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَبَوَارِ أَعْدَائِهِ»^۱

«سلام بر آن آقایی که خداوند او را برای عزت و بزرگواری دوستانش

و ذلیل و خوار کردن دشمنانش ذخیره کرده است.»

این هم فرازی از دعای ندبه:

«أَيُّنَ الْمُدَّخِرُ لِتَجْدِيدِ الْفَرَائِضِ وَالسُّنَنِ»^۲

«کجاست آن بزرگواری که ذخیره شده است تا بیاید و فرایض

و سنت‌های فراموش شده اسلام را تجدید کند.»

۳۶۶- مَدِيل

در کتاب دلائل الامامه، امام زمان علیه السلام را با المدیل توصیف نموده است.^۳

۳۶۷- مُذَكِّر

به معنای تذکر دهنده و یادآوری کننده است، چنان‌که در زیارت

امام غایب علیه السلام و در دعای ندبه می‌خوانیم:

«اللَّهُمَّ وَنَحْنُ حَيْدُكَ التَّائِقُونَ إِلَى وَلِيِّكَ الْمَذَكِّرِ بِكَ وَبِنَبِيِّكَ»^۴

«خدایا ما همه بندگان تو مشتاق ظهور ولی تو هستیم، او که یادآور

تو و رسول توست.»

۳۶۸- مُذَلِّ

به معنای خوارکننده و ذلیل کننده می‌باشد و از نام‌های امام

۱. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بحارالانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۲.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحارالانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۳. دلائل الامامه، ص ۲۷۲.

۴. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحارالانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

زمان ع است، «او» خوارکننده ستمگران و ظالمان طول تاریخ است، «او» خواهد آمد و معاندان و گردنکشان را سر جایشان خواهد نشاند، به همین علت از ابتدایی که نام مهدی موعود ع به زبان‌ها آمد و خبر آمدنش منتشر گشت، مخالفان همواره منتظر بودند که نگذارند متولد شود، بعد که متولد شد می‌خواستند او را از سر راه بردارند، اما نتوانستند و اینک نیز هر روز به نحوی مشغول توطئه و شبهه افکنی و مخالفت با آن وجود نازنین هستند، اما «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»^۱ «آنان می‌خواهند نور خدا را با دهان خود خاموش سازند؛ ولی خدا نور خود را کامل می‌کند هر چند کافران خوش نداشته باشند!»

و ما امید داریم که روزی می‌آید و همه آنان را خوار و ذلیل می‌کند
پس بر او سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُذِلُّ الْكَافِرِينَ الْمُتَكَبِّرِينَ الظَّالِمِينَ»^۲

«سلام بر تو ای آقای که کافران و متکبران و ظالمان را خوار خواهی کرد».

و هر صبح جمعه نیز ندبه می‌کنیم و به دنبالش می‌گردیم:

«أَيُّنَ مُعِزُّ الْأَوْلِيَاءِ وَمُذِلُّ الْأَعْدَاءِ»^۳

«کجاست آن‌که دوستان را عزیز و دشمنان را خوار و ذلیل می‌کند؟»

۱. سوره صف، آیه ۸.

۲. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۳۶۹- مُرَابِط

به معنای مرزبان و نگهبان می‌باشد و از اوصاف امام زمان علیه السلام است چراکه او از مرزهای عقیدتی مکتب و از مرزهای دین اسلام و کشورهای اسلامی محافظت می‌کند.

۳۷۰- مُرْتَجِی

به معنای کسی که امید و آرزوها به اوست، و این کسی جز امام زمان علیه السلام نیست؛ چنان که در دعای ندبه آمده است:

«أَيُّنَ الْمُرْتَجِی لِإِزَالَةِ الْجَوْرِ وَالْعُدْوَانِ»^۱

«کجاست آن منتقمی که امیدواریم بیاید و اساس ظلم و عدوان را از عالم براندازد و بساط عدل و احسان را بگستراند».

پس سلام بر چنین امامی باد:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمُرْتَجِی لِإِزَالَةِ الْجَوْرِ وَالْعُدْوَانِ»^۲

«سلام بر تو ای آقا و امامی که همه آرزو دارند که ظلم و جور و ستم را براندازی».

۳۷۱- مُرْتَقِب

یعنی مراقب و منتظر، از القاب امام زمان علیه السلام است، چون همواره مراقب و منتظر فرمان الهی است.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُبَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... الْمُرْتَقِبِ الْخَائِفِ»^۳

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۳. مفاتیح الجنان، دعای بعد از زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

«خدایا درود فرست به حجت خودت در زمین، همان که از جور دشمنان دائماً نگران مراقب و منتظر فرمان توست».

و ما عاجزانه از خدا می‌خواهیم که ظهور او را نزدیک فرماید:
 «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَظْهِرْ كَلِمَتَكَ الثَّامَّةَ، وَمُغْنِيكَ فِي
 أَرْضِكَ الْخَائِفَ الْمُتَرَقِّبَ»^۱

«خدایا بر محمد و آل او درود فرست و آن کلمه تامهات را که از ترس و بیم دشمنان در پرده غیبت قرار دادی ظاهر نما».

۳۷۲- مرشد

به معنای رهبر و راهنما از اوصاف امام زمان علیه السلام است، چون «او»
 راهنما و مرشد همه خلائق است، از همه مکاتب و مذاهب، و از همه بلاد
 و سرزمین‌ها.

و ما به چنین رهبر و مرشدی که با تأیید الهی خلق را به خدا
 راهنمایی می‌کند راضی هستیم:

«رَضِيْتُكَ يَا مَوْلَايَ إِمَامًا وَهَادِيًا، وَوَلِيًّا وَمُرْشِدًا، لَا أَبْتَغِي بِكَ بَدَلًا...»^۲
 «ای مولا و آقای من! من به امامت و هدایت تو راضی‌ام، که تو ولی
 و رهبر و امام و راهنمای من باشی، و به جای تو احدی را انتخاب نخواهم
 کرد».

۳۷۳- مرضی

به معنای پسندیده و خشنود و برگزیده خدا که از نام‌های امام

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

زمان علیه السلام است، و در دعای استغاثه به آن حضرت می‌گوییم:

«...وَالْحُجَّةُ الْقَائِمُ الْمَهْدِيُّ، الْإِمَامُ الْمُتَنْظَرُ الْمَرْضِيُّ...»^۱

«...آن حجت خدا که به فرمان او قیام نموده، مردم را هدایت خواهد

کرد، همان امامی که همه منتظر اویند و مورد رضایت و گزینش خداست».

۳۷۴- مُزِيلُ الْهَمِّ

به معنای برطرف کننده و محو کننده هم و غم است که از القاب امام

زمان علیه السلام می‌باشد، «او» که آرام بخش دل داغدیدگان است.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ ... وَمُفْرِجِ الْكَرْبِ وَمُزِيلِ

الْهَمِّ»^۲

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین... آن آقای که

گشایش بخش دل‌ها و برطرف کننده هم و غم است».

۳۷۵- مُسْتَأْصِلُ

یعنی کسی که چیزی را از اصل و ریشه قطع می‌کند، این از القاب

امام زمان علیه السلام است چون ریشه هر گونه گمراهی و کفر و شرک را قطع

خواهد کرد و چنین است قتیله‌تی از دعای ندبه:

«أَيْنَ مُسْتَأْصِلُ أَهْلِ الْعِنَادِ وَالتَّضْلِيلِ وَالْإِلْحَادِ؟»

«کجاست آن آقای که ریشه اهل عناد و گمراهی و الحاد را از بیخ

و بن قطع خواهد کرد».^۳

۱. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۷.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶ / مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۳۷۶- مستتر

این عنوان نیز از القاب امام زمان علیه السلام می باشد؛ چنان که امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ»^۱ فرموده است:

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ»^۲ فرمود:
«إِنَّ مِنَّا إِمَامًا مُّظَفَّرًا مُّسْتَرًّا فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ إِظْهَارَ أَمْرِهِ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نَكْنَةً فَظَهَرَ فَقَامَ بِأَمْرِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى»^۳

«همانا از ماست امام مظفّری که مستتر است، پس آن گاه که خداوند عزیز ظهور امرش را اراده کند، در قلب او خطور می کند، پس ظاهر می شود و به فرمان خداوند متعال قیام می نماید».

امام صادق علیه السلام همچنین در مورد فضیلت انتظار و عبادت در زمانی که امام حضور ندارد فرمود:

«... وَكَذَلِكَ عِبَادَتُكُمْ فِي السِّرِّ مَعَ إِمَامِكُمُ الْمُسْتَرِّ فِي دَوْلَةِ الْبَاطِلِ أَفْضَلُ لِيَخَوْفَكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ»^۴

و در یکی از زیارات جامعه نیز خوانده می شود:

«... وَالْحُجَّةُ بْنُ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصْرِ وَالزَّمَانِ وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ وَبَقِيَّةِ الْأَنْبِيَاءِ الْمُسْتَرِّ عَنْ خَلْقِكَ وَالْمُؤَمِّلِ لِإِظْهَارِ حَقِّكَ الْمُهْدِي الْمُنْتَظَرِ»^۵

«...و حجت خدا فرزند امام عسکری علیه السلام، صاحب عصر و زمان، جانشین اوصیا و باقی مانده انبیا، او که از خلق پنهان است و همه آرزو دارند و منتظرند که برای اظهار حق بیاید، او مهدی منتظر است».

۱. سوره مدثر، آیه ۸

۲. سوره مدثر، آیه ۸

۳. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۴۳ و اثبات الهداء، ج ۳، باب ۳۲.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۸۰.

۵. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۷.

۳۷۷- مُسْتَنْصِر

به معنای انتقام خواه و انتقام گیرنده است که بر اساس روایات، از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام می باشد.

در حدیثی امام باقر علیه السلام در مورد آیه «وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيلٍ»^۱ فرمود: مراد از این آیه قائم علیه السلام و یاران او هستند؛ آن گاه که آن حضرت قیام کند، با یارانش از بنی امیه و تکذیب کنندگان و دشمنان انتقام می گیرد.^۲

۳۷۸- مُسْتَوْدِعُ الْحِكْمَةِ

یعنی کسی که حکمت در نزد او به ودیعت و امانت گذاشته شده، از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده و در دعا و زیارت مربوط به ایشان آمده است:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ مُسْتَوْدِعَ حِكْمِ الْوَصِيِّينَ»^۳

«سلام بر تو ای وارث علم پیامبران و نگه دارنده حکمت‌های جانشینان!»

۳۷۹- مُسْتَوْر

به معنای پنهان و مخفی شده و از نام‌های امام زمان علیه السلام است.

از امام صادق علیه السلام سؤال شد:

«فَكَيْفَ يَنْتَفِعُ النَّاسُ بِالْحُجَّةِ الْغَائِبِ الْمَسْتَوْر؟ قَالَ: كَمَا يَنْتَفِعُونَ

بِالشَّمْسِ إِذَا سَتَرَهَا السَّحَابُ»^۴

۱. سوره شوری: ۴۱

۲. اثبات الهداء، ج ۳، ص ۵۵۳ به نقل از سیمای مهدی در قرآن.

۳. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۹۹.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۷.

«چگونه مردم از امامی که غایب و مخفی است، استفاده می‌برند؟
فرمود: همان طور که از خورشید استفاده می‌کنند، آن‌گاه که ابر او را
پوشانده باشد».

این فرمایش از خود امام زمان علیه السلام نیز نقل شده است.

۳۸۰- مَسِيحُ الزَّمَانِ

از کتاب ذخیره و تذکرة الائمة نقل شده که در کتاب فرنگیان، به امام
زمان علیه السلام نام مسیح الزمان داده‌اند.^۱

۳۸۱- مُشْتَهَر

به معنای شهرت یافته و مشهور شده است، و چه کسی از او
مشهورتر و چه کسی آوازه‌اش از او جهانی‌تر، نام «او» جهانی‌ترین نام
است؛ اگرچه هر ملتی و هر مذهبی او را به نامی صدا می‌زنند، ولی همه در
هدف متحدند، به این‌که همه منتظر عدل اویند؛ عدل او مشهور تمام
انسان‌هاست؛ چنان‌که در زیارت صاحب الامر سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَى الْقَائِمِ الْمُتَنْظَرِ وَالْعَدْلِ الْمُشْتَهَرِ»^۲

«سلام بر آن امامی که همه خلق منتظر اویند و سلام بر آن سلطان
عادلی که مشهور همه عالمیان است».

و در زیارت دیگر می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمُتَنْظَرُ وَالْحَقُّ الْمُشْتَهَرُ»^۳

«سلام بر تو ای آقای که امام منتظر و حق مشهور هستی».

۱. نجم القاب، ج ۱، ص ۱۳۳.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۳۸۲- مشهود

یکی دیگر از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام مشهود است، چنان که در این دعا آمده است:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ يَا مَإْمِنًا وَمُحَقِّقِ زَمَانِنَا، الْيَوْمَ الْمَوْعُودِ وَالشَّاهِدِ الْمَشْهُودِ...»^۱

«خدایا به تو متوسل می شوم به وسیله امام و پیشوای ما که نگهبان حق است در زمان ما تا روز موعود که ظهورش فرا رسد، او که شاهد خلق و مشهود اهل عالم است...».

۳۸۳- مُشِيد

به معنای محکم، استوار شده و استوارکننده است.

۳۸۴- مِضْبَاحُ الدُّجَى

یعنی چراغ فروزان و روشنی بخش تاریکی، از اوصاف مشترک امامان معصوم علیهم السلام است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از شب معراج می فرماید امامان و جانشینان من را چنین معرفی کردند:

«... يَا مُحَمَّدُ فَهَؤُلَاءِ الْأَئِمَّةُ مِنْ بَعْدِكَ أَعْلَامُ الْهُدَى وَمِضْبَاحُ الدُّجَى»^۲

«ای محمد! اینان امامان بعد از تو هستند، که پرچم های هدایت و چراغ های نورانی می باشند و یکی از آنان که اینک زنده است امام زمان علیه السلام است...».

۳۸۵- مصباح شدید الضیاء

چراغی که روشنایی و نور زیادی دارد، از دیگر القاب امام زمان علیه السلام است.

روایتی در کتاب مشارق انوار الیقین است که نجم الثاقب نقل کرده: آن‌گاه که قائم علیه السلام به دنیا آمد، امام عسکری علیه السلام به وی فرمود: سخن بگو ای حجة الله و بقیه انبیا و خاتم اوصیا و صاحب کره بیضا و مصباح از دریای عمیق شدید الضیاء...^۱

۳۸۶- مَصْدَرُ الْأُمُور

سرچشمه و سررشته دار امور، و این لقبی است که امیرالمؤمنین علیه السلام آن را به امام زمان علیه السلام عطا فرموده، آنجا که امام علی علیه السلام فرمود: «... مِنَّا خَاتِمُ الْأَئِمَّةِ وَمَنْعِدُ الْأُمَّةِ وَغَايَةُ التَّوَرِّ وَمَصْدَرُ الْأُمُورِ»^۲ «آخرین امام از ماست، نجات دهنده امت از ماست، نور آخرین از ماست، و آن‌که همه امور به او بر می‌گردد از ماست».

۳۸۷- مُضْطَرٌّ

از امام صادق علیه السلام در تفسیر علی بن ابراهیم روایت شده است که در تفسیر آیه شریفه «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ»^۳ فرموده‌اند: آیه در شأن قائم نازل شده و قسم به خدا که او مضطر است.^۴

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۹۷. ۲. بحار الانوار، ج ۵۴، ص ۲۱۳.

۳. یا کسی که دعای مضطر را اجابت می‌کند و گرفتاری را برطرف می‌سازد، و شما را خلفای زمین قرار می‌دهد؛ سوره نمل، آیه ۶۲.

۴. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۱/ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۴۸.

لذا در دعای ندبه می‌گوییم:

«أَيْنَ الْمُضْطَرِّ الَّذِي يُجَابُ إِذَا دَعَى»^۱

«کجاست آن مضطری که هرگاه دعا کند به اجابت می‌رسد».

۳۸۸- مُطَاع

به معنای اطاعت شونده که همه مطیع او هستند از القاب امام زمان علیه السلام است. آن‌گاه که «او» ظهور کند، همه تحت فرمانش در خواهند آمد، آنچه در آسمان و زمین است، مگر کافران معاند که آنان را به سزای اعمال خود می‌رساند.

امام رضا علیه السلام فرموده است:

«... وَبَعْدَ الْحَسَنِ ابْنُهُ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ، الْمُنْتَظَرُ فِي غَيْبِهِ، الْمُطَاعُ فِي

ظُهُورِهِ»^۲

«بعد از امام عسکری علیه السلام فرزند او حجت قائم امام است، او که در هنگام غیبتش همه در انتظار اویند و آن‌گاه که ظهور کن همه مطیع او می‌شوند».

۳۸۹- مُطَهَّر

به معنای پاکیزه و پاک شده می‌باشد. «او» از هر گونه گناه و غفلت و خطا، از هر گونه آلودگی ظاهری و باطنی، پاک و خالص است.

امام صادق علیه السلام فرمود:

«... فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ قَالُوا أَمْحَسَ يَوْمُكُمْ حَتَّى يَظْهَرَ الطَّاهِرُ بْنُ الطَّاهِرِ

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۲۴۰.

الْمُطَهَّرُ ذُو الْغَيْبَةِ الشَّرِيدِ الطَّرِيدِ»^۱

«پس هرگاه چنین شد، در خانه‌هایتان آماده باشید تا این‌که آن طاهر فرزند طاهر واو که مطهر است و دارای غیبت، آن تنهای رانده شده ظاهر شود».

۳۹۰- مُطَهِّرُ الْأَرْضِ

«او» هم خود پاک و طاهر است و هم سرتاسر زمین را تطهیر خواهد کرد، از هرچه کفر و ظلم و ستم و شرک و بی عدالتی پاک خواهد نمود و جهان سراسر عدل و داد خواهد شد.

و چنین است قسمتی از دعای استغاثه:

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ... عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ وَوَلِيِّهِ... وَمُطَهِّرِ الْأَرْضِ»^۲

«سلام و درود کامل و تمام خداوند متعال بر حجت و ولی خودش که زمین را از هر گونه ظلم و طغیان پاک می‌کند».

۳۹۱- مُظَفَّرٌ

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ»^۳ فرمود:
«إِنَّ مِنَّا إِمَامًا مُظَفَّرًا مُسْتَتِرًا فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ إِظْهَارَ أَمْرِهِ نَكَّتَ فِي قَلْبِهِ نَكْتَةً فَظَهَرَ فَقَامَ بِأَمْرِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى»^۴

«همانا از ماست امام مظفّری که مستتر است، پس آن‌گاه که خداوند عزیز ظهور امرش را اراده کند، در قلب او خطور می‌کند، پس ظاهر می‌شود و به فرمان خداوند متعال قیام می‌نماید».

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۶.

۲. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۳۱.

۳. سوره مدثر، آیه ۸. ۴. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۴۳.

۳۹۲- مُظْفَرٍ بِالسَّعَادَةِ

این از توصیفات است که در زیارت سرّ من رأی برای امام زمان علیه السلام گفته شده است:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ يَا مَإْمِنًا... وَالْمُظْفَرُ بِالسَّعَادَةِ»^۱

«خدایا برای تقرب به تو به امام زمان توسل می‌جویم... او که پیروز و مظفر به سعادت مطلق است».

۳۹۳- مَظْلُوم

مظلوم از القاب امام زمان علیه السلام است؛ چنان که امام باقر علیه السلام در تأویل آیه شریفه «أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ»^۲ فرموده‌اند: «فِي الْقَائِمِ وَأَصْحَابِهِ» این آیه در مورد حضرت قائم علیه السلام و یاران وی نازل شده است».

۳۹۴- مُظْهِرُ الْإِيمَانِ

از القاب امام زمان علیه السلام و به معنای کسی که ایمان و دیانت و خداپرستی را که فراموش و مخدوش شده است، اظهار و ابراز می‌نماید، چنان که در دعای استغاثه فرموده‌اند بگوییم:

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ النَّامُ الشَّامِلُ الْعَامُّ، وَصَلَوَاتُهُ الدَّائِمَةُ، وَبَرَكَاتُهُ الْقَائِمَةُ

النَّامَةُ، عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ وَوَلِيِّهِ... صَاحِبِ الزَّمَانِ، وَمُظْهِرِ الْإِيمَانِ»^۳

«سلام و درود کامل و تمام خداوند متعال و برکات پیوسته و همیشگی

او بر حجت و ولی خودش صاحب زمان که ایمان را آشکار خواهد کرد».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت سرّ من رأی / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۶۹

۲. دحج: ۳۹

۳. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۳۷۳

۳۹۵- مَظْهَرُ الْحَقِّ

به معنای ابراز و اظهار کننده حق و حقیقت است که از اوصاف امام زمان علیه السلام گفته شده است:

«يَخْرُجُ مِنْ صُلْبِهِ كَلِمَةُ الْحَقِّ وَلِسَانُ الصِّدْقِ وَمُظْهَرُ الْحَقِّ، حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى بَرِيَّتِهِ، لَهُ غَيْبَةٌ طَوِيلَةٌ، يَظْهَرُ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ وَيَخْسِفُ بِهِ الْكُفْرَ وَأَهْلَهُ»^۱

«کلمه حق و لسان صدق و اظهار کننده حق از امام عسکری علیه السلام به دنیا خواهد آمد، او که حجت خداوند بر خلائق است و غیبتی طولانی خواهد داشت. خداوند متعال به وسیله او اسلام و مسلمانان را ظاهر و غالب می کند و کفر و کافران را نابود خواهد کرد».

۳۹۶- مَظْهَرُ الْقَضَائِحِ

یعنی کسی که خلاف ها و ردالت ها و گناهکاران را افشا می کند و آنان را به سزای اعمالشان می رساند.

از کتاب مناقب و هدایة الکبری و دلائل الامامه نقل شده است که مظهر القضايح از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده است.^۲

۳۹۷- مَعَاذُ

به معنای پناه دهنده و پناهگاه است و از اوصاف امام زمان علیه السلام می باشد، چون «او» پناه دوستان و شیعیان خود و هر کسی است که به ایشان پناهنده شود.

و در دعای ندبه می خوانیم:

«اللَّهُمَّ وَنَحْنُ عَبِيدُكَ التَّائِقُونَ إِلَيْكَ وَلِيَّكَ الْمَذْكُورُ بِكَ وَبَنِيَّكَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِصْمَةً وَمَلَاذًا وَأَقَمْتَهُ لَنَا قِوَامًا وَمَعَاذًا»^۱

«خدایا ما همه بندگان تو مشتاق ظهور ولی تو هستیم، او که یادآور تو و رسول توست تو او را برای عصمت و نگه داری و پناه دین و ایمان ما آفریدی و او را برانگیخته‌ای تا قوام و حافظ و پناه خلق باشد».

۳۹۸- مَعْبَر

در دعای مربوط به آن حضرت چنین آمده است:

«اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنَّا وَلِيَّكَ وَخَلِيفَتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ وَلِسَانِكَ الْمُعَبِّرِ عَنْكَ»^۲

«خدایا هر بلایی را از ولی خودت و حجت بر خلقت و زبان گویای از جانب خودت دفع کن».

۳۹۹- مَعْتَصِم

در کتاب دلائل الامامه، امام زمان علیه السلام به معتصم توصیف شده است.^۳

۴۰۰- مَعَدَّ

به معنای مهیا و آماده شده، از القاب امام زمان علیه السلام است.

چنان که در دعای ندبه می خوانیم:

«أَيُّنَ الْمَعْدِّ لِقَطْعِ دَائِرِ الظُّلْمَةِ»^۴

«کجاست آن بزرگواری که برای ریشه کنی ظالمان و ستمگران عالم

به امر خداوند، آماده و مهیا شده است».

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

۲. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۲. ۳. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶ / مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

۴۰۱- معدن العلوم

یعنی گنجینه علوم و کسی که علم تمام اشیاء نزد او حاضر است، چون او وارث تمام امامان و تمام انبیاء و رسولان الهی است، و آنان نیز چیزی جز علم و حکمت به ارث نگذاشته‌اند: «نحن معاشر الانبیاء لا نورث ذهباً ولا فضة ولا داراً ولا عقاراً وانما نورث الكتب والحكمة والعلم والنبوة»^۱

لذا به آن حضرت سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَعْدِنَ الْعُلُومِ النَّبَوِّیَّةِ»^۲

«سلام بر تو ای معدن علوم وحی و نبوت».

۴۰۲- معز

به معنای عزیز کننده است و از القاب امام زمان علیه السلام، چرا که او خواهد آمد و مؤمنان و خداپرستان و مستضعفان را عزیز خواهد کرد. «او» دوستان خدا را عزیز و دشمنانش را ذلیل خواهد کرد، لذا همیشه به دنبال او می‌گردیم و صدایش می‌کنیم:

«أَیْنَ مَعِزُّ الْأَوْلِيَاءِ»^۳

«کجاست آن که دوستان خدا را عزیز خواهد کرد».

و بر او سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ الْمُسْتَضْعَفِينَ»^۴

۱. بحار الانوار، ج ۲۹.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶ / مصباح کفعمی، ص ۴۹۵.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۴. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بلد الامین، ص ۱۵۸.

«سلام بر تو ای عزت بخش اهل ایمان که در طول دوران ضعیف

وناتوان شدند».

۴۰۳- معصوم

«او» یکی از اهل بیت عصمت و طهارت است و بنا به تصریح قرآن کریم که «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً»^۱ از هر گناه و خطا و سهو و نسیانی پاک و مبرا و در یک کلمه معصوم است. این نیز قسمتی از دعای استغاثه:

«وَالْحُجَّةُ الْقَائِمُ الْمَهْدِيُّ، الْإِمَامُ الْمُنْتَظَرُ الْمَرْضِيُّ وَابْنُ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ، الْوَصِيُّ ابْنُ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ، الْهَادِي الْمَعْصُومِ ابْنِ الْأَيْمَةِ الْهُدَاةِ الْمَعْصُومِينَ»^۲

«او که حجت خدا و قیام کننده به امر خداست، امام منتظر و پسندیده، فرزند امامان پاک، او که جانشین و فرزند جانشینان پیامبر است، آن امام هادی، معصوم فرزند امامان معصوم».

۴۰۴- معلن

از اوصاف امام زمان علیه السلام است که در قسمتی از زیارت و دعای مربوط به ایشان چنین آمده است:

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ النَّامُ الشَّامِلُ الْعَامُّ، وَصَلَوَاتُهُ الدَّائِمَةُ، وَبَرَكَاتُهُ الْقَائِمَةُ النَّامَةُ، عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ وَوَلِيِّهِ...، وَ مُعْلِنِ أَحْكَامِ الْقُرْآنِ»^۳

۱. خداوند فقط می خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد. سوره

احزاب، آیه ۳۳.

۲. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۳۱.

۳. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۳۷۳.

«سلام و درود کامل و تمام خداوند متعال و برکات پیوسته و همیشگی او بر حجت و ولی خودش صاحب زمان که احکام قرآن را اعلان و آشکار خواهد کرد».

۴۰۵ - مُعِيدُ الْإِسْلَام

نام کسی است که به قدرت خداوند، اسلام را که متروک و فراموش شده است، زنده و از نو بر می گردانند، در قسمتی از زیارت سر من رای آمده است:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْإِمَامِ الْمُتَنَطَّرِ... وَالْمُعِيدِ رَبَّنَا بِهِ الْإِسْلَامُ جَدِيداً بَعْدَ الْإِنْطِمَاسِ»^۱.

«سلام بر تو ای پدر امام منتظر... امامی که خداوند متعال به وسیله او اسلام را بعد از آن که مندرس شده باشد، تجدید می کند».

۴۰۶ - مُخْفِي

به معنای پنهان داشته شده، از القاب امام زمان علیه السلام است چون خداوند متعال «او» را پنهان و مخفی نگه داشته تا دست ظالمان و دشمنان به او نرسد.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْإِمَامِ الْمُتَنَطَّرِ... وَالْمُخْفِي عَنْ دَوْلَةِ الْفَاسِقِينَ»^۲.

خداوند متعال کاری کرده که دست دولت فاسق و غاصب زمان از دستگیری «او» کوتاه شود و به معجزه خداوند، چنان عمر طولانی کند تا همه فاسقان را مجازات نماید.^۳

۱. مفاتیح الجنان، زیارت سر من رای / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۶۷

۲. مفاتیح الجنان، زیارت سر من رای. ۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۶۷

۴۰۷- مِفْتَاحُ الْكَلَامِ

به معنای سرآغاز و کلید و گشاینده سخن است و از اوصاف امام زمان علیه السلام دانسته شده، چنان‌که در زیارت سرداب مقدس وارد شده:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ... وَمِفْتَاحِ الْكَلَامِ»^۱.

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب الزمان، او که کلید و آغازگر کلام است».

۴۰۸- مُفَرِّجُ اعْظَمِ

کتاب هدایة الکبری و مناقب قدیمه، مفرج اعظم را از القاب امام زمان علیه السلام دانسته‌اند.^۲

امام رضا علیه السلام فرموده‌اند:
هرگاه عالم شما از بین شما غایب شد، پس منتظر باشید فرج اعظم را.^۳

۴۰۹- مُفَرِّجُ الْكَرْبِ

به معنای گشایش دهنده داغ و درد دل‌ها، گشایش بخش داغ دوران‌ها، و این کسی جز «او» نیست و «او» امام زمان علیه السلام است که خواهد آمد.

امام صادق علیه السلام در توصیف امام زمان علیه السلام فرموده است:

«... هُوَ الْمُفَرِّجُ لِلْكَرْبِ عَنْ شِيعَتِهِ بَعْدَ فَنَائِكَ شَدِيدٍ وَبَلَاءٍ طَوِيلٍ...»^۴

«امام زمان علیه السلام داغ و درد و مشکلات را از شیعیانش برطرف می‌کند».

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۰.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۳. اثبات الوصیة، ص ۲۶۷.

۴. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۹ / کمال الدین، ج ۲، ص ۴۷.

این هم قسمتی از زیارت ایشان:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَمُقَرِّجِ الْكَرْبِ وَمُزِيلِ
الْهَمِّ»^۱

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین، آن آقای که گشایش
بخش دل‌ها و برطرف کننده هم و غم است».

و در روز جمعه سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يَهْتَدِي بِهِ الْمُهْتَدُونَ وَيُفَرِّجُ بِهِ عَنِ
الْمُؤْمِنِينَ»^۲

«سلام بر تو ای نور خدایی که هدایت یافتگان به وسیله نور تو
هدایت می‌شوند و فرج مؤمنان به وسیله تو حاصل خواهد شد».

۴۱۰- مُقَرِّجُ الْكَرْبَاتِ

به معنای گشاینده و برطرف کننده اندوه و مشکلات و سختی‌های
مردم، از اوصاف امام زمان علیه السلام است.

چنان که سید بن طاووس در زیارت سرداب مقدس آورده است:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ...
وَالسَّلَامُ عَلَى مُقَرِّجِ الْكَرْبَاتِ»^۳

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب

الزمان... و سلام بر امامی که گرفتاری‌های خلق را برطرف می‌کند».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت روز جمعه. ۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۴.

۴۱۱- مَفْزَع

امامان علیهم‌السلام پناه و پناهگاه همه خلق هستند و غیر از ایشان پناهی نیست؛ چنان که در عبارت آمده است:

«وَلَا مَفْزَعَ إِلَّا أَنْتُمْ...»^۱

«غیر از شما پناهی نیست.»

۴۱۲- مُفْضِل

یعنی کسی که بخشنده و دارای فضل است و در هدایة الکبری به عنوان لقب امام زمان علیه‌السلام یاد شده است.^۲

۴۱۳- مُقْتَصِر

به معنای قانع و کسی که به برخی از امور اکتفا می‌کند، مناقب آن را از القاب حضرت صاحب الزمان علیه‌السلام شمرده است.

شاید وجه تسمیه آن باشد که چون تمام انبیا و اوصیای گذشته مجبور بودند که مثل بقیه مردم زندگی کنند، با آنان معاشرت و مؤانست و مصاحبت و ازدواج و همراهی با منافقان و فاسقان داشته باشند، اما امام زمان علیه‌السلام فقط به اعوان و انصار و مؤمنان و مخلصان و صالحان اکتفا خواهد کرد.^۳

۴۱۴- مَقْدَرَة

به معنای توانایی است و چنان که در هدایة الکبری ذکر شده از القاب امام زمان علیه‌السلام است. وجه تسمیه آن نیز این است که از کثرت بروز

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۵.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۲.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۲.

و ظهور عجایب و قدرت الهی از آن حضرت، به حدی رسیده که گویا عین قدرت و توانایی است.^۱

۴۱۵- مَقْدَم

به معنای تقدیم داشته شده و جلو افتاده، از القاب امام زمان علیه السلام است، چون او بر همه خلق فضیلت و برتری دارد و از همه خلائق سابق و مقدم است، چنان که در زیارت آل یاسین می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَقْدَّمُ الْمَأْمُولُ»^۲

«سلام بر تو ای آقای که بر همه عالم مقدمی و همه خلائق آرزوی تو را دارند».

۴۱۶- مَلَاذ

به معنای پناه و حافظ است و اوصاف و القاب امام زمان علیه السلام می باشد؛ چنان که در دعای ندبه می خوانیم:

«اللَّهُمَّ وَنَحْنُ عِبِيدُكَ الْتَائِقُونَ إِلَى وَلِيِّكَ الْمَذْكُورِ بِكَ وَبَنِيِّكَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِصْمَةً وَمَلَاذًا وَأَقَمْتَهُ لَنَا قِوَامًا وَمَعَاذًا»^۳

«خدایا ما همه بندگان تو مشتاق ظهور ولی تو هستیم، او که یادآور تو و رسول توست تو او را برای عصمت و نگه داری و پناه دین و ایمان ما آفریدی و او را برانگیخته ای تا قوام و حافظ و پناه خلق باشد».

۴۱۷- مُلَقِّن احکام

به معنای تلقین کننده و تعلیم دهنده احکام است و غیر از حجة بن

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۹.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۱۷۱ / احتجاج، ج ۲، ص ۳۹۲.

۳. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

الحسن علیه السلام چه کسی می‌تواند احکام خدا و اسلام و قرآن را بعد از پیامبر و امامان علیهم السلام به مردم آموزش دهد. به همین خاطر برای او دعا می‌کنیم:

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ النَّامُ... عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ... وَمُلَقِّنِ أَحْكَامِ الْقُرْآنِ»^۱

«سلام تمام و کامل خداوند بر حجت او که ثلّقین کننده و تعلیم دهنده احکام قرآن است».

۴۱۸- ملکه

در کتاب دلائل الامامه، امام زمان علیه السلام به ملک توصیف شده است.^۲

۴۱۹- منان

از اسمای حسناى خداست، لکن چون امام زمان علیه السلام مظهر اسمای الهی است و خدا امور را از طریق آن حضرت جاری می‌کند، به ایشان نیز منان گفته می‌شود.

از هدایه نقل شده است: در حدیث قدسی است که به وسیله امام، زمین را آباد می‌کنم و به بندگان روزی می‌دهم.^۳

لذا در دعای عدیله فرمودند:

«يُمْنُهُ رُزْقُ الْوَرَى وَبُجُودُهُ ثَبَتِ الْأَرْضَ وَالسَّمَاءَ»^۴

«به برکت اوست که همه خلائق روزی داده می‌شوند و به وجود

اوست که آسمان و زمین استقرار و ثبات دارند».

۴۲۰- من لولاد الکرم

«او» هم خود کریم و بخشنده است و هم فرزند امامان کریم است،

۱. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه.

۲. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۳. امالی شیخ صدوق، ص ۳۰۰.

۴. مفاتیح الجنان، دعای عدیله.

اهل بیت علیهم السلام سراسر جود و کرم و سخاوت اند، «سَجِّتُكُمْ الْكَرَمَ»^۱.

لذا در روز جمعه خطاب به ایشان می‌گوییم:

«وَأَنْتَ يَا مَوْلَايَ كَرِيمٌ مِنْ أَوْلَادِ الْكَرَامِ»^۲

«ای مولا و آقای من، تو کریم و از خاندان کرم و بزرگواری هستی».

۴۲۱- مُنْتَصِر

یعنی یاری کننده، یاری کننده دین خدا؛ از القاب امام زمان علیه السلام گفته شده است.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

«... وَاجْعَلْهُ الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ وَالْمُنْتَصِرُ لِدِينِكَ...»^۳

«... و خدایا او را قائم به امر خود و یاری دهنده دین خود قرار بده».

۴۲۲- مُنْتَظَر

از نام‌های امام زمان علیه السلام منتظر است؛ یعنی کسی که دیگران در انتظار اویند.

از امام محمد تقی علیه السلام سؤال شد:

«لِمَ سُمِّيَ الْمُنْتَظَرُ؟ قَالَ: لِأَنِّي لَهُ غَيْبَةٌ يُكْرَهُ أَيَّامُهَا وَيَطُولُ أَمْدُهَا فَيَنْتَظَرُ

خُرُوجُهُ الْمُخْلِصُونَ وَتُكْرَهُ الْمَرَاتِبُونَ...»^۴

«چرا امام زمان را منتظر نامیده‌اند؟ فرمود: چون برای او غیبتی

سخت و طولانی است، مؤمنان خالص در انتظار خروج اویند و شک‌کنندگان آن را انکار می‌کنند».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت جامعه کبیره / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۳۱.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۱۵.

۳. بحار الانوار، ج ۸۳، ص ۴۳. ۴. کمال الدین، ص ۳۷۸.

این نیز قسمتی از زیارت صاحب الامر:

«السَّلَامُ عَلَى الْقَائِمِ الْمُتَنْظِرِ وَالْعَدْلِ الْمُشْتَهَرِ»^۱

«سلام بر آن آقا و امام قائمی که همه خلق در انتظار اویند، و سلام بر

آن سلطان عادل که مشهور همه عالمیان است».

۴۲۳- منتظر

همه امت‌ها و همه ملت‌ها، همه مکتب‌ها و مذهب‌ها و همه جهان

منتظر اویند که بیاید. و او نیز خود منتظر است، منتظر فرمان خدا که اذن

ظهور را صادر نماید.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ بَيْتِهِ وَصَلِّ عَلَى وَلِيِّ الْحَسَنِ وَوَارِثِهِ الْقَائِمِ

بِأَمْرِكَ وَالْغَائِبِ فِي خَلْقِكَ وَالْمُتَنْظِرِ لِأَذْنِكَ»^۲

«خدایا درود فرست بر محمد و اهل بیت ایشان، و درود فرست بر

جانشین امام عسکری علیه السلام و وارث او که به امر تو قیام خواهد کرد، او که

در بین خلق پنهان و غایب است و در انتظار که فرمان خدا صادر شود».

۴۲۴- منتقم

به معنای انتقام گیرنده، یکی از القاب و اسامی امام زمان علیه السلام است.

چون «او» می‌آید و انتقام تمام مظلومان و مستضعفان تاریخ، خصوصاً

انبیا و اولیای الهی و به ویژه جد بزرگوارش امام حسین علیه السلام را می‌گیرد.

از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله نقل شده که خداوند فرموده است:

«وَهَذَا الْمُتَقِمُّ مِنْ أَعْدَائِي يَغْنِي الْمَهْدِيَّ»^۳

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. مفاتیح الجنان، صلوات برای حضرت / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۴۷ / بحار الانوار، ج ۳۸، ص ۴۴.

«این است انتقام گیرنده از دشمنان من، یعنی مهدی».

و خود امام زمان علیه السلام نیز فرموده است:

«أَنَا بَقِيَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَالْمُنْتَقِمُ مِنْ أَعْدَائِهِ»^۱

«من بقیة الله در زمین هستم و آن کسی که از دشمنان خدا انتقام

خواهم گرفت».

۴۲۵- منصور

امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ

سُلْطَاناً»^۲ آن کشته مظلوم را امام حسین علیه السلام معرفی نموده و منصور در آیه

«إِنَّهُ كَانَ مَنصُوراً» به امام زمان علیه السلام تأویل شده است.

و به وسیله او به خدا توسل می‌جویم:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ يَا مَآمِنَا... وَالضِّيَاءِ الْأَنْوَارِ، الْمَنْصُورِ بِالرَّغَبِ»^۳

«خدایا به تو تقرب می‌جویم به وسیله امام ما، آن که روشن‌ترین نور

الهی و کسی است که با ترس در دل دشمنان پیروز و یاری خواهد شد».

این نیز قسمتی از دعای ندبه:

«أَيُّنَ الْمَنْصُورُ عَلَى مَنْ اِعْتَدَى عَلَيْهِ وَافْتَرَى»^۴

«کجاست آن یاری شده‌ای که بر هر کسی علیه او تعدی کند و افترا

ببندد پیروز است».

و از کتاب ذخیره و تذکره نیز نقل شده است که در کتاب دید براهمه

۱. کمال الدین، ص ۲۸۴/ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۳.

۲. و کسی را که خداوند خورش را حرام شمرده، نکشید، جز بحق او آن کس که مظلوم کشته شده، برای

ولیش سلطه (و حق قصاصی) قرار دادیم... سوره اسراء، آیه ۳۳.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سر من رأی. ۴. مفاتیح الجنان، دعای ندبه.

که می گویند کتاب آسمانی است، اسم موعود آخر الزمان منصور است^۱ که به معنای یاری شده و پیروز می باشد.

۴۲۶ - مُنْعِم

این عنوان از اسمای حسناى الهی است و امام زمان علیه السلام که مظهر اسم اعظم است ملقب به چنین لقبی می شود، چنان که از دلائل الامامه و هداية الكبرى نقل شده است.^۲

۴۲۷ - مُنْقَسِ الْحَسَرَاتِ

به معنای برطرف کننده غم و اندوه و حسرت ها می باشد که از اوصاف امام زمان علیه السلام شمرده شده است.

و در زیارت سرداب مقدس که سید بن طاووس نقل کرده آمده است:

«وَالسَّلَامُ عَلَى مُفْرِجِ الْكُرْبَاتِ وَخَوَاضِ الْغَمَرَاتِ وَمُنْقَسِ الْحَسَرَاتِ»^۳

«سلام بر آن آقای که گشاینده گرفتاری ها و برطرف کننده مشکلات

و غم و اندوه ها است.»

۴۲۸ - مُنْقِذُ الْأُمَّةِ

به معنای نجات دهنده امت می باشد و این لقب شایسته امام زمان علیه السلام است.

چنان که امام علی علیه السلام در توصیف ایشان فرمود:

«... وَبِمَهْدِينَا تَنْقَطِعُ الْحُجَجُ فَهُوَ خَاتِمُ الْأَيِّمَةِ وَمُنْقِذُ الْأُمَّةِ»^۴

«به وسیله مهدی ماست که حجت های الهی منقطع و پایان

می پذیرد، پس او آخرین امام است و نجات دهنده این امت می باشد.»

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۵ / دلائل الامامه، ص ۳۷۱.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۴.

۳. بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۳۰۰.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص.

۴۲۹- مُنِيرُ الْحَقِّ

یعنی کسی که روشن کننده و آشکار کننده حق و احکام و اوامر آن است و این کسی جز امام زمان علیه السلام نیست، همان که در دعای بعد از زیارت آل یاسین می‌گوییم و برایش دعا می‌کنیم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَمُنِيرِ الْحَقِّ»^۱

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین همان که احکام و اوامر حق را روشن و آشکار می‌کند».

۴۳۰- مُنِيَّةُ الصَّابِرِينَ

به معنای آرزوی صابران و بردباران می‌باشد که از القاب امام زمان علیه السلام است، چنان که در کتاب هدایة الکبری نقل شده است.^۲

۴۳۱- مَوْتُور

به معنای کسی که به خون خواهی کشته مظلوم خواهد آمد، آنان که خون خواهی نشده‌اند.

در چند حدیث شریف از مَوْتُور به عنوان لقب امام زمان علیه السلام یاد شده است، اما این که خون خواهی چه کسی را خواهد کرد، یا پدرش امام حسن عسکری علیه السلام است یا امام حسین علیه السلام یا تمام امامان مظلوم که امام زمان علیه السلام وارث تمام آنان است.

امام رضا علیه السلام در توصیف ایشان فرموده است:

۱. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۱

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۴۷.

«... وَهُوَ الطَّرِيفُ الشَّرِيفُ الْمَوْتُورُ بِأَبِيهِ وَجَدَهُ صَاحِبُ الْغَيْبَةِ يُقَالُ مَاتَ أَوْ هَلَكَ...»^۱

«او او آن یگانه تنها و خون خواه پدر و جدش می باشد، او که دارای غیبت است و در موردش می گویند: مرده یا از بین رفته است...».

۴۳۲- موجود

برخلاف نظر برخی که به امام زمان ع اعتقاد دارند ولی می گویند هنوز به دنیا نیامده است، شیعه معتقد است که او متولد شده و موجود است. ایشان در نیمه شعبان سال ۲۵۵ هـ ق به دنیا آمده و اینک در پس پرده غیبت، زنده و موجود است.

۴۳۳- موعود

به معنای وعده داده شده از القاب امام زمان ع است که همه ادیان و ملل منتظر اویند و آمدنش را به یکدیگر وعده می دهند، و اولین وعده دهنده خود خداست و آن موعود کسی جز مهدی نیست.

دعای ماه شعبان، ماه تولد آن حضرت چنین آمده است:

«السَّلَامُ عَلَى الْمَهْدِيِّ الَّذِي وَعَدَ اللَّهُ بِهِ الْأُمَمَ أَنْ يَجْمَعَ بِهِ الْكَلِمَ»^۲

«سلام بر آن مهدی که خداوند وعده اش را به تمام امت ها داده است تا بیاید و پراکندگی ها را جمع نماید».

۴۳۴- موفق

امام زمان ع مورد عنایت و ویژه خداوند و موفق به توفیق الهی است

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۵۸ / اصول کافی، ج ۱، ص ۳۲۱.

۲. بلد الامین، ص ۲۸۶؛ همچنین در ذیل آیه ۷۵ سوره مریم، در اصول کافی روایاتی آمده که موعود، مهدی صاحب الزمان ع است.

و آنچه دارد همه از آن قادر متعال است.

۴۳۵- مولا

به معنای آقا و سرور، از القاب امام زمان علیه السلام است، چون او آقای همه عالمیان است.

و این است دعای همیشگی ما:

«اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا الْإِمَامَ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ، الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ...»^۱

«خدایا سلام ما را به مولایمان ابلاغ فرما، او که امام هادی و مهدی است همان که به فرمان تو قیام خواهد کرد، درود خدا نیز بر او باد».

و در جای دیگر آمده:

«السَّلَامُ عَلَى مَوْلَانَا وَسَيِّدِنَا الْإِمَامِ الْقَائِمِ بِأَمْرِ اللَّهِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ»^۲

«سلام بر مولای ما و آقای ما، آن امامی که به امر خدا قیام می‌کند، امامی که صاحب عصر و زمان است، و رحمت و برکات خدا بر او باد».

۴۳۶- مهتدی

به معنای هدایت یافته از القاب امام زمان علیه السلام است که در حدیثی در فضیلت پیامبر و امامان علیهم السلام آمده که «وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ»^۳ ایشان هستند.

«اللَّهُمَّ قَانَا نَشْهَدُ... وَأَنَّهُ الْهَادِيَ الْمُهْتَدِي الطَّاهِرُ، النَّقِيُّ النَّقِيُّ، الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ»^۴

۱. مفاتیح الجنان، زیارت امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۱.

۲. سوره بقره، آیه ۱۵۷.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۰۱.

۴. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان.

۵. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۱۷.

«خدایا پس ما شهادت می‌دهیم که او هادی هدایت یافته و پاک و باتقوا و پاکیزه و باصفا و مورد پسند است».

۴۳۷- مهدی

از مشهورترین و معروف‌ترین نام‌های امام زمان علیه السلام «مهدی» است، چه در شیعه و چه سایر فرقه‌های اسلامی. از جهت لغت «مهدی» اسم مفعول است و به معنای هدایت یافته می‌باشد، اما شیخ طوسی در کتاب الغیبه از ابوسعید خراسانی نقل می‌کند که از امام صادق علیه السلام پرسیدم: به چه جهت امام زمان علیه السلام، مهدی نامیده شده است؟

امام فرمود: چون مردم را به هر امر مخفی هدایت می‌کند.^۱ اما این که چرا این مفهوم را که برای هادی است در مهدی معنا می‌کنند، با توجه به آیه قرآن «قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ؟»^۲ کسی می‌تواند هادی باشد که خودش هدایت شده (مهدی) باشد و کسی که خودش هدایت نیافته، نمی‌تواند هادی و امام باشد.

و این نیز دعای ما در هر روز جمعه:

۱. الغیبه شیخ طوسی، ص ۴۷۱.

۲. «بگو: آیا هیچ یک از معبودهای شما، به سوی حق هدایت می‌کنند؟ بگو: تنها خدا به حق هدایت می‌کنند! آیا کسی که هدایت به سوی حق می‌کند برای پیروی شایسته‌تر است، یا آن کس که خود هدایت نمی‌شود مگر هدایتش کنند؟ شما را چه می‌شود، چگونه داور می‌کنید؟»^۱ سوره یونس، آیه ۳۵.

«وَصَلِّ عَلَى الْخَلْفِ الْهَادِي الْمَهْدِيِّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ»^۱

«وخدایا درود فرست بر آن جانشین شایسته که هم هادی است و هم مهدی، او که امام مؤمنان است».

۴۳۸- مهدی الأُمَم

مطابق همان معنایی که در عنوان قبلی گفته شد، «او» نه تنها مهدی مؤمنان و مسلمانان است، بلکه برای همه اُمّت‌ها و ملت‌ها، برای همه مکتب‌ها و مذهب‌ها، برای همه عصرها و شهرها و ... مهدی است، او مهدی همه است، مهدی اُمَم است، لذا همه در انتظارش می‌باشند اگرچه هر کدام به نامی او را می‌خوانند.

و این است سلام ما به آن حضرت:

«السَّلَامُ عَلَى مَهْدِي الْأُمَمِ وَجَامِعِ الْكَلِمِ»^۲

«سلام بر آن آقای که هدایت‌کننده و مهدی همه اُمّت‌هاست، و او که جمع‌کننده همه کلمات وحی خدایی است».

۴۳۹- مُهَذَّب

به معنای تهذیب شده و پاکیزه جان، از القاب امام زمان علیه السلام است چون «او» و سایر امامان علیهم السلام به نص قرآن کریم همه پاک و معصومانند.^۳ و فرموده‌اند هر روز جمعه این‌گونه به ایشان سلام دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُهَذَّبُ الْخَائِفُ»^۴

«سلام بر تو ای پاکیزه جان و از ترس پنهان».

۱. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بلد الامین، ص ۲۸۶ / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَفْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»؛ سوره احزاب، آیه ۳۳.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت روز جمعه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۱۵.

۴۴۰- مَهْمِيدُ الْآخِر

از تذکرة الائمه و ذخیره نقل شده که به موعود آخر الزمان در انجیل «مهمید الآخر» نام نهاده‌اند.^۱

۴۴۱- مِيثَاقُ اللَّهِ

«او» میثاق و عهد و پیمان خداست، همان عهدی که از همه خلق گرفته است، چنان که در زیارت آل یاسین آمده است:

«الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مِيثَاقَ اللَّهِ الَّذِي أَخَذَهُ وَوَكَّدَهُ»^۲

«سلام بر تو ای عهد و میثاق خدا (امامت و ولایت و خلافت غیب و ظهور) که خداوند آن عهد را از خلق گرفت و آن را محکم و مؤکد گردانید».

۴۴۲- مِيزَانُ الْحَقِّ

به معنای ترازوی سنجش حق از باطل است و از کتاب‌های ذخیره و تذکره الائمه نقل شده که نام موعود آخر الزمان در کتاب آژی پیغمبر «میزان الحق» است.^۳

۴۴۳- مُؤْتَمَنٌ

یعنی کسی که مورد اعتماد و اطمینان و امین دیگران است.

و امام زمان علیه السلام امین همه چیز و همه کس است، بالاتر از همه «او» امین رازها و اسرار الهی است.

چنان که در زیارت آن حضرت می‌خوانیم:

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۳.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۳۳.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ... الْمُؤْتَمَنِ عَلَى السِّرِّ وَالْوَلِيِّ لِلْأَمْرِ»^۱

«سلام بر بقیه الله در زمین، آن که امین بر سر حق و ولی امر است».

۴۴۴- مؤلف الشَّمل

یعنی کسی که پریشانی‌ها و نگرانی‌های خلق را به خیر و صلاح تبدیل می‌کند و این ندا و ندبه همیشه بیچارگان است:

«أَيْنَ مُؤَلَّفِ شَمْلِ الصَّلَاحِ وَالرِّضَا»^۲

«کجاست آن مصلح امور عالم که پریشانی‌های خلق را اصلاح و دل‌ها را خشنود می‌سازد».

پس بر او سلام می‌کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُؤَلَّفِ شَمْلِ الصَّلَاحِ وَالرِّضَا»^۳

«سلام بر تو ای کسی که نگرانی‌ها و پریشانی‌ها را به خیر و صلاح و خشنودی تبدیل می‌کنی».

۴۴۵- مؤمل

به معنای مورد امید و آرزو شده می‌باشد. از القاب امام زمان علیه السلام است؛ چنان که از امام حسن عسکری علیه السلام روایت شده است، آن گاه که حضرت حجت به دنیا آمد، فرمود:

«زَعَمَ الظُّلَمَةُ أَنَّهُمْ يَقْتُلُونَنِي لِيَقْطَعُوا هَذَا النُّسْلَ كَيْفَ رَأَوْا قُدْرَةَ اللَّهِ

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / الاقبال، ص ۲۹۷ / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

وَسَمَاءُ الْمُؤْمَلِ^۱؛

«ظالمان گمان کردند که مرا خواهند کشت تا این نسل را قطع نمایند! قدرت خدا را چگونه دیده‌اید؟ و آن‌گاه او را مؤمل نامید».

این هم قسمتی از دعای ندبه برای امام زمان علیه السلام:

«أَيْنَ الْمُؤْمَلُ لِإِخْيَاءِ الْكِتَابِ وَحُدُودِهِ»^۲؛

«کجاست آن‌که همه در آرزوی اویند تا بیاید و کتاب آسمانی قرآن و حدود آن را احیا کند؟»

و هر شب ماه رمضان در دعای افتتاح برایش دعا می‌کنیم:

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَيَّ وَلِيِّ أَمْرِكَ الْقَائِمِ الْمُؤْمَلِ، وَالْعَدْلِ الْمُتَنْظَرِ»^۳؛

«خدایا درود فرست بر ولی خودت، آن‌که همه آرزو دارند به فرمان تو قیام کند و او که عدالت محض است و همه در انتظارش می‌باشند...».

۴۴۶ - مؤید

یعنی کسی که مورد تأیید و توفیق خداوند است، از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام می‌باشد؛ چنان‌که آن حضرت را این‌گونه توصیف نموده‌اند:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ... الْقَائِمِ

الْمُعْتَمَدِ وَالْمَنْصُورِ الْمُؤَيَّدِ»^۴؛

«سلام و درود و رحمت و برکات خداوند بر مولای ما صاحب الزمان،

آن قائم مورد اعتماد، و آن منصور مؤید».

۱. غیبت شیخ طوسی، ص ۲۲۳ / بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۳۱۴.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۳. مفاتیح الجنان، دعای افتتاح / تهذیب، ج ۳، ص ۱۱۰.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳.

۴۴۷- ناحیه مقدسه

از جنات الخلود نقل شده است که در ایامی که شیعیان از ترس حکومت ظلم و جور در تقیه بودند، از آن حضرت به ناحیه تعبیر می‌کردند و در توقیعات فراوان است که:

«خَرَجَ تَوْقِيعٌ مِنَ النَّاحِيَةِ الْمُقَدَّسَةِ حَرَسَهَا اللَّهُ تَعَالَى ...»^۱

«توقیع و نامه مبارک امام زمان از ناحیه مقدسه که خداوند آن را حفظ و حراست نماید صادر شد...».

۴۴۸- نازح

به معنای دور از وطن و دور افتاده از دوستان می‌باشد، از اوصاف امام زمان عج است.

و در دعای ندبه قربان صدقه آن حضرت می‌شویم:

«بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَازِحٍ مَا نَزَحَ عَنَّا»^۲

«جانم به قربان تو ای آقای دور افتاده‌ای که از ما دور نیست».

۴۴۹- ناشر العدل

از القاب و اسامی امام زمان عج، ناشر است.

«او» خواهد آمد و احکام و معارف الهی را نشر خواهد داد.

«او» می‌آید و عدل و داد را در سراسر عالم گسترش می‌دهد.

لذا این‌گونه به ایشان سلام می‌دهیم و دعا می‌کنیم:

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۷ / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۱۷.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۸.

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ التَّامُّ... عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ... وَنَاشِرِ الْعَدْلِ فِي الطُّوْلِ وَالْعَرْضِ»^۱

«سلام و درود کامل و تمام خداوندی بر حجت او که بنیان عدل و داد را در سراسر طول و عرض جهان نشر خواهد داد».

۴۵۰- ناشر رَايَةِ الْهُدَى

آن‌گاه که امام زمان عج بیاید، پرچم هدایت را بلند می‌کند و سرتاسر عالم را به زیر آن می‌آورد:

«أَيْنَ صَاحِبِ يَوْمِ الْفَتْحِ وَنَاشِرِ رَايَةِ الْهُدَى»^۲

«کجاست آن آقای که فرمانده و صاحب روز پیروزی است، آن‌که پرچم هدایت را در سراسر عالم گسترش خواهد داد».

سپس به آن حضرت سلام می‌کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْفَتْحِ وَنَاشِرِ رَايَةِ الْهُدَى»^۳

«سلام بر تو ای صاحب پیروزی و نشر دهنده پرچم هدایت!»

۴۵۱- ناصح

یعنی خیرخواه و مشفق، و لقبی است برای «او» که خیرخواه تمام خلق است، فریادرس همه است، از هر دین و ملت و آیینی.

و چنین است زیارت آن حضرت:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... الْمُرْتَقِبِ الْخَائِفِ وَالْوَلِيِّ

الْناصِح»^۴

۱. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه / بلد الامین، ص ۱۵۸ / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۴۵.

۲. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین، آن آقای که از جور و آسیب دشمنان دائماً مراقب و نگران است، ولی برای امت، سرپرست و خیرخواه است».

و در جای دیگر:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَلِيُّ النَّاصِحُ»^۱

«سلام بر تو ای آقای که ولی ناصح هستی».

۴۵۲- ناصر

به معنای یار و یاور دین خدا، یاری کننده حق خدا، و از نام‌های مهدی موعود عج است، که در زیارت آل یاسین می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ اللَّهِ وَنَاصِرَ حَقِّهِ»^۲

«سلام بر تو ای جانشین خدا در زمین، وای نصرت بخش و یاری دهنده دین و حق خدا».

۴۵۳- ناطق

یعنی گویا و سخن‌گو که برابر آنچه مناقب و هدایه الکبری نقل کرده‌اند، ناطق نیز از القاب امام زمان عج است.^۳

در روایتی طولانی پیامبر اکرم ص نام‌های امامان عج را به سلمان ذکر نمود تا این که فرمود:

«... ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّامِتِ الْأَمِينِ الْعَسْكَرِيِّ ثُمَّ ابْنُهُ حُجَّةُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَهْدِيِّ النَّاطِقِ الْقَائِمِ بِأَمْرِ اللَّهِ...»^۴

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۱۵.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۴. ۴. بحار الانوار، ج ۲۵، ص ۶ / منتخب الاثر، ص ۷.

«...سپس حسن بن علی، صامت امین عسکری، پسر پسر او حجت بن الحسن المهدی آن امام ناطق که به امر خداوند قیام می‌کند».

لذا در دعای بعد از زیارت آل یاسین می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَالنَّاطِقِ بِالْحِكْمَةِ وَالصِّدِّيقِ»^۱

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین، همان که به حقایق حکمت و صدق گویاست».

همچنین در زیارت عاشورا می‌خوانیم:

مَعَ إِمَامٍ مَهْدِيٍّ ظَاهِرٍ نَاطِقٍ بِالْحَقِّ مِنْكُمْ.

وجه تسمیه آن حضرت نیز معلوم است، چون امامان گذشته مهر خاموشی بر لب زده، هم تقیه داشتند و هم کسی را نمی‌یافتند که با او در میان بگذارند.

۴۵۴- ناظر

به معنای بینا و بیننده، از القاب امام زمان علیه السلام است. و «او» که ناظر همه چیز و همه جا و همه کس می‌باشد، به قدرت الهی بر همه جا احاطه دارد، حتی هم اکنون نیز بهشت و جهنم را و بالاتر از آن را نظاره می‌کند.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَاطِرَ شَجَرَةِ طُوبَى وَسِدْرَةِ الْمُنْتَهَى»^۲

«سلام بر تو ای آقای که درخت طوبی و سدره المنتهای بهشت را به چشم مشاهده می‌کنی».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

۴۵۵ - ناقور

ناقور به معنای صور است، مانند شاخ و مثل آن که در او می دمند.
امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه شریفه «فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ» هرگاه در
صور دمیده شد، فرمود:

«إِنَّ مِنَّا إِمَامًا مُّظَفَّرًا مُّسْتَرًّا فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ إِظْهَارَ أَمْرِهِ نَكَّتَ فِي قَلْبِهِ
نُكْتَةً فَظَهَرَ فَقَامَ بِأَمْرِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى»^۱

«برای ما امامی است مستتر، که هرگاه خداوند اراده کند وی را
اظهار نماید، در دلش می اندازد، پس به امر خداوند متعال خروج
می کند...».

همچنین از امام صادق روایت شده که در تفسیر این آیه فرمود:
در گوش قائم دمیده می شود و برای خروج به وی اذن می دهد.^۲

۴۵۶ - خاموش العصر

در اعمال نیمه شعبان و دعا برای امام زمان علیه السلام می گوئیم:
«اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا وَمَوْلُودِهَا... سَيِّفُ اللَّهِ الَّذِي لَا يَنْبُو وَنُورُهُ الَّذِي لَا يَخْبُو
وَذُو الْحِلْمِ الَّذِي لَا يَضْبُو مِدَارُ الدَّهْرِ وَنَوَامِيسُ الْعَصْرِ»^۳
«خدایا به حق این شب و مولود آن... آن شمشیر خدایی که کند
نمی شود و آن نور الهی که خاموش نمی گردد، و آن بردباری که
شکیبایی اش را از دست نمی دهد، او که محور روزگار و نوامیس عصر
و زمان است».

۱. نجم القاب، ج ۱، ص ۱۶۳ / غیبت نعمانی، ص ۱۸۷ / اصول کافی، ج ۱، ص ۳۴۳.

۲. بلد الامین، ص ۱۸۷.

۳. تفسیر سیاری، المعجم.

۴۵۷- نَجْم

به معنای ستاره درخشان است و چنان‌که از کتاب‌های ذخیره و نجم الثاقب نقل شده، از القاب امام زمان علیه السلام است.^۱
و در قرآن نیز ذکر شده است.
اگرچه امامان همه ستارگان آسمان ولایت هستند.
امام باقر علیه السلام فرمود:

«إِنَّمَا نَحْنُ كَنُجُومِ السَّمَاءِ كُلَّمَا غَابَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ حَتَّى إِذَا أَشْرَقَ بِأَصَابِعِكُمْ وَمِلْتَمْتُمْ بِأَعْنَاقِكُمْ غَيَّبَ اللَّهُ عَنْكُمْ نَجْمَكُمْ فَاسْتَوَتْ بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَلَمْ يُعْرِفْ أَيْ مِنْ آيٍ فَإِذَا طَلَعَ نَجْمُكُمْ فَأَخْبَدُوا رَبَّكُمْ».^۲

«همانا ما چون ستارگان آسمانیم که هر زمان اختری غروب کند اختری دیگر طلوع می‌نماید، تا آن‌گاه که با انگشت خود امام را نشان دادید و به سوی او گردن کشیدید، خدا ستاره هدایت شما را نهان سازد، پس فرزندان عبدالمطلب که خاندان امامت باشند در نظر مردم برابر گردند و معلوم نشود که کدام امام است. پس آن‌گاه که ستاره شما طلوع کرد پروردگار خود را سپاس‌گزارید.»

۴۵۸- نصر

در کتاب دلائل الامامه، امام زمان علیه السلام به نصر توصیف شده است.^۳

۴۵۹- نَصْرَةُ الْإِيَّامِ

«او» موجب شادی و خرمی عالم و آدم است، خلقت و طبیعت

۲. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۳۸.

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۷.

۳. دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

و روزگاران به وجود او مسرورند، چرا که بیمنه رزق الوری و بوجوده ثبتت الارض والسماء.

پس نضرة الايام نیز از اوصاف امام زمان علیه السلام است، چنان که در زیارت ایشان می‌گوییم:

«السَّلامُ عَلَى رَبِّيعِ الْأَنَامِ وَنَضْرَةِ الْأَيَّامِ»^۱

«سلام بر آن آقایی که بهار پاینده اهل عالم است و سلام بر آن مولایی که موجب شادی و خرمی روزگاران است».

۴۶۰ - نِظَامُ الدِّينِ

امام زمان علیه السلام محور عالم و آدم است، «او» محور خلقت و طبیعت است، «او» محور دین و دیانت است، همه چیز به دور شمع وجود او می‌چرخد و همه امور به واسطه او سامان می‌یابند، از جمله دین که «او» سامان دهنده و نظام بخش آن می‌باشد. پس همان طور که از معصومین رسیده، به جاست که ایشان را این‌گونه توصیف کنیم:

«أَنْتَ نِظَامُ الدِّينِ، وَيَعْسُوبُ الْمُتَّقِينَ»^۲

«تو نظام بخش دین هستی و پیشوای پرهیزکاران».

۴۶۱ - نِظْمَةُ الْبَاطِنَةِ

از امام کاظم علیه السلام در مورد تفسیر آیه شریفه «... وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَهْرَهُ وَبَاطِنَهُ...»^۳ سؤال شد، فرمودند:

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۳ / بلد الامین، ص ۲۸۶.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

۳. ... و نعمت‌های آشکار و پنهان خود را به طور فراوان بر شما ارزانی داشته است! سوره لقمان، آیه

«النَّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ الْإِمَامُ الظَّاهِرُ وَالْبَاطِنَةُ الْإِمَامُ الْغَائِبُ ... وَهُوَ الثَّانِي عَشَرَ

مِثًا»^۱

«نعمت آشکار امام ظاهر است و نعمت باطن، امام غایب می باشد...

و او دوازدهمین نفر از ما امامان است.»

۴۶۲ - نفس

نفس نیز از القاب امام زمان علیه السلام است، چنان که در هدایة الکبری نقل

کرده است.^۲

۴۶۳ - نقی

به معنای پاک و خالص است و از نام های مهدی موعود علیه السلام می باشد،

چنان که در زیارتش می خوانیم:

«... وَأَنَّهُ الْهَادِي الْمُهْتَدِي الظَّاهِرُ، النَّقِيُّ النَّقِيُّ، الرَّضِيُّ الرَّكِيُّ»^۳

«او امام هدایت کننده و هدایت شونده است، او پاک و پاکیزه

و باصفا و مورد پسند است.»

و در جای دیگر می فرمایند:

«وَنَقِيَّتُهُ مِنَ الدَّنَسِ...»^۴

«خدایا تو او را از هر نوع آلودگی پاک کردی.»

۴۶۴ - نقیب

نقیب به معنای سرپرست و امام می باشد که بر تمام امامان علیهم السلام

اطلاق می شود و دوازدهمین نقیب امام زمان علیه السلام است؛ همان طور که

۱. کمال الدین، ج ۲، ص ۶۳۸ ۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۶.

۳. مفاتیح الجنان، دعا برای امام زمان / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۴.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۱.

طبق آیه شریفه، در بنی اسرائیل نیز چنین بوده است:

«وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيباً...»^۱

در این زمینه حدیث مفصلی ابن عباس و جابر بن عبد الله از پیامبر

اکرم ﷺ نقل کرده‌اند که مراجعه شود.^۲

۴۶۵ - نور

«او» نور است، روشنایی است و از درخشش نور الهی است، نور او از

مرکز نور الهی است و نور الهی خاموش شدنی نیست.

«السَّلَامُ عَلَى النَّوْرِ الَّذِي أَرَادَ أَهْلُ الْكُفْرِ إِطْفَاءَهُ، فَأَبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُنِيمَ نُورَهُ

بِكُرْمِهِمْ»^۳

«سلام بر آن نوری که اهل کفر و شرک و نفاق خواستند آن را

خاموش نمایند اما خدا امتناع فرمود مگر این که خدا خواست تا نورش را

تام و کامل نماید هر چند کافران با آن مخالف باشند».^۴

۴۶۶ - نور آل محمد ﷺ

پیامبر ﷺ و امامان ﷺ همه نورند، نور واحدند، و «او» نور همه آنان

است، چون او نور الانوار است؛ چنان که در توصیف آن حضرت گفته شده

است:

«الْإِمَامُ الثَّانِي عَشَرَ وَ الْهَادِي الْمُنْتَظَرُ وَ الْمَهْدِي الْمُنْظَرُ وَ نُورُ الْانْوَارِ

۱. خدا از بنی اسرائیل پیمان گرفت. و از آن‌ها، دوازده نقیب [سرپرست] برانگیختیم... سوره مائده، آیه

۲. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۲۶۳.

۱۲.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۲.

۴. با اقتباس از آیه شریفه: «يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُنِيمَ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»؛

سوره توبه، آیه ۳۲.

وَحُجَّةُ الْجَبَّارِ...»^۱

«آن امام دوازدهم، آن هادی منتنظر و آن مهدی مظفر، نور همه نورها و حجت خدای متعال...»

۴۶۷- نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَى

به معنای نور دیده بندگان و خلائق است و امام زمان ع چشم روشنی و نور دیده همه عالمیان است.

لذا در زیارت آل یاسین می‌گوییم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَعَلِمِ الْهُدَى، وَنُورِ أَبْصَارِ

الْوَرَى»^۲

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین، همان که پرچم هدایت و روشنی بخش دیده بندگان است».

۴۶۸- نُورِ الْأَتْقِيَاءِ

در مشارق انوار الیقین از حکیمه خاتون نقل شده است:

آن‌گاه که امام زمان متولد شد، ایشان را نزد برادر امام عسکری ع

آوردیم، حضرت با دست شریف او را مسح کرد و فرمود:

سخن بگو ای حجة الله و بقیه انبیا و نور اصفیا و غوث فقرا و خاتم

اوصیا و نور اتقیا و صاحب کره بیضا.^۳

۴۶۹- نُورِ الْأَرْضِ

یعنی نور و روشنائی زمین؛ بنا بر حدیثی که آیه شریفه «وَأَشْرَقَتْ

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۱.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۵۳ ص ۱۷۱.

۳. نجم الناقب، ج ۱، ص ۹۶.

الْأَرْضُ بِنُورٍ رَبِّهَا^۱ را به امام زمان علیه السلام تفسیر کرده‌اند.

۴۷۰- نُورُ الْأَصْفِيَاءِ

از القاب آن حضرت گفته شده است.^۲

و روایتی نیز در این زمینه از حکیمه خاتون هست که در «نور اتقیا» گذشت.

۴۷۱- نور الانوار

امام زمان نور است و نور همه نورها؛ چنان که گفته شده:

«نُورُ الْأَنْوَارِ الَّذِي تَشْرُقُ بِهِ الْأَرْضُ عَمَّا قَلِيلٌ»^۳.

«امام زمان نور همه نورهاست، آن نوری که به زودی زمین به نور

وجود جمالش روشن خواهد شد.»

اگرچه همه امامان نیز نورند:

«أَنْتُمْ نُورُ الْأَنْوَارِ وَهَدَاةُ الْأَبْرَارِ وَإِنَّمَا الْأَخْيَارُ»^۴.

«شما نور همه نورهایید، شما هادیان و امامان نیکان و ابرار هستید.»

و از جمله آنان، امام زمان علیه السلام است.

۴۷۲- نور الباهر

به معنای نور و روشنی خیره کننده که از القاب امام زمان علیه السلام است.

چنان که در زیارت آن حضرت آمده است:

«السَّلَامُ عَلَى السَّيْفِ الشَّامِرِ وَالْقَمَرِ الزَّاهِرِ وَالنُّورِ الْبَاهِرِ»^۵.

«سلام بر آن صاحب شمشیر از نیام کشیده برای دشمنان حق،

سلام بر ماه تابان و سلام بر آن نور درخشان بر ظلمت کده عالم.»

۱. سوره زمر، آیه ۶۹.

۲. نجم الثاقب، ص ۹۶.

۳. نجم الثاقب.

۴. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۵۴.

۵. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۴۷۳ - نور الله

از القاب امام زمان علیه السلام، «نور الله» است، چون «او» نور خدا در زمین است، «او» پرچم و نشانه خداست.

لذا این گونه به ایشان سلام می دهیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يَهْتَدِي بِهِ الْمُهْتَدُونَ وَيُفْرَجُ بِهِ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ»^۱

«سلام بر تو ای نور خدا در زمین، همان که به وسیله این نور آنان که اهل هدایت باشند به سوی حق راهنمایی می شوند و برای مؤمنان فرج حاصل می شود».

و نور خدا هیچ گاه خاموش نمی شود:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي لَا يَطْفَأُ»^۲

«سلام بر تو ای آقایی که نور خدا هستی و نور خدا خاموش شدنی نیست».

لذا وقتی از امام می پرسند: «وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ»^۳ منظور چیست؟

فرمود: «وِلَايَةُ الْقَائِمِ»^۴.

۴۷۴ - نور الهدی

دلائل امامه ذکر کرده است که نور الهدی نیز از القاب امام زمان علیه السلام است.^۵

۱. مفاتیح الجنان، زیارت روز جمعه / جمال الاسبوع، ص ۳۷.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۳. «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»؛ «آنان می خواهند نور خدا را با دهان خود خاموش سازند؛ ولی خدا نور خود را کامل می کند هر چند کافران خوش نداشته باشند» سوره

صف، آیه ۸

۴. اصول کافی، ج ۱، ص ۴۳۲.

۵. دلائل الامامه، ص ۱۸۳.

۴۷۵ - نهار

نهار از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام است که امام علی و امام حسین علیهما السلام، آن حضرت را نام نهاده‌اند.

نجم الثاقب از تفسیر فرات کوفی نقل می‌کند که امام باقر علیه السلام فرموده است: حارث اعور به امام حسین علیه السلام عرض کرد: یابن رسول الله! فدایتان شوم «وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا» یعنی چه؟
فرمود: آن محمد رسول خداست.

گفتم: فدایتان شوم، «وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَيَّاهَا» یعنی چه؟

فرمود: آن امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب است که در پی پیامبر آمده.

عرض کردم: «وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّيَّاهَا» یعنی چه؟

فرمود: آن قائم از آل محمد است که زمین را از عدل و داد پر می‌کند.^۱

امام علی علیه السلام نیز فرموده است:

«وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَلَّى، قَالَ النَّهَارُ هُوَ الْقَائِمُ مِنَّا أَهْلُ الْبَيْتِ علیهم السلام إِذَا قَامَ غَلَبَ دَوْلَةُ الْبَاطِلِ...»^۲

«منظور از نهار در آیه شریفه، قائم از ما اهل بیت است، آن‌گاه که قیام کند بر تمام دولت‌های باطل غلبه خواهد کرد. (همان‌طور که روز بر شب غالب می‌شود).»

۴۷۶ - ولرث

به معنای جانشین و ارث برنده است.

امام باقر علیه السلام فرموده است: ما در کتاب حضرت علی علیه السلام یافتیم که در باره آیه شریفه «... إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»^۱ فرمودند:

«أَنَا وَ أَهْلُ بَيْتِي الَّذِينَ أَوْرَثَنَا اللَّهُ الْأَرْضَ وَ نَحْنُ الْمُتَّقُونَ...»^۲

«من و خاندانم همان کسانی هستیم که خدا زمین را به ما واگذار کرده و ما هستیم پرهیزگاران...»

اگرچه هر امامی وارث امام قبل از خود بوده است، اما امام زمان علیه السلام وارث تمام آنان است که دیگر بعد از وی امامی نخواهد بود.

«او» آخرین وارث و آخرین وصی است. این که آن حضرت وارث امامان است نه این که فقط وارث مال و ملک ایشان باشد بلکه وارث تمام فضایل و کمالات آنان است، علاوه بر این که خصایصی را هم خداوند به شخص ایشان خواهد داد، لذا پیامبر صلی الله علیه و آله در خطبه غدیر فرمود:

«أَلَا إِنَّهُ وَارِثُ كُلِّ عِلْمٍ وَ الْمُحِيطُ بِهِ»^۳

«آگاه باشید که تمام علوم به ارث او می‌رسد و او بر همه آن احاطه دارد».

۴۷۷ - وارث الانبیاء

به معنای جانشین و وارث تمام پیامبران و جانشینان آنان است.

«او» خلاصه و امید و وارث تمام آن خوب‌هاست.

در حدیثی طولانی مفضل از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند که امام

۱. سوره اعراف، آیه ۱۲۸. در باره آیه ۵ سوره قصص نیز روایاتی در این زمینه وارد شده است.

۲. اصول کافی، ج ۱، ص ۴۰۷؛ به نقل از سیمای مهدی در قرآن.

۳. بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۲۱۳.

زمان ﷺ هنگام روبه‌رو شدن با لشکر حسنی، چیزی به نام سَفَط حاضر می‌کند که نشانه تمام انبیای گذشته در آن است؛ از جمله، انگشتر و عصا و زره پیامبر، قرآن و عمامه و اسب آن حضرت؛ همچنین عصای آدم، وسیله نجاری نوح، میراث هود، صالح، ابراهیم، یوسف، انگشتر سلیمان، عصا و تابوت آل موسی، ...^۱

لذا به ایشان سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَى وَاِثِ الْأَنْبِيَاءِ وَخَاتِمِ الْأَوْصِيَاءِ»^۲

«سلام بر وارث پیامبران و آخرین وصی پیامبر خاتم».

۴۷۸- ولایت الهی

امام زمان ﷺ وارث همه رسولان و امید همه پیامبران الهی می‌باشد که خداوند خبر و وعده‌اش را به آنان داده است.

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَى الْخَلَفِ الْهَادِي الْمَهْدِيِّ، إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ وَوَاِثِ الْمُرْسَلِينَ وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»^۳

«خدایا درود فرست بر آن جانشین پیامبر، آن هدایت‌گر و هدایت شده که امام مؤمنان، وارث رسولان الهی و حجت پروردگار جهانیان است».

۴۷۹- ولایت ذوالفقار

وارث شمشیر دو دم و برنده؛ شمشیری که طعم شکست را نمی‌چشد، و کسی در مقابل او سالم نمی‌ماند، هر که به وسیله او کشته

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۹.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه / بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۱.

شود، مستقیم به جهنم می رود. او وارث و دارنده چنین شمشیری است. این هم قسمتی از زیارت مربوط به آن امام:

«السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْغَائِبِ عَنِ الْأَبْصَارِ وَالْحَاضِرِ فِي الْأَمْصَارِ وَالْغَائِبِ عَنِ الْعُيُونِ وَالْحَاضِرِ فِي الْأَفْكَارِ بَقِيَّةُ الْأَخْيَارِ الْوَارِثِ ذَا الْفَقَارِ الَّذِي يَظْهَرُ فِي بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ»^۱

«سلام بر آن امامی که از دیده ها پنهان است اما در شهرها حاضر است، از چشم ها غایب است اما در خاطره ها حاضر است، باقی مانده نیکان همان که وارث ذوالفقار است، و آن را در خانه خدا ظاهر می سازد».

۴۸۰- ولقیذ

در کتاب جنات الخلود گفته نام موعود آخر الزمان در کتب آسمانی «واقیذ» است؛ یعنی کسی که مدت طولانی غیبت می نماید.^۲

۴۸۱- وتر

به معنای فرد و تنها از اسامی امام زمان علیه السلام است؛ چنان که امام باقر علیه السلام در تأویل آیات «وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ»^۳ فرموده است:

«وَالْفَجْرُ جَدِّي وَلَيَالٍ عَشْرٌ، عَشْرَةُ الْإِنَّمَةِ وَالشَّفْعُ، أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْوَتْرُ اسْمُ الْقَائِمِ»؛

«فجر، جدم رسول خداست و شب های دهگانه، امامان هستند و شفع

(زوج) امیر المؤمنین علیه السلام است و وتر اسم قائم علیه السلام می باشد».

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۶۸.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۹۱.

۳. سوره فجر، آیات ۱ تا ۳.

۴۸۲- وقر

در مناقب و هدایة الکبری از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده؛^۱
چنان که در زیارت سرداب نیز آمده است:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ... وَالْوِثَرِ الْمُؤْتَوِرِ»^۲

«خدایا درود فرست بر حجت خودت در زمین... آن امامی که مورد
ستم واقع شده و هنوز انتقام خود را نگرفته است.»

۴۸۳- وَجْهَ اللَّهِ

به معنای آینه خدا، چون هر کسی را بخواهند ببینند و بشناسند
باید به صورت او نگاه کنند و خدا که منزّه از جسم و صورت ظاهری است
پس باید برای شناخت خداوند به «او» نگاه کرد.

از امیرالمؤمنین علیه السلام رسیده است در مورد آیه شریفه «فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا
فَسَمَّ وَجْهَ اللَّهِ»^۳ فرمودند: *مِنْ تَحْتِ كَفِّهِ يَرَى وَجْهَ اللَّهِ*

«هُم بَقِيَّةُ اللَّهِ يَعْنِي الْمَهْدِيَّ يَأْتِي عِنْدَ انْقِضَاءِ هَذِهِ النَّظَرَةِ...»^۴

«آنان ذخیره و باقی مانده خدایند یعنی مهدی که در پایان این مدت
می آید.»

«او» را که دیدیم و شناختیم، خدا را شناخته ایم؛ لذا می گوییم:

«أَيْنَ وَجْهَ اللَّهِ الَّذِي إِلَيْهِ يَتَوَجَّهُ الْأَوْلِيَاءُ»^۵

۱. نجم القاب، ج ۱، ص ۱۶۸.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۳. ... و به هر سو رو کنید، خدا آنجا است!... سوره بقره، آیه ۱۱۵.

۴. احتجاج طبرسی، ج ۱، ص ۲۴۰؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۱۱۸.

۵. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / اقبال، ص ۲۹۷.

«کجاست آن وجه الهی که دوستان خدا به سوی او روی می‌آورند».

و این‌گونه به آن حضرت سلام می‌دهیم:

«السَّلَامُ عَلَى وَجْهِ اللَّهِ الْمُتَقَلِّبِ بَيْنَ أَظْهَرِ عِبَادِهِ»^۱

۴۸۴- وَجِیه

به معنای آبرومند و از القاب امام زمان علیه السلام است. «او» آبرومند نزد

خداست، لذا از او درخواست می‌کنیم که واسطه بین ما و خدا باشد:

«يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ»^۲

«ای آبرومند نزد خدا، شفاعت کن برای ما نزد خدا».

۴۸۵- وَحِيد

به معنای تنها و بی‌همتا است و لذا امام کاظم علیه السلام فرمود:

«هُوَ الطَّرِيدُ الْوَحِيدُ الْغَرِيبُ الْغَائِبُ عَنْ أَهْلِهِ الْمَوْتُورُ بِأَبِيهِ»^۳

«آن رانده شده تنها و غریب که از اهل خودش غایب است...».

و در زیارت سرداب می‌گوییم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْوَحِيدُ»^۴

«سلام بر تو ای امام تنها و یگانه!»

۴۸۶- وَصِي

«او» جانشین است، یکی از جانشینان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است، اگرچه

«وصی» هرگاه به طور مطلق استعمال شود بیشتر امام علی علیه السلام منظور

است؛ لکن اکنون کسی جز امام زمان علیه السلام جانشین پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله نیست.

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. مفاتیح الجنان، دعای توسل / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۴۷.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۸۵.

۴. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۱.

۴۸۷- وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ

از القاب امام زمان علیه السلام است؛ یعنی جانشین جانشینان، جانشین امامان علیهم السلام و آخرین آنان که این کسی جز امام زمان علیه السلام نیست.

چنان که در زیارت آن حضرت می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ الْمَاضِينَ»^۱

«سلام بر تو ای وصی وجانشین امامان گذشته».

۴۸۸- وَصِيَّ الْحَسَنِ

«او» جانشین یازدهمین امام علیه السلام و آخرین جانشین پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله است. امام علی علیه السلام فرموده اند:

«... وَصِيَّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْقَائِمِ بِالْقِسْطِ الْمُتَنَزِّهِ الَّذِي يَخْلُقُهَا قِسْطاً وَعَدْلًا كَمَا مَلِئْتُ ظُلْماً وَجَوْرًا...»^۲

«جانشین امام حسن عسکری علیه السلام همان قیام کننده به قسط و عدل است، آن امام منتظری که زمین را از عدل و داد پر می کند. همان طور که از ظلم و ستم پر شده باشد».

۴۸۹- وَصِيَّ بَنِي الْأَوْصِيَاءِ

از اوصاف امام زمان علیه السلام است، چون «او» جانشین پیامبر، جانشین و فرزند جانشینان آن حضرت و فرزند آنان می باشد. از نسل آن حضرت و از اصلا ب شامخه و ارحام مطهره است؛ چنان که در دعای استغاثه آمده است:

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

۲. بحار الانوار، ج ۵۸، ص ۳۹.

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ الْعَامُّ، وَصَلَوَاتُهُ الدَّائِمَةُ، وَبَرَكَاتُهُ الْقَائِمَةُ التَّامَّةُ، عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ... الْوَصِيِّ ابْنِ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ»^۱

«سلام کامل و تمام خداوند متعال و سلام عام و شامل و رحمت پیوسته و برکات پاینده و کامل بر حجت خدا... آن وصی فرزند اوصیای پیامبر که همه مورد رضایت و پسندیده‌اند».

۴۹۰ - وَعَدَ اللَّهُ

به معنای وعده خدا و از القاب امام زمان علیه السلام چون از ابتدای خلقت به تمام انبیایش و به تمام اوصیا و تمام خوبان وعده داده که روزی او را ظاهر خواهد کرد.

در مورد آیه شریفه «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ»^۲ از امامان علیهم السلام نقل شده که برای حضرت مهدی علیه السلام نازل شده است.^۳

و سلام ما بر او باد:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَعَدَ اللَّهُ الَّذِي ضَمِنَهُ»^۴

«سلام بر تو ای وعده خدا که خود نیز آن را ضمانت کرده است».

وعده داده است تا او را به سلطنت الهی بر تمام عالم برساند و زمین را از ظلم و جور پاک کرده، از عدل و داد پر کند.^۵

۱. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه به امام زمان علیه السلام. ۲. سوره نور، آیه ۵۵.

۳. اثبات الهداء، باب ۳۲؛ به نقل از سیمای مهدی در قرآن.

۴. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین. ۵. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۴۹۱- وقایة الله

از دیگر اوصاف امام زمان علیه السلام وقایة الله می باشد طبق بیان:
 «يَا وَقَايَةَ اللَّهِ وَسِتْرَهُ وَبَرَكَتَهُ أَغْنِنِي أَدْنِي أَدْرِكْنِي صَلِّنِي بِكَ وَلَا تَقْطَعْنِي»^۱

«ای سپر خدا وای پوشش وبرکت او مرا به برکت او بی نیاز کن و به او نزدیک گردان و به حرز وپناه خدا مرا در برگیر و مرا به خود متصل نما و از خود جدا نفرما.»

۴۹۲- ولی

یعنی سرپرست و اختیاردار، از القاب امام زمان علیه السلام است، «او» اختیاردار ماست، و ما به آن رضایت داریم:
 «رَضِيْتُكَ يَا مَوْلَايَ إِمَامًا وَهَادِيًا، وَوَلِيًّا وَمُرْشِدًا»^۲
 «ای مولای من! به امامت وهدایت تو رضایت دارم، به ولایت تو راضی ام که ولی من و مرشد و رهبرم باشی.»

«او» ولی مطلق است، ولی بر هر کسی و هر چیزی، و این مقام خدایی است.

«أَنْتَ... الْوَلِيُّ الَّذِي لَا تُدْفَعُ»^۳

«تویی آن ولی و پیشوایی که هیچ قدرتی تاب مقاومت در برابرت را ندارد.»

۴۹۳- ولی الاحکام

یعنی کسی که عهده دار بیان احکام الهی است، خداوند تمام احکام

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۹۵.

۳. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

خود را بر پیامبر اکرم ﷺ نازل فرموده است و ایشان نیز تمام آن را به امامان و جانشینان پس از خود سپرده و اینک امام زمان ﷺ است که «ولی الاحکام» می‌باشد.

و این نیز قسمتی از زیارت سرداب مقدس:

«سَلَامُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى مَوْلَايَ صَاحِبِ الزَّمَانِ... وَوَلِيِّ الْأَحْكَامِ»^۱.

«سلام و برکات خداوند و درود و تحیات او بر مولای من صاحب الزمان... است».

۴۹۴- ولی الله

یعنی سرپرست و اختیاردار همه امور از جانب خداوند متعال. در اخبار و روایات زیادی این لقب برای امام زمان ﷺ استعمال شده، اگرچه بر سایر امامان ﷺ نیز اطلاق می‌شود.

پیامبر اکرم ﷺ به امام علی ﷺ فرموده‌اند:

«يَا عَلِيُّ إِنْ قَائِمُنَا إِذَا خَرَجَ يَجْتَمِعُ إِلَيْهِ ثَلَاثِمِائَةٍ وَثَلَاثَةُ عَشَرَ رَجُلًا عَدَدَ رِجَالِ بَذْرِ فَإِذَا حَانَ وَقْتُ خُرُوجِهِ يَكُونُ لَهُ سَيْفٌ مَمْنُودٌ نَادَاهُ السَّيْفُ قُمْ يَا وَلِيُّ اللَّهِ فَاقْتُلْ أَعْدَاءَ اللَّهِ»؛

«ای علی! آن‌گاه که قائم ما خروج کند، ۳۱۳ مرد به عدد مجاهدان بدر به گرد او جمع می‌شوند، هرگاه وقت خروج و ظهور آن حضرت برسد، برای او شمشیری است غلاف کرده که وی را ندا کند: ای ولی الله برخیز و دشمنان خدا را بکش».

پس بر او سلام می‌کنیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ»^۱

«سلام بر تو ای ولی خدا».

۴۹۵- وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ

به معنای سرپرست و امام ایمان آورندگان و خداپرستان، از اوصاف

امام زمان علیه السلام است؛ پس درود بر او باد:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ، وَخَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ،

وَالدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ، وَالْقَائِمَ بِقِسْطِكَ، وَالتَّائِبَ بِأَمْرِكَ، وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ»^۲

«خدایا! درود فرست بر حجت خودت در زمین و جانشینت در

شهرها، آن که به راه تو دعوت می‌کند، برای قسط و عدالت قیام می‌نماید

و آن که به فرمان تو انتقام خواهد کشید، او که ولی و سرپرست مؤمنان

است.»

۴۹۶- وَلِيَّ النَّاصِحِ

امام زمان علیه السلام ولی ناصح و مهربان و مشفق مؤمنان و عموم مردمان است.

در دعای بعد از زیارت آل یاسین می‌خوانیم:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى ... كَلِمَتِكَ التَّامَّةِ فِي أَرْضِكَ، الْمُزْتَقِبِ الْخَائِفِ وَالْوَلِيِّ

الْناصِح»^۳

«خدایا درود فرست بر آن امامی که کلمه تامه توست در روی زمین،

آن که نگران و مراقب و از ترس پنهان است، و آن ولی ناصح».

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر.

۲. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۱.

۳. مفاتیح الجنان، زیارت آل یاسین / بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۲.

۴۹۷- ولی امر

به معنای سرپرست و زمامدار امور؛ از القاب ویژه امام زمان علیه السلام است.
و سلام بر چنین امامی:

«السَّلَامُ عَلَى بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي بِلَادِهِ ... الْمُؤْتَمَنِ عَلَى السِّرِّ وَالْوَلِيِّ لِلْأَمْرِ»^۱
«سلام بر بقیة الله آن‌که حجت باقیه الهی است در روی زمین، آن‌که
امین بر سر حق و ولی امر است».

«اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَى وَلِيِّ أَمْرِكَ الْقَائِمِ الْمُؤَمَّلِ، وَالْعَدْلِ الْمُتَنْتَظَرِ»^۲
«خدایا درود فرست بر ولی امر خود، آن امام قائمی که آرزوی
همگان است، او که عدل مجسم است که همه در انتظارش می‌باشند».

۴۹۸- ولی عصر

ولی عصر نیز از عناوینی است که بسیار برای امام زمان علیه السلام استفاده
می‌شود و آن حضرت را با آن توصیف و مورد خطاب قرار می‌دهند
و بسیار نیز متداول می‌باشد.

۴۹۹- وهول

اسم امام زمان علیه السلام در تورات به عنوان وهول آمده است. اسامی سایر
ائمه علیهم السلام نیز چنین است:

- ۱- شموعل ۲- شماعیحا ۳- وهی هر ۴- حی ابثوا ۵- بمامدثیم
- ۶- عوشود ۷- بسنم ۸- بولید ۹- بشیرالعوی ۱۰- فوم لوم کودود
- ۱۱- عان لاندبود ۱۲- وهول.^۳

۱. مفاتیح الجنان، زیارت سرداب / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۱.

۲. مفاتیح الجنان، دعای افتتاح. ۳. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۷۴.

۵۰۰- هادِمُ الشَّرْكِ

به معنای ویران کننده و بنیان کن، «او» ویران کننده بنیان هرچه ظلم و خلاف و شرک و کفر و نفاق است.

لذا در دعای ندبه می‌گوییم:

«أَيُّنَ هَادِمُ أُيُتِيَةِ الشَّرْكِ وَالنِّفَاقِ»^۱

«کجاست آن که سازمان و بنای شرک و نفاق را ویران می‌کند؟»

۵۰۱- هادی

هادی به معنای هدایتگر و راهنماست.

امام باقر علیه السلام در مورد آیه «... إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»^۲ فرموده است:

«رَسُولُ اللَّهِ الْمُنْذِرُ وَلِكُلِّ زَمَانٍ مِّنَا هَادٍ يَهْدِيهِمْ إِلَى مَا جَاءَ بِهِ نَبِيُّ اللَّهِ ...»^۳

«رسول الله صلی الله علیه و آله منذر و بیم دهنده است و برای هر زمانی یک هادی و امام از ماست که مردم را به آنچه رسول خدا صلی الله علیه و آله آورده هدایت خواهد نمود.»

در احادیث امامان علیهم السلام و دعاها و اشیان و در مفاتیح الجنان و غیره مکرر بیان شده و به آن تصریح شده که از القاب امام زمان علیه السلام «هادی» است.

«وَصَلِّ عَلَى الْخَلْفِ الْهَادِي الْمَهْدِي، إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ

۱. مفاتیح الجنان، دعای ندبه / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۰۶.

۲. اصول کافی، ج ۱، ص ۱۹۳.

۳. سوره رعد، آیه ۷.

وَحُجَّةَ رَبِّ الْعَالَمِينَ^۱؛

«خدایا درود فرست بر آن جانشین شایسته و آن امام هادی و مهدی،
آن‌که امام مؤمنان و وارث پیامبران و حجت پروردگار جهانیان است».
مرحوم حاج میرزا حسین نوری، از تاریخ جهضمی و غیره نیز نقل
کرده است.^۲

۵۰۲- هادی معصوم

از القاب امام زمان علیه السلام و به معنای هدایت کننده و رهبری که
هیچ‌گونه خطا و غفلت و اشتباه و سهو و نسیانی ندارد؛ به عبارت دیگر
معصوم است.

چنین شخصی، لیاقت امامت و خلافت الهی را دارد. و «او» چنین
است اگرچه سایر امامان نیز بنابر نص آیه شریفه «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ
عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً»^۳ معصوم می‌باشند.

پس بر او درود و سلام می‌فرستیم، با سلام و درود همه جانبه الهی:
«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ النَّامُ الشَّامِلُ الْعَامُّ، وَصَلَوَاتُهُ الدَّائِمَةُ، وَبَرَكَاتُهُ الْقَائِمَةُ
النَّامَةُ، عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ... الْهَادِي الْمَعْصُومِ ابْنِ الْأَئِمَّةِ الْهُدَاةِ الْمَعْصُومِينَ»^۴؛
«سلام کامل و تمام خداوند متعال، سلام عام و شامل مراتب کمال
و رحمتی پیوسته و برکاتی پاینده و کامل بر حجت خدا... آن هدایت‌گر
معصوم فرزند امامان هدایت‌گر و معصوم است».

۱. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه. ۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۷۱.

۳. خداوند فقط می‌خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد. سوره احزاب، آیه ۳۳.

۴. مفاتیح الجنان، دعای استغاثه به حجة علیه السلام / بعمار الانوار، ج ۹۹، ص ۲۴۵.

۵۰۳ - يَدْ الْبَاسِطَه

در کتاب دلائل الامامه و هدایه این عنوان را از القاب خاصه حضرت صاحب الزمان علیه السلام دانسته‌اند.

یدالباسطه به معنای دست قدرت و نعمت خداوندی است که رحمت و لطف خود را بر تمام بندگان می‌گستراند و بلاها را از ایشان دفع می‌کند.^۱

۵۰۴ - يَعْسُوبُ الدِّينِ

از دیگر القاب امام زمان علیه السلام يعسوب الدين است، به معنای پیشوا و جلودار دین می‌باشد. و روایت از امام امیرالمؤمنین علیه السلام است که فرموده‌اند:

مردم پیوسته در نقصان‌اند تا آن که حتی نام الله هم گفته نمی‌شود. هرگاه چنین شد ثابت می‌ماند يعسوب الدين با اتباعش. پس خداوند گروهی را از اطراف زمین مبعوث می‌فرماید که مانند ابرهای تنگ پاییز می‌آیند.^۲

سید رضی نیز در نهج البلاغه این قسمت را نقل کرده:

«فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ ضَرَبَ يَعْسُوبُ الدِّينِ بِذَنَبِهِ فَيَجْتَمِعُونَ إِلَيْهِ كَمَا يَجْتَمِعُ قَزَعُ الْخَرِيفِ»^۳

«پس هرگاه چنین شد، يعسوب الدين (پیشوای دین) یاران خود را ندا می‌دهد، آنان نیز همانند ابر بهاری دور او حلقه می‌زنند».

۵۰۵ - يَعْسُوبُ الْمُتَّقِينَ

از القاب امام زمان علیه السلام و به معنای امام و رهبر و پیشوای پرهیزکاران است، چنان‌که در دعا برای ایشان می‌گوییم:

۱. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۷۳ / دلائل الامامه، ص ۲۷۱.

۲. غیبت شیخ طوسی، ص ۴۷۷.

۳. نهج البلاغه، فصل غرائب کلامه / بحار الانوار ج ۵۱، ص ۱۱۳.

«أَنْتَ نِظَامُ الدِّينِ، وَيَغْسُوبُ الْمُتَّقِينَ»^۱

«تو نظام‌بخش و سامان دهنده دین و پیشوای متقین هستی».

۵۰۶- پهمین

به معنای قسم، و سوگند است که در هدایه الکبری از القاب امام زمان علیه السلام شمرده شده است.^۲

۵۰۷- یوسف زهرا

این لقب در بسیاری از کلمات و شعرها و مدیحه‌سرایی‌ها به کار می‌رود؛ چون او فرزند فاطمه زهراست؛ طبق حدیث پیامبر صلی الله علیه و آله به حضرت زهرا علیها السلام: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا بُدَّ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ مِنْ مَهْدِي وَهُوَ وَاللَّهُ مِنْ وَلَدِي»^۳ «سوگند به آن که جانم در دست اوست! حتماً برای این امت «مهدی» خواهد بود، به خدا قسم که او از فرزندان تو می‌باشد».

۵۰۸- یوم الدین

امام باقر علیه السلام در مورد آیه «وَالَّذِينَ يُضِدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ»^۴ فرمود: مقصود روز ظهور قائم علیه السلام است.

۵۰۹- یوم الموعود

یکی دیگر از القاب و اوصاف امام زمان علیه السلام یوم موعود است، چنان‌که در این زیارت آمده است:

«وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ يَا رَبِّ بِإِمَامِنَا وَمُحَقِّقِ زَمَانِنَا، الْيَوْمَ الْمَوْعُودِ ...»^۵

«خدایا تقرب و توسل می‌جویم به سوی تو ای پروردگارم به وسیله

۱. مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر / بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۱۶.

۲. نجم الثاقب، ج ۱، ص ۱۷۲. ۳. امالی شیخ طوسی، ص ۱۵۵.

۴. سوره معارج، آیه ۲۶.

۵. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۵۹؛ مفاتیح الجنان، زیارت ائمه سرمن رأی.

امام و پیشوای ما که نگهبان حق است در زمان ما تا روز موعود که ظهورش فرا رسد....»

۵۱۰ ۹۱

امام زمان علیه السلام خوب خوب‌ها و فرزند بهترین انسان‌ها است هرچه از او بگوییم کم گفته‌ایم، اوصاف آن حضرت به ۵۱۰ رسیده است اما یقیناً هنوز هیچ نگفته‌ایم به قول شاعر:

مجلس تمام گشت و به آخر رسید عمر ما همچنان در اول وصف تو مانده‌ایم
با این حال چند عنوان دیگر از اوصاف آن حضرت را که در دعای ندبه آمده با هم زمزمه نموده و قربان صدقه ایشان می‌رویم:

يَا بِي أَنْتَ وَأُمِّي وَنَفْسِي لَكَ الْوَقَاءُ وَالْجَمْعُ! يَا بِنَ السَّادَةِ الْمُقَرَّبِينَ، يَا بِنَ
التَّجَبَّاءِ الْأَكْرَمِينَ، يَا بِنَ الْهُدَاةِ الْمُهْدِيَيْنَ، يَا بِنَ الْخَيْرَةِ الْمُهَذَّبِينَ، يَا بِنَ الْفُطَارِفَةِ
الْأَنْجِسِينَ، يَا بِنَ الْأَطَائِبِ الْمُطَهَّرِينَ، يَا بِنَ الْخَضَارِمَةِ الْمُتَنَجِّسِينَ، يَا بِنَ الْقِمَاقِمَةِ
الْأَكْرَمِينَ، يَا بِنَ الْبُدُورِ الْمُتَبَيِّرَةِ، يَا بِنَ السُّرُجِ الْمُضِيئَةِ، يَا بِنَ الشُّهُبِ الثَّاقِبَةِ، يَا بِنَ
الْأَنْجُمِ الزَّاهِرَةِ، يَا بِنَ السُّبُلِ الْوَاضِحَةِ، يَا بِنَ الْأَعْلَامِ اللَّائِحَةِ، يَا بِنَ الْعُلُومِ
الْكَامِلَةِ، يَا بِنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَةِ، يَا بِنَ الْمَعَالِمِ الْمَأْثُورَةِ، يَا بِنَ الْمُعْجَزَاتِ
الْمَوْجُودَةِ، يَا بِنَ الدَّلَائِلِ الْمَشْهُودَةِ، يَا بِنَ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ، يَا بِنَ النَّبَا الْعَظِيمِ،
يَا بِنَ مَنْ هُوَ فِي أَمِّ الْكِتَابِ لَدَى اللَّهِ عَلِيٌّ حَكِيمٌ، يَا بِنَ الْآيَاتِ وَالْبَيِّنَاتِ، يَا بِنَ
الدَّلَائِلِ الظَّاهِرَاتِ، يَا بِنَ الْبَرَاهِينِ الْوَاضِحَاتِ الْبَاهِرَاتِ، يَا بِنَ الْحُجَجِ
الْبَالِغَاتِ، يَا بِنَ النِّعَمِ السَّابِقَاتِ، يَا بِنَ طَهٍ وَالْمُحْكَمَاتِ، يَا بِنَ يَسٍ وَالذَّارِيَاتِ،
يَا بِنَ الطُّورِ وَالْعَادِيَاتِ، يَا بِنَ مَنْ دَنَى فَنَدَلَى، فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى، دُنُوًّا
وَاقْتِرَابًا مِنَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى....^۱

فهرست تفصیلی

۱۷.....	(۲۱) ابو تراب	۴.....	مقدمه ناشر
۱۷.....	(۲۲) ابو جعفر	۵.....	مقدمه مؤلف
۱۷.....	(۲۳) ابو عبدالله	۹.....	(۱) آیت
۱۸.....	(۲۴) ابو محمد	۹.....	(۲) ابی صالح
۱۸.....	(۲۵) احسان	۹.....	(۳) ابن احمد
۱۸.....	(۲۶) احمد	۱۰.....	(۴) ابن الائمه الطاهرين
۱۹.....	(۲۷) اذن سامعه	۱۱.....	(۵) ابن الائمه المعصومين
۱۹.....	(۲۸) اصل	۱۱.....	(۶) ابن الاعلام الباهرة
۱۹.....	(۲۹) امام	۱۲.....	(۷) ابن الانوار الزاهرة
۲۰.....	(۳۰) امام الانس والعجان	۱۲.....	(۸) ابن الحسن
۲۰.....	(۳۱) امام المنتظر	۱۲.....	(۹) ابن الحسين
۲۰.....	(۳۲) امام المؤمنين	۱۳.....	(۱۰) ابن العترة الطاهرة
۲۱.....	(۳۳) امام ثاني عشر	۱۳.....	(۱۱) ابن النبی
۲۱.....	(۳۴) امام زمان	۱۳.....	(۱۲) ابن اولياء الله
۲۲.....	(۳۵) امامنا	۱۴.....	(۱۳) ابن بنت نبي الله
۲۲.....	(۳۶) امام هادي	۱۴.....	(۱۴) ابن خديجه
۲۲.....	(۳۷) امام مهدي	۱۵.....	(۱۵) ابن خيرة الاماء
۲۲.....	(۳۸) امام همه خلايق	۱۵.....	(۱۶) ابن علي
۲۳.....	(۳۹) امام الذي يفوز به المؤمنون	۱۵.....	(۱۷) ابن فاطمه
۲۳.....	(۴۰) امام الذي يهلك الكافرون	۱۶.....	(۱۸) ابو ابراهيم
۲۴.....	(۴۱) آمان	۱۶.....	(۱۹) ابو القاسم
		۱۷.....	(۲۰) ابو بكر

٣٣	٦٨) بهرام	٢٤	٢٢) امر الله
٣٣	٦٩) پرويز (يا پرويز)	٢٥	٢٣) امير
٣٣	٧٠) پسر انسان	٢٥	٢٤) امير الامرة
٣٤	٧١) تالى كتاب الله	٢٥	٢٥) امين
٣٤	٧٢) تأيد	٢٥	٢٦) اوقيدمو
٣٥	٧٣) ترجمان كتاب الله	٢٦	٢٧) آندى
٣٥	٧٤) تقى	٢٦	٢٨) ايزدشناس - ايزدشنان
٣٦	٧٥) تِلادِ نَعَم	٢٦	٢٩) ايستاده
٣٦	٧٦) تمام	٢٦	٥٠) باب الله
٣٦	٧٧) ثائر	٢٧	٥١) بابُ المَقام
٣٧	٧٨) ثائر بِأَمْرِكَ	٢٧	٥٢) باسط
٣٧	٧٩) ثابت	٢٨	٥٣) باطن
٣٨	٨٠) ثار الله	٢٨	٥٤) بَثْرُ مَعْطَلَه
٣٨	٨١) جابر	٢٨	٥٥) بَحْرُ القَمَقَم
٣٨	٨٢) جامعُ الكَلِم	٢٩	٥٦) بَذْرُ النِّعَام
٣٩	٨٣) جامعُ الكَلِمَة	٢٩	٥٧) بَرَكَة الله
٣٩	٨٤) جانب	٣٠	٥٨) برهان الله
٣٩	٨٥) جَحْجَاحُ المُّجَاهِد	٣٠	٥٩) بَقِيَة الله
٣٩	٨٦) جعفر	٣١	٦٠) بَقِيَة الله في ارضه
٤٠	٨٧) جمعه	٣١	٦١) بَقِيَة الله في بلادِه
٤٠	٨٨) جَنَّبَ الله	٣١	٦٢) بَقِيَة الانبياء
٤١	٨٩) جَوَارِ الكُنُس	٣٢	٦٣) بَقِيَة الاخيار
٤١	٩٠) حاشر	٣٢	٦٤) بَلَدُ الأَمِين
٤١	٩١) حاصد	٣٢	٦٥) بنده يزدان
٤٢	٩٢) حاضر	٣٢	٦٦) بَوَارِ الكافرين
٤٢	٩٣) حافظ	٣٣	٦٧) بَوَارِ آغْدَانِه

۵۳.....	(۱۲۰) خَلَف سَلَف	۴۲.....	(۹۲) حامد
۵۳.....	(۱۲۱) خلف صالح	۴۲.....	(۹۵) حجاب الله
۵۳.....	(۱۲۲) خليفه	۴۳.....	(۹۶) حجاج
۵۴.....	(۱۲۳) خليفة الله	۴۳.....	(۹۷) حجت
۵۴.....	(۱۲۴) خليفة الاتقيا	۴۴.....	(۹۸) حُجَّة الغائب
۵۵.....	(۱۲۵) خليل	۴۴.....	(۹۹) حُجَّة القائم
۵۵.....	(۱۲۶) حُس	۴۴.....	(۱۰۰) حُجَّة المَعْبُود
۵۶.....	(۱۲۷) خَوَاضُ الْعَمَرَات	۴۵.....	(۱۰۱) حُجَّةُ بِنِ الْحَسَنِ
۵۶.....	(۱۲۸) خَيْر	۴۵.....	(۱۰۲) حجة الله
۵۶.....	(۱۲۹) خَيْر مَنْ تَقَمَّصَ وَارْتَدَى	۴۶.....	(۱۰۳) حجة الخصام
۵۷.....	(۱۳۰) خَيْرَةُ الله	۴۷.....	(۱۰۴) حجة رب العالمين
۵۷.....	(۱۳۱) دَائَةُ الارض	۴۷.....	(۱۰۵) حَق
۵۸.....	(۱۳۲) داعي	۴۸.....	(۱۰۶) حليم
۵۸.....	(۱۳۳) دافع البلا	۴۸.....	(۱۰۷) حمد
۵۹.....	(۱۳۴) دليل	۴۸.....	(۱۰۸) حَم
۵۹.....	(۱۳۵) دَيَّان	۴۹.....	(۱۰۹) خائف
۶۰.....	(۱۳۶) دين المَأْثُور	۴۹.....	(۱۱۰) خاتم الاثمه
۶۰.....	(۱۳۷) ذات انتقام الله	۴۹.....	(۱۱۱) خاتم الاوصياء
۶۰.....	(۱۳۸) ذُو الْبِرِّ	۵۰.....	(۱۱۲) خازن
۶۱.....	(۱۳۹) ذُو التَّقْوَى	۵۰.....	(۱۱۳) خالص (يا خالصة الله)
۶۱.....	(۱۴۰) ذُو الْجَلَم	۵۰.....	(۱۱۴) خجسته
۶۱.....	(۱۴۱) ذُو السَّيْف	۵۱.....	(۱۱۵) خداشناس
۶۲.....	(۱۴۲) ذُو الْفَقَار	۵۱.....	(۱۱۶) خسرو
۶۲.....	(۱۴۳) راهنما	۵۱.....	(۱۱۷) خَلَف
۶۲.....	(۱۴۴) رَبَّانِي	۵۲.....	(۱۱۸) خَلَف الباقي
۶۲.....	(۱۴۵) رَبُّ الارض	۵۲.....	(۱۱۹) خَلَف الحسن

٧٤.....	(١٧٢) سَيِّدُ الْأُمَّةِ	٦٣.....	(١٤٦) رَبِيعُ الْأَنَامِ
٧٥.....	(١٧٣) سَيِّدُ الْخَلْقِ	٦٣.....	(١٤٧) رَجَاءُ الْأُمَّةِ
٧٥.....	(١٧٤) سَيِّدُنَا	٦٤.....	(١٤٨) رَجُلٌ
٧٥.....	(١٧٥) سَيِّدُ قُصَامٍ	٦٥.....	(١٤٩) رَحْمَتٌ وَاسِعَةٌ
٧٥.....	(١٧٦) سَيْفُ الشَّاهِرِ	٦٥.....	(١٥٠) رَشِيدٌ
٧٦.....	(١٧٧) سَيْفُ اللَّهِ	٦٥.....	(١٥١) رَضَى
٧٦.....	(١٧٨) شَافِعٌ	٦٦.....	(١٥٢) رُكْنُ الْأَنَامِ
٧٧.....	(١٧٩) شَاهِدٌ	٦٦.....	(١٥٣) رُكْنُ الْإِيمَانِ
٧٧.....	(١٨٠) شَرِيدٌ	٦٦.....	(١٥٤) زَكَى
٧٨.....	(١٨١) شَرِيكَ الْقُرْآنِ	٦٧.....	(١٥٥) زَنْدِ أَفْرِيسَ
٧٨.....	(١٨٢) شُكُورٌ	٦٧.....	(١٥٦) سَابِقٌ
٧٩.....	(١٨٣) شَمَاطِيلٌ	٦٧.....	(١٥٧) سَاعَةٌ
٧٩.....	(١٨٤) شَمْسُ الشُّمُوسِ	٦٩.....	(١٥٨) سَبَبُ الْمُتَعَمِّلِ
٧٩.....	(١٨٥) شَمْسُ الطَّالِعَةِ	٦٩.....	(١٥٩) سَنَجُ الْمَثَانِي
٧٩.....	(١٨٦) شَمْسُ الظَّلَامِ	٧٠.....	(١٦٠) سَبِيلُ اللَّهِ
٨٠.....	(١٨٧) شِهَابُ النَّاقِبِ	٧٠.....	(١٦١) سَيَّرَ اللَّهُ
٨٠.....	(١٨٨) صَابِرٌ	٧٠.....	(١٦٢) سَيِّدَةُ الْمُتَهَيِّ
٨١.....	(١٨٩) صَاحِبٌ	٧١.....	(١٦٣) مَسْدِيدٌ
٨١.....	(١٩٠) صَاحِبُ الْأَمْرِ	٧١.....	(١٦٤) سِرَاجُ اللَّهِ
٨١.....	(١٩١) صَاحِبُ الدَّارِ	٧١.....	(١٦٥) سَيَّرَ اللَّهُ
٨٢.....	(١٩٢) صَاحِبُ الدَّوْلَةِ الزُّهْرَاءِ	٧٢.....	(١٦٦) سُرُوشُ أَيْزِدَ
٨٢.....	(١٩٣) صَاحِبُ الدُّهُورِ	٧٢.....	(١٦٧) سَفِينَةُ النُّجَاةِ
٨٣.....	(١٩٤) صَاحِبُ الدِّينِ	٧٣.....	(١٦٨) سُلَالَةُ النَّبُوَّةِ
٨٣.....	(١٩٥) صَاحِبُ الرِّايَاتِ	٧٣.....	(١٦٩) سُلْطَانُ مَأْمُولٍ
٨٣.....	(١٩٦) صَاحِبُ الرَّجْعَةِ	٧٣.....	(١٧٠) سَنَاءٌ
٨٤.....	(١٩٧) صَاحِبُ الزَّمَانِ	٧٤.....	(١٧١) سَيِّدٌ

٩٥..... (٢٢٢) طالب التراث	٨٥..... (١٩٨) صاحب الشيف
٩٥..... (٢٢٥) طامس	٨٥..... (١٩٩) صاحب الشرف
٩٥..... (٢٢٦) طاووس اهل الجنة	٨٦..... (٢٠٠) صاحب الصنصام
٩٦..... (٢٢٧) طاهر	٨٦..... (٢٠١) صاحب الضياء
٩٦..... (٢٢٨) طريد	٨٦..... (٢٠٢) صاحب العصر
٩٧..... (٢٢٩) طلعة الرشيد	٨٧..... (٢٠٣) صاحب العصور
٩٧..... (٢٣٠) طيب	٨٧..... (٢٠٤) صاحب الغيبة
٩٧..... (٢٣١) ظاهر الحجة	٨٨..... (٢٠٥) صاحب الكتاب المنشور
٩٨..... (٢٣٢) ظفر	٨٨..... (٢٠٦) صاحب الكرة البيضاء
٩٨..... (٢٣٣) ظهر	٨٩..... (٢٠٧) صاحب اللواء
٩٨..... (٢٣٤) عابد	٨٩..... (٢٠٨) صاحب الناحية
٩٨..... (٢٣٥) عائد	٩٠..... (٢٠٩) صاحب النور
٩٩..... (٢٣٦) عاقبة الدار	٩٠..... (٢١٠) صاحب يوم الفتح
٩٩..... (٢٣٧) عالم	٩٠..... (٢١١) صادق
١٠٠..... (٢٣٨) عبدالله	٩١..... (٢١٢) صالح
١٠٠..... (٢٣٩) عدل	٩١..... (٢١٣) صبح مشير
١٠٠..... (٢٤٠) عدل المشتهر	٩٢..... (٢١٤) صدر الخلائق
١٠٠..... (٢٤١) عدل المتظفر	٩٢..... (٢١٥) صدق
١٠١..... (٢٤٢) عذاب اكبر	٩٢..... (٢١٦) صراط
١٠١..... (٢٤٣) عز الموحدين	٩٢..... (٢١٧) صنصام اكبر
١٠٢..... (٢٤٤) عزت (و عزيز)	٩٣..... (٢١٨) صنصام متقم
١٠٢..... (٢٤٥) عصر	٩٣..... (٢١٩) ضحن
١٠٢..... (٢٤٦) عصمة الدين	٩٣..... (٢٢٠) ضرغامه
١٠٣..... (٢٤٧) عصمة العباد	٩٤..... (٢٢١) ضياء
١٠٣..... (٢٤٨) عقيد العز	٩٤..... (٢٢٢) ضياء الأنور
١٠٣..... (٢٤٩) علامت	٩٤..... (٢٢٣) طالب

١١٥..... (٢٧٦) فاتق	١٠٤..... عِلْمُ الْمَصْئُوب
١١٥..... (٢٧٧) فاضل	١٠٤..... عِلْمُ الْمَصْئُوب
١١٥..... (٢٧٨) فتح	١٠٤..... عِلْمُ الثَّوَر
١١٥..... (٢٧٩) فجر	١٠٥..... عِلْمُ الْهُدَى
١١٦..... (٢٨٠) فرج	١٠٥..... عِمَاد
١١٧..... (٢٨١) فرج آل محمد	١٠٦..... عِمَادُ الْإِسْلَام
١١٧..... (٢٨٢) فرج اعظم	١٠٦..... عَيْنُ اللَّهِ
١١٧..... (٢٨٣) فرج مؤمنان	١٠٧..... عَيْن
١١٨..... (٢٨٤) فرخنده	١٠٧..... عَيْنُ اللَّهِ
١١٨..... (٢٨٥) فرد	١٠٧..... عَيْنُ اللَّهِ النَّاطِرَةِ
١١٨..... (٢٨٦) فردوس اكبر	١٠٨..... عَيْنُ الْحَيَاة
١١٨..... (٢٨٧) فريد	١٠٨..... غائب
١١٩..... (٢٨٨) فِطْرَةُ الْإِنَام	١٠٩..... غاشيه
١١٩..... (٢٨٩) فقيد	١٠٩..... غَايَةُ الطَّالِبِينَ
١٢٠..... (٢٩٠) فقيه	١٠٩..... غَايَةُ الْقُصُوفِ
١٢٠..... (٢٩١) فَلَاقِ الْهَام	١١٠..... غَايَةُ الثَّوَر
١٢٠..... (٢٩٢) فيذموا	١١٠..... غُرَّةُ الْخَيْمَةِ
١٢١..... (٢٩٣) فيروز	١١٠..... غريب
١٢١..... (٢٩٤) قائم	١١١..... غريم
١٢٢..... (٢٩٥) قائم آل محمد	١١١..... غلام
١٢٣..... (٢٩٦) قائم الزَّمان	١١٢..... غَلِيل
١٢٣..... (٢٩٧) قائم به امر الله	١١٢..... غَوْث
١٢٤..... (٢٩٨) قائم به قسط	١١٣..... غَوْثُ الْفُقَرَاءِ
١٢٤..... (٢٩٩) قائم مقام	١١٣..... غيب
١٢٥..... (٣٠٠) قابض	١١٤..... فاتر
١٢٥..... (٣٠١) قاتل الكُفْرَةِ	١١٤..... فاتح

۱۳۶	(۳۲۸) لسان الصدق	۱۲۵	(۳۰۲) قاصم
۱۳۷	(۳۲۹) لسان الله	۱۲۶	(۳۰۳) قاطع
۱۳۸	(۳۳۰) لندیطارا	۱۲۷	(۳۰۴) قسط
۱۳۸	(۳۳۱) لواى اعظم	۱۲۷	(۳۰۵) قصر مشيد
۱۳۸	(۳۳۲) ماء معين	۱۲۸	(۳۰۶) قطب
۱۳۹	(۳۳۳) ماشع	۱۲۸	(۳۰۷) قمر الزاهر
۱۳۹	(۳۳۴) مالک	۱۲۹	(۳۰۸) قوام
۱۳۹	(۳۳۵) مأمور	۱۲۹	(۳۰۹) قوّة
۱۴۰	(۳۳۶) مأمول	۱۳۰	(۳۱۰) قیامت
۱۴۰	(۳۳۷) مأمون	۱۳۰	(۳۱۱) قَیم الزّمان
۱۴۱	(۳۳۸) مبانی الآيات	۱۳۰	(۳۱۲) کار
۱۴۱	(۳۳۹) مُبْدِئ الآيات	۱۳۱	(۳۱۳) کاشف البلوی
۱۴۱	(۳۴۰) مُطِل	۱۳۱	(۳۱۴) کاشف الغطاء
۱۴۲	(۳۴۱) مُنْجِی السَّرائِر	۱۳۱	(۳۱۵) کتاب مستور
۱۴۲	(۳۴۲) مُبید	۱۳۱	(۳۱۶) کتاب مسطور
۱۴۲	(۳۴۳) مُبیر الکافرین	۱۳۲	(۳۱۷) کزار
۱۴۳	(۳۴۴) مُترَقِب	۱۳۲	(۳۱۸) کریم
۱۴۳	(۳۴۵) مُجاب	۱۳۲	(۳۱۹) کلمة الله
۱۴۴	(۳۴۶) مجازی بالأعمال	۱۳۳	(۳۲۰) کلمة الحق
۱۴۴	(۳۴۷) مجاهد	۱۳۴	(۳۲۱) کلمة المحمود
۱۴۴	(۳۴۸) مجتهد	۱۳۴	(۳۲۲) کلمه باقیه
۱۴۵	(۳۴۹) مُجَدِّد	۱۳۵	(۳۲۳) کمال
۱۴۵	(۳۵۰) مُجَلِّی الظُّلْمَة	۱۳۵	(۳۲۴) کوکما
۱۴۶	(۳۵۱) مُجَلِّی العَمی	۱۳۵	(۳۲۵) کھف
۱۴۶	(۳۵۲) مجهول	۱۳۶	(۳۲۶) کیقباد دوم
۱۴۶	(۳۵۳) مُخْتَجِب	۱۳۶	(۳۲۷) لا شیه له

١٦٠..... (٣٨٠) مسيح الزمان	١٤٧..... (٣٥٤) محسن
١٦٠..... (٣٨١) مُشْتَهَر	١٤٧..... (٣٥٥) محفوظ
١٦١..... (٣٨٢) مشهود	١٤٨..... (٣٥٦) محقق
١٦١..... (٣٨٣) مُشِيد	١٤٨..... (٣٥٧) محمد
١٦١..... (٣٨٤) مُصْبِاح الدُّجَى	١٤٩..... (٣٥٨) محيط
١٦٢..... (٣٨٥) مصباح شديد الضياء	١٤٩..... (٣٥٩) مُحْيِي
١٦٢..... (٣٨٦) مُصَدِّرُ الْأُمُور	١٥١..... (٣٦٠) مُحْيِي الْمُؤْمِنِينَ
١٦٢..... (٣٨٧) مُضْطَر	١٥١..... (٣٦١) مُخْبِر
١٦٣..... (٣٨٨) مُطَاع	١٥١..... (٣٦٢) مُخْزُون
١٦٣..... (٣٨٩) مُطَهَّر	١٥٢..... (٣٦٣) مِدَار الدَّهْرِ
١٦٤..... (٣٩٠) مُطَهِّر الْأَرْضِ	١٥٢..... (٣٦٤) مدبر
١٦٤..... (٣٩١) مُظَلَّر	١٥٢..... (٣٦٥) مُذْخِر
١٦٥..... (٣٩٢) مُظَلَّر بِالسَّعَادَةِ	١٥٣..... (٣٦٦) مُدِيل
١٦٥..... (٣٩٣) مُظْلُوم	١٥٣..... (٣٦٧) مُذَكَّر
١٦٥..... (٣٩٤) مُظْهِرُ الْإِيمَانِ	١٥٣..... (٣٦٨) مُذَلِّ
١٦٦..... (٣٩٥) مُظْهِرُ الْحَقِّ	١٥٥..... (٣٦٩) مُرَابِط
١٦٦..... (٣٩٦) مُظْهِرُ الْقَضَائِحِ	١٥٥..... (٣٧٠) مُرْتَجِي
١٦٦..... (٣٩٧) مُعَاذ	١٥٥..... (٣٧١) مُزَيِّب
١٦٧..... (٣٩٨) مُعْتَبِر	١٥٦..... (٣٧٢) مرشد
١٦٧..... (٣٩٩) مُعْتَصِم	١٥٦..... (٣٧٣) مُرَضِي
١٦٧..... (٤٠٠) مُعَدِّ	١٥٧..... (٣٧٤) مُزِيلُ الْهَمِّ
١٦٨..... (٤٠١) مُعَدِّنُ الْعُلُومِ	١٥٧..... (٣٧٥) مُسْتَأْصِل
١٦٨..... (٤٠٢) مُعِزٌّ	١٥٨..... (٣٧٦) مُسْتَر
١٦٩..... (٤٠٣) معصوم	١٥٩..... (٣٧٧) مُسْتَنْصِر
١٦٩..... (٤٠٤) مُعْلِن	١٥٩..... (٣٧٨) مُسْتَوْدِعُ الْحِكْمَةِ
١٧٠..... (٤٠٥) مُعِيدُ الْإِسْلَامِ	١٥٩..... (٣٧٩) مُسْتَوْر

۱۸۱..... (۴۳۲) موجود	۱۷۰..... (۴۰۶) مُغْتِیْب
۱۸۱..... (۴۳۳) موعود	۱۷۱..... (۴۰۷) مِفْتَاحُ الْکَلَامِ
۱۸۱..... (۴۳۴) موفق	۱۷۱..... (۴۰۸) مُفَرَّجُ اعْظَمِ
۱۸۲..... (۴۳۵) مولا	۱۷۱..... (۴۰۹) مُفَرَّجُ الْکُرْبِ
۱۸۲..... (۴۳۶) مُهْتَدِی	۱۷۲..... (۴۱۰) مُفَرَّجُ الْکُرْبَاتِ
۱۸۳..... (۴۳۷) مهدی	۱۷۳..... (۴۱۱) مُفَرَّع
۱۸۴..... (۴۳۸) مهدی الأمم	۱۷۳..... (۴۱۲) مُفْضِل
۱۸۴..... (۴۳۹) مُهْتَدِب	۱۷۳..... (۴۱۳) مُفْتَصِّر
۱۸۵..... (۴۴۰) مُهْمِدُ الْآخِرِ	۱۷۳..... (۴۱۴) مُقَدَّرَة
۱۸۵..... (۴۴۱) میثاق الله	۱۷۴..... (۴۱۵) مُقَدَّم
۱۸۵..... (۴۴۲) میزان الحق	۱۷۴..... (۴۱۶) مِلَاد
۱۸۵..... (۴۴۳) مُؤْتَمِن	۱۷۴..... (۴۱۷) مُلْقِنِ احْکَامِ
۱۸۶..... (۴۴۴) مُؤَيِّدُ السُّمُلِ	۱۷۵..... (۴۱۸) مَلِک
۱۸۶..... (۴۴۵) مُؤَمِّل	۱۷۵..... (۴۱۹) مَنَان
۱۸۷..... (۴۴۶) مُؤَيَّد	۱۷۵..... (۴۲۰) مِنْ اَوْلَادِ الْکَرَامِ
۱۸۸..... (۴۴۷) ناحیه مقدسه	۱۷۶..... (۴۲۱) مُتَّصِر
۱۸۸..... (۴۴۸) نازح	۱۷۶..... (۴۲۲) مُتَنْظَر
۱۸۸..... (۴۴۹) ناشر العدل	۱۷۷..... (۴۲۳) مُتَظَر
۱۸۹..... (۴۵۰) ناشر رَايَةِ الْهُدٰی	۱۷۷..... (۴۲۴) مُتَقِم
۱۸۹..... (۴۵۱) ناصح	۱۷۸..... (۴۲۵) مَنْصُور
۱۹۰..... (۴۵۲) ناصر	۱۷۹..... (۴۲۶) مُنْعِم
۱۹۰..... (۴۵۳) ناطق	۱۷۹..... (۴۲۷) مُنْقَسِ الْحَسَرَاتِ
۱۹۱..... (۴۵۴) ناظر	۱۷۹..... (۴۲۸) مُنْقِذُ الْأَمَةِ
۱۹۲..... (۴۵۵) ناقد	۱۸۰..... (۴۲۹) مُنِيرُ الْحَقِّ
۱۹۲..... (۴۵۶) ناموس العصر	۱۸۰..... (۴۳۰) مُنِیَّةُ الصَّابِرِیْنَ
۱۹۳..... (۴۵۷) نُجْم	۱۸۰..... (۴۳۱) مُوْتَوِّر

٢٠٥..... (٢٨٥) وحيد	١٩٣..... (٢٥٨) نصر
٢٠٥..... (٢٨٦) وصى	١٩٣..... (٢٥٩) نُصْرَةُ الْاِيَّامِ
٢٠٦..... (٢٨٧) وَصِيَّ الْاَوْصِيَاءِ	١٩٤..... (٢٦٠) نظام الدين
٢٠٦..... (٢٨٨) وَصِيَّ الْحَسَنِ	١٩٤..... (٢٦١) نِعْمَةُ الْبَاطِنَةِ
٢٠٦..... (٢٨٩) وَصِيَّ بَنِ الْاَوْصِيَاءِ	١٩٥..... (٢٦٢) نفس
٢٠٧..... (٢٩٠) وَغَدَاةُ اللَّهِ	١٩٥..... (٢٦٣) نقى
٢٠٨..... (٢٩١) وَقَايَةُ اللَّهِ	١٩٥..... (٢٦٤) نقيب
٢٠٨..... (٢٩٢) ولى	١٩٦..... (٢٦٥) نور
٢٠٨..... (٢٩٣) ولى الاحكام	١٩٦..... (٢٦٦) نور آل محمّد:
٢٠٩..... (٢٩٤) ولى الله	١٩٧..... (٢٦٧) نُورُ أَبْصَارِ الْوُزَرَى
٢١٠..... (٢٩٥) وَلِىُّ الْمُؤْمِنِينَ	١٩٧..... (٢٦٨) نُورُ الْاِتْقِيَاءِ
٢١٠..... (٢٩٦) وَلِىُّ النَّاصِحِ	١٩٧..... (٢٦٩) نُورُ الْاَرْضِ
٢١١..... (٢٩٧) ولى امر	١٩٨..... (٢٧٠) نُورُ الْاَصْفِيَاءِ
٢١١..... (٢٩٨) ولى عصر	١٩٨..... (٢٧١) نور الانوار
٢١١..... (٢٩٩) وهو له	١٩٨..... (٢٧٢) نور الباهر
٢١٢..... (٥٠٠) هَادِمُ الشَّرِكِ	١٩٩..... (٢٧٣) نور الله
٢١٢..... (٥٠١) هادى	١٩٩..... (٢٧٤) نور الهدى
٢١٣..... (٥٠٢) هادى معصوم	٢٠٠..... (٢٧٥) نهار
٢١٤..... (٥٠٣) يَدُ الْبَاسِطَةِ	٢٠٠..... (٢٧٦) وارث
٢١٤..... (٥٠٤) يَغْسُوْبُ الدِّينِ	٢٠١..... (٢٧٧) وارث الانبياء
٢١٤..... (٥٠٥) يَغْسُوْبُ الْمُتَّقِينَ	٢٠٢..... (٢٧٨) وارث المرسلين
٢١٥..... (٥٠٦) يمين	٢٠٢..... (٢٧٩) وارث ذوالفقار
٢١٥..... (٥٠٧) يوسف زهرا	٢٠٣..... (٢٨٠) واقيد
٢١٥..... (٥٠٨) يوم الدين	٢٠٣..... (٢٨١) وثر
٢١٥..... (٥٠٩) يوم الموعد	٢٠٤..... (٢٨٢) وثر
٢١٦..... (٥١٠) ؟!	٢٠٤..... (٢٨٣) وَجْهُ اللَّهِ
	٢٠٥..... (٢٨٤) وَجْهِهِ

فهرست منشورات مسجد مقدس جمکران

- ۱- قرآن کریم / چهار رنگ - کلاسہ رحلی
- ۲- قرآن کریم / نیم جیبی (کیفی)
- ۳- قرآن کریم / وزیری (بدون ترجمہ)
- ۴- قرآن کریم / وزیری (ترجمہ زیر، ترجمہ مقابل)
- ۵- قرآن کریم / لاوزیری جیبی، نیم جیبی
- ۶- کلیات مفاتیح الجنان / عربی
- ۷- کلیات مفاتیح الجنان / لاوزیری جیبی، نیم جیبی
- ۸- منتخب مفاتیح الجنان / (جیبی، نیم جیبی)
- ۹- منتخب مفاتیح الجنان / جیبی، نیم جیبی
- ۱۰- نهج البلاغہ / لاوزیری، جیبی
- ۱۱- صحیفہ سجادیہ
- ۱۲- ادبیہ و زیارات امام زمان علیہ السلام
- ۱۳- آئینہ اسرار
- ۱۴- آثار گناہ در زندگی و راه جبران
- ۱۵- آخرین پناہ
- ۱۶- آخرین خورشید پیدا
- ۱۷- آشنایی با چهارده معصوم (۲۸۱) / شعر و رنگ آمیزی
- ۱۸- آقا شیخ مرتضی زاهد
- ۱۹- آیین انتظار (مختصر مکیال المکارم)
- ۲۰- ارتباط با خدا
- ۲۱- از زلال ولایت
- ۲۲- اسلام شناسی و پاسخ به شبهات
- ۲۳- امامت، غیبت، ظهور
- ۲۴- امامت و غیبت از دیدگاه علم کلام
- ۲۵- امامت و ولایت در امالی شیخ صدوق
- ۲۶- امام رضا، امام مهدی و حضرت معصومه علیہا السلام (دوسی)
- ۲۷- امام رضا علیہ السلام در رزمگاه ادیان
- ۲۸- امام شناسی و پاسخ به شبهات
- خط نیریزی / الهی قمشہای
- خط عثمان طہ / الهی قمشہای
- خط عثمان طہ
- خط عثمان طہ / الهی قمشہای
- خط نیریزی / الهی قمشہای
- انتشارات مسجد مقدس جمکران
- خط افشاری / الهی قمشہای
- خط افشاری / الهی قمشہای
- خط خاتمی / الهی قمشہای
- سید رضی علیہ السلام / محمد دشتی
- ویرایش حسین وزیری / الهی قمشہای
- واحد پژوهش مسجد مقدس جمکران
- حسین کریمی قمی
- علی اکبر صمدی
- محمود ترجمی
- واحد تحقیقات
- سید حمید رضا موسوی
- محمد حسن سیف اللہی
- واحد پژوهش
- واحد تحقیقات
- واحد تحقیقات
- علی اصغر رضوانی
- واحد پژوهش
- علم الہدی / واحد تحقیقات
- سید محمد حسین کمالی
- آلمات آبسالیکوف
- سہراب علوی
- علی اصغر رضوانی

- ۲۹- انتظار بهار و باران
 ۳۰- انتظار و انسان معاصر
 ۳۱- اقمیت اذان و اقامه
 ۳۲- با اولین امام در آخرین پیام
 ۳۳- بامداد بشریت
 ۳۴- بهتر از بهار / کودک
 ۳۵- پرچمدار نینوا
 ۳۶- پرچم هدایت
 ۳۷- پیامبر اعظم ﷺ و تروریسم و خشونت طلبی
 ۳۸- پیامبر اعظم ﷺ و جهاد و برده داری
 ۳۹- پیامبر اعظم ﷺ و حقوق اقلیت ها و ارتداد
 ۴۰- پیامبر اعظم ﷺ و حقوق زن
 ۴۱- پیامبر اعظم ﷺ و صلح طلبی
 ۴۲- تاریخ امیر المؤمنین ﷺ / دو جلد
 ۴۳- تاریخ پیامبر اسلام ﷺ / دو جلد
 ۴۴- تاریخچه مسجد مقدس جمکران / فارسی، عربی، اردو، انگلیسی
 ۴۵- تاریخ سید الشهداء ﷺ
 ۴۶- تجلیگاه صاحب الزمان ﷺ
 ۴۷- تشرف یافتگان (چهار دفتر)
 ۴۸- جلوه های پنهانی امام عصر ﷺ
 ۴۹- چهارده گفتار ارتباط منوی با حضرت مهدی ﷺ
 ۵۰- چهل حدیث / امام مهدی ﷺ در کلام امام علی ﷺ
 ۵۱- چهل حدیث برگزیده از پیامبر اعظم ﷺ
 ۵۲- حضرت مهدی ﷺ فروغ تابان ولایت
 ۵۳- حکمت های جاوید
 ۵۴- ختم سوره های یس و واقعه
 ۵۵- خزائن الاشعار (مجموعه اشعار)
 ۵۶- خورشید غایب (مختصر نعم الثاقب)
 ۵۷- خوشه های طلایی (مجموعه اشعار)
 ۵۸- دار السلام
- واحد تحقیقات
 عزیز الله حیدری
 محمد محمدی اشتهاردی
 حسین ایرانی
 محمد جواد مروّجی طبسی
 شمس (فاطمه) وفائی
 محمد محمدی اشتهاردی
 محمد رضا اکبری
 علی اصغر رضوانی
 علی اصغر رضوانی
 علی اصغر رضوانی
 علی اصغر رضوانی
 علی اصغر رضوانی
 شیخ عباس صفایی حائری
 شیخ عباس صفایی حائری
 واحد تحقیقات
 شیخ عباس صفایی حائری
 سید جعفر میر عظیمی
 میرزا حسین طبرسی نوری
 حسین علی پور
 حسین گنجی
 سید صادق سیدنژاد
 احمد سعیدی
 محمد محمدی اشتهاردی
 محمد حسین فهم نیا
 واحد پژوهش
 عباس حسینی جوهری
 رضا استادی
 محمد علی مجاهدی (پروانه)
 شیخ محمود عراقی میثمی

- ۵۹- داستان‌هایی از امام زمان علیه السلام حسن ارشاد
- ۶۰- داغ شقایق (مجموعه اشعار) علی مهدوی
- ۶۱- در انتظار منجی (روسی) آلمات آبسالیکوف
- ۶۲- در جستجوی نور صافی، سبحانی، کورانی
- ۶۳- در کربلا چه گذشت؟ (ترجمه نفس المهموم) شیخ عباس قمی / کمرهای
- ۶۴- دفاع از حریم امامت و ولایت (مختصر شب‌های پشاورا) کریم شنی
- ۶۵- دلشده در حسرت دیدار دوست زهرا قزلقاشی
- ۶۶- دین و آزادی محمد حسین فهم‌نیا
- ۶۷- رجعت یا حیات دوباره احمد علی طاهری و رسی
- ۶۸- رسول ترک محمد حسن سیف‌اللهی
- ۶۹- روزنه‌هایی از عالم غیب سید محسن خراز
- ۷۰- روزشمار تاریخ پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله احمد سعیدی
- ۷۱- زیارت ناحیه مقدسه واحد تحقیقات
- ۷۲- سبحان رحمت عباس اسماعیلی یزدی
- ۷۳- سخنرانی مراجع در مسجد جمکران واحد پژوهش مسجد مقدس جمکران
- ۷۴- سرود سرخ انار الهه بهشتی
- ۷۵- سقا خود تشنه دیدار طهورا حیدری
- ۷۶- سلفی‌گری (وهایت) و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی
- ۷۷- سیاحت غرب آقا نجفی قوچانی
- ۷۸- سیمای امام مهدی علیه السلام در شعر عربی دکتر عبداللّهی
- ۷۹- سیمای جهان در عصر امام زمان علیه السلام (درجلی) محمد امینی گلستانی
- ۸۰- سیمای مهدی موعود علیه السلام در آئینه شعر فارسی محمد علی مجاهدی (پروانه)
- ۸۱- شرح زیارت جامعه کبیره (ترجمه الشمس الطالعه) محمد حسین نائیجی
- ۸۲- شمس وراء السحاب / عربی السید جمال محمد صالح
- ۸۳- صبح فرا می‌رسد مؤسسه فرهنگی تربیتی توحید
- ۸۴- ظهور حضرت مهدی علیه السلام سید اسدالله هاشمی شهیدی
- ۸۵- عاشورا تجلی دوستی و دشمنی سید خلیل حسینی
- ۸۶- عریضه نویسی سید صادق سیدنژاد
- ۸۷- عطر سیب حامد حجتی
- ۸۸- عقد الدرر فی أخبار المنتظر علیه السلام / عربی المقدس الشافعی

- ۸۹- علی علیه السلام مروارید ولایت
- ۹۰- علی علیه السلام و پایان تاریخ
- ۹۱- غدیر خم (روسی، آذری لاتین)
- ۹۲- غدیرشناسی و پاسخ به شبهات
- ۹۳- فتنه و هابیت
- ۹۴- فدک ذوالفقار فاطمه علیها السلام
- ۹۵- فرهنگ اخلاق
- ۹۶- فرهنگ تربیت
- ۹۷- فرهنگ درمان طبیعی بیماری‌ها (بخش)
- ۹۸- فوز اکبر
- ۹۹- فریادرس
- ۱۰۰- قصه‌های تربیتی
- ۱۰۱- کرامات المهدی علیه السلام
- ۱۰۲- کرامت‌های حضرت مهدی علیه السلام
- ۱۰۳- کمال الدین و تمام النعمه (دو جلد)
- ۱۰۴- کهکشان راه نیلی (مجموعه انبار)
- ۱۰۵- گردی از رهگذر دوست (مجموعه اشعار)
- ۱۰۶- گفتمان مهدویت
- ۱۰۷- گنجینه نور و برکت، ختم صلوات
- ۱۰۸- مام فضیلت‌ها
- ۱۰۹- مشکاة الانوار
- ۱۱۰- مفرد مذکر غائب
- ۱۱۱- مکبال المکارم (دو جلد)
- ۱۱۲- منازل الآخرة، زندگی پس از مرگ
- ۱۱۳- منجی موعود از منظر نهج البلاغه
- ۱۱۴- منشور نینوا
- ۱۱۵- موعودشناسی و پاسخ به شبهات
- ۱۱۶- مهدی علیه السلام تجسم امید و نجات
- ۱۱۷- مهدی منتظر علیه السلام در اندیشه اسلامی
- ۱۱۸- مهدی موعود علیه السلام، ترجمه جلد ۱۳ بهار - دو جلد
- واحد تحقیقات
- سید مجید فلسفیان
- علی اصغر رضوانی
- علی اصغر رضوانی
- علی اصغر رضوانی
- سید محمد واحدی
- عباس اسماعیلی یزدی
- عباس اسماعیلی یزدی
- حسن صدری
- محمد باقر فقیه ایمانی
- حسن محمودی
- محمد رضا اکبری
- واحد تحقیقات
- واحد تحقیقات
- شیخ صدوق علیه السلام / منصور پهلوان
- حسن بیاتانی
- علی اصغر یونسیان (ملتجی)
- آیت الله صافی گلپایگانی
- مرحوم حسینی اردکانی
- عباس اسماعیلی یزدی
- علامه مجلسی علیه السلام
- علی مؤذنی
- موسوی اصفهانی / حائری قزوینی
- شیخ عباس قمی علیه السلام
- حسین ایرانی
- مجید حیدری فر
- علی اصغر رضوانی
- عزیز الله حیدری
- العمیدی / محبوب القلوب
- علامه مجلسی علیه السلام / ارومیه‌ای

- ۱۱۹- مهدی موعود در کلام پیامبر محمود، / حدیث مهدویت احمد سعیدی
- ۱۲۰- مهربان تر از مادر / نوجوان حسن محمودی
- ۱۲۱- مهر بیکران محمد حسن شاه آبادی
- ۱۲۲- میثاق منتظران (شرح زیارت آل یس) سید مهدی حائری قزوینی
- ۱۲۳- ناپیدا ولی با ما / (فارسی، ترکی استانبولی، انگلیسی، بنگالی) واحد تحقیقات
- ۱۲۴- نجم الثاقب میرزا حسین نوری
- ۱۲۵- نجم الثاقب (دو جلدی) میرزا حسین نوری
- ۱۲۶- ندای ولایت بنیاد غدیر
- ۱۲۷- نشانه های ظهور او محمد خادمی شیرازی
- ۱۲۸- نشانه های یار و چکامه انتظار مهدی علیزاده
- ۱۲۹- نگاهی به مسیحیت و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی
- ۱۳۰- نماز شب واحد پژوهش مسجد مقدس جمکران
- ۱۳۱- نهج الکرامه گفته های نوشته های امام حسین
- ۱۳۲- و آن که دیرتر آمد محمد رضا اکبری
- ۱۳۳- واقعه عاشورا و پاسخ به شبهات الهه بهشتی
- ۱۳۴- وظایف منتظران علی اصغر رضوانی
- ۱۳۵- ویژگی های حضرت زینب
- ۱۳۶- هدیه احمدیه / (چینی، نیم چینی) واحد تحقیقات
- ۱۳۷- همراه با مهدی منتظر سید نورالدین جزائری
- ۱۳۸- یاد مهدی
- ۱۳۹- یار غائب از نظر (مجموعه اشعار) میرزا احمد آشتیانی
- ۱۴۰- ینابیع الحکمة / عربی - پنج جلد مهدی فتلاوی / بیژن کرمی
- محمد خادمی شیرازی
- محمد حجتی
- عباس اسماعیلی یزدی

جهت تهیه و خرید کتاب های فوق، می توانید با نشانی:

قم - صندوق پستی ۶۱۷، انتشارات مسجد مقدس جمکران مکاتبه و یا با شماره
تلفن های ۰۲۵۱-۷۲۵۳۳۴۰، ۷۲۵۳۷۰۰ تماس حاصل نمایید.
کتاب های درخواستی بدون هزینه پستی برای شما ارسال می گردد.

سایر نمایندگی های فروش:

تهران: ۰۲۱-۶۶۹۲۸۶۸۷، ۶۶۹۳۹۰۸۳

یزد: ۰۳۵۱-۶۲۸۰۶۷۱-۲، ۶۲۴۶۴۸۹

فریدونکنار: ۰۱۲۲-۵۶۶۴۲۱۲-۱۴